

RASISMIDISKURSSIT SUOMI24-KESKUSTELUPALSTALLA

Suomen kielen
Pro gradu -tutkielma
Oulun yliopisto
24.02.2020

Jussi Meriläinen

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	1
1.1. Lähtökohdat	1
1.2. Tieteellinen tausta	3
2. TEORIATAUSTA	5
2.1. Diskurssianalyysi	5
2.2. Kriittinen diskurssianalyysi	6
2.3. Diskurssi ja diskurssit, teksti ja kontekstit	9
2.4. Fairclough'n kriittisen diskurssianalyysin malli	12
3. AINEISTO JA ANALYYSIN KULKU	15
3.1. Rasismi ja rasismi-ilmaukset	15
3.2. Verkkotekstit tutkimusaineistona	17
3.2.1. Suomi24-keskustelupalsta	20
3.3. Analyysin kulku	22
4. SANOJEN ANALYYSI LAUSEENJÄSENITTÄIN	29
4.1. Rasisti	29
4.2. Rasismi	36
4.3. Rasistinen	46
5. DISKURSSIJAOTTELU	51
5.1. Terrorismidiskurssi	51
5.2. Uhridiskurssi	54
5.3. Mediadiskurssi	58
5.4. Uskontodiskurssi	60
5.5. Maahanmuuttodiskurssi	62
5.6. Diskurssien koonti ja pohdinta	65
6. PÄÄTÄNTÖ	68
6.1. Tutkimustulokset	68
6.2. Toteutuksen arviointi ja mahdollinen jatkotutkimus	70

1. JOHDANTO

1.1. Lähtökohdat

Vuoden 2015 syksyn pakolaiskriisin aikana suomalaisen julkisen ja yksityisen tiedonvälityksen piirteeksi jäi tapa puhua kahdesta ääripäästä, joiden erona oli suhtautuminen turvapaikanhakijoihin. Samalla arkitodellisuuteemme juurtui kaksi ilmausta: *rasisti* ja *su-vakki*. Sisäministeriön teettämässä *Turvapaikanhakijat ja turvapaikkapolitiikka* -kansalaismielipidetutkimuksessa käsiteltiin otsikon aiheiden lisäksi suomalaista julkista keskustelua. Monet kyselyyn vastanneet pelkäsivät leimaantumista toiseen näistä kategori-oista. (Sisäministeriön julkaisu 9/2017: 37–38.) Tutkimuksen mukaan ääripääajattelulla on vaikutuksia myös julkisen keskustelun laatuun:

Omaa mielipidettä ei koeta voitavan esittää suoraan ja mahdollisuudet asialliseen, tietopohjaiseen keskusteluun esimerkiksi turvapaikkapolitiikasta koetaan heikoiksi. Sama kokemus on sekä niillä, jotka suhtautuvat turvapaikanhakijatilanteeseen negatiivisesti tai kriittisesti että niillä, jotka näkevät sen positiivisena ilmiönä. (Sisäministeriön julkaisu 9/2017: 70.)

Olen itse tullut monelta osin samaan johtopäätökseen erilaisia verkkomedioita seuraamalla. Edellämainituista termeistä *rasistia* on käytetty suomen kielessä kauemmin, mutta sen käyttö on viime vuosina muuttunut yhä arkipäiväisemmäksi. Ongelmana kuitenkin on, että *rasisteista* ja *rasismista* puhutaan usein, mutta harvemmin määritellään, mitä niillä tarkoitetaan.

Vuonna 2011 julkaistun Vesa Puurosen teoksen *Rasistinen Suomi* esipuheessa todetaan, että rasismin käsitettä käytetään yhteiskunnallisessa keskustelussa usein ilman tarkempaa määrittelyä (Puuronen 2011, 7). Tiedeyhteisössä *rasismi* on laaja käsite, jolle on vaikeaa esittää yhtenäistä ja tyhjentävää määrittelyä (Reisigl & Wodak 2001, 5). Koska sana *rasismi* ilmiönä sekä käsitteenä on vaikeasti rajattava eikä sen määrittely ole helppoa, on varsin todennäköistä, että sitä käytetään eri tavoilla julkisessa keskustelussa. Sillä todennäköisesti myös viitataan eri asioihin ja siihen liitetään useita eri merkityksiä. Koska rasismilla ideologiana on yhteiskunnallisesti haitallisia ja konkreettisia seurauksia, on mie-

lestäni tärkeää tutkia, miten rasismista puhutaan. Näin voidaan ymmärtää paremmin *rasismin* käsitteen asemaa suomalaisessa kulttuurikontekstissa. Tutkimukseni tuloksia voidaan myös mahdollisesti käyttää tukena rakentavalle rasismikeskustelulle.

Tutkin tätä rasismin merkityksellistämistä pro gradu -työssäni erilaisten rasismi-ilmausten ja niiden syntaktisen käytön kautta. Tarkastelun kohteena ovat substantiivit *rasismi* ja *rasisti* sekä jälkimmäisestä johdettu adjektiivi *rasistinen*. Aineistokseni valitsin viestiketjujen aloitusviestit Suomi24-sivuston keskustelupalstalla aikaväliltä 15.6.–30.9. 2017. Aineistooni otan viestit, jotka sisältävät tutkimiani sanoja. Aloituksia on yhteensä 105, ja etsin ne hakusanalla *rasis-*. Sisällytän aineistooni pelkät keskustelunavaukset, koska avaukset itsessään määrittävät ja samalla ohjaavat käytävää keskustelua. Analysoin sanoja erittelemällä niitä lauseenjäsenetehtävien mukaan ja tulkitsemalla niitä tekstitasolla sekä laajempia konteksteja vasten.

Käyttäessään rasismi-ilmauksia kirjoittavat liittävätkin niihin erilaisia merkityksiä eli merkityksellistävät niitä tietystä näkökulmasta. Vakiintuneita merkityksellistämisen tapoja kutsutaan diskursseiksi¹. Diskurssit aktivoituvat kielellisistä valinnoista, vaikuttavat kielenkäytön taustalla ja ohjaavat kielenkäyttäjää tulkitsemaan ja tarkastelemaan todellisuutta tietystä näkökulmasta. Tarkemmin eriteltynä tutkimuskysymykseni ovat:

1. Missä lauseenjäsenetehtävissä sanat *rasisti*, *rasismi* ja *rasistinen* esiintyvät, ja miten niitä merkityksellistetään eri konteksteissa?
2. Millaisia toistuvia merkityksellistämisen tapoja aineistossa esiintyy eli millaisia diskursseja teksteissä aktivoidaan?
3. Millaisista laajemmista sosiaalisista ilmiöistä diskurssivalinnat kertovat ja millaista vallankäyttöä tai muutosta niillä mahdollisesti edesautetaan?

Tutkimukseni alkaa eriteltyjen kielenpiirteiden ja tekstien tutkimisesta. Sitten kokoon aineiston analyysissä tekemäni havainnot ja tulkiten tekstien merkityksellistämisen säännönmukaisuuksia. Vaikka kielentutkijana painotan kahta ensimmäistä tutkimuskysymystä, on diskurssin sosiaalisen luonteen takia syytä pohtia erilaisia selityksiä näille säännönmukaisuuksille ja niiden mahdollisia seurauksia laajemmin suomalaisessa yhteiskunnassa.

¹ Diskurssi on monitieteinen käsite, ja se on määriteltävä jokaisella tieteenalalla ja jokaisessa tutkimuksessa erikseen. Johdannossa puhun diskurssista juuri oman tutkimukseni näkökulmasta. Määrittelen diskurssin käsitettä tarkemmin luvussa 2.

1.1. Tieteellinen tausta

Sovellan tutkimuksessani kriittistä diskurssianalyysiä, joka on yksi kriittisen lingvistiikan suuntaus ja yksi diskurssianalyysin muodoista. Se ei itsessään ole teoria tai metodi, vaan viitekehys, jonka puitteissa erilaisia teorioita ja metodeja sovelletaan. Voisi sanoa, että kaikkea diskurssianalyysiä yhdistää tutkimuskohde, diskurssi. Tutkittava ilmiö ja tutkimusaineisto vaikuttavat oleellisesti käytettävän teorian ja sopivan metodin valintaan (Paso 2007: 20). Kriittinen diskurssianalyysi perustuu funktionaaliseen näkemykseen kielestä, joka tarkastelee kieltä käyttötilanteissaan. Lisäksi sen tutkimuskohteena on, millaisia merkityksiä kieli näissä tilanteissa saa ja mitä kielellä tehdään. (Pietikäinen & Mäntynen: 14.) Teksti nähdään tässä näkökulmassa merkityksinä, jotka toteuttavat kielen eri funktioita, joita on määriteltä esimerkiksi M.A.K. Hallidayn systeemis-funktionaalisessa kieliteoriassa (ks. esim. Halliday & Matthiessen 2004).

Edellä mainittu teoria itsessään ei riitä vielä diskurssianalyysin tekemiseen, vaan antaa näkökulman ja siihen sopivia käsitteitä, joita erilaiset diskurssianalyysin suuntaukset käyttävät ja soveltavat. Yksi näistä on Norman Fairclough'n esittelemä kriittinen diskurssianalyysi ja sitä varten kehitetty kriittisen diskurssianalyysin malli. Fairclough'n lähestymistavassa diskurssianalyysin tarkoituksena on tuoda esiin yhteiskunnallista vallankäyttöä tai valtasuhteita, joita kielenkäyttö toisintaa ja mahdollisesti vahvistaa tai muuttaa (ks. Fairclough 1989).

Kriittinen diskurssianalyysi keskittyy usein tutkimaan yhteiskunnallisesti latautuneita aiheita ja ottamaan kantaa epäkohtiin. Siksi myös rasismista on tehty paljon diskurssianalyttistä tutkimusta. Esimerkiksi Van Dijk on tutkinut Latinalaisen Amerikan rasistisia diskurseja (2005) sekä rasismin kieltämisen diskurseja (van Dijk 1992). Verkkotieteineiston rasismin kriittistä diskurssianalyysiä on tehty esimerkiksi väärennetyistä muslimien facebook-sivuista (Farkas, Schou & Neumayer 2018). Suomessa rasismia on tutkittu diskurssianalyttisesti esimerkiksi ”Rajat kiinni!”-kansanliikkeestä (Kinnunen 2017) ja maahanmuuttajia koskevissa Helsingin sanomien teksteissä (Kokko 2017). Varsinaista rasimi-ilmiön merkityksellistämistä suomalaisessa kulttuurikontekstissa tutkivaa diskurssianalyttistä tutkimusta en ole löytänyt. Tutkimukseni tekemiseen ja kriittisen diskurssianalyysin soveltamiseen otan vaikutteita Pason työkykyä käsittelevästä väitöskirjasta (2007), jonka lähtöasetelma on hyvin samankaltainen oman tutkimukseni kanssa.

Otan vaikutteita aineistoni analyysiin Saviniemen väitöskirjassaan (2015) käyttämästä aineiston luokittelutavasta.

2. DISKURSSIANALYYSIN TEORIATAUSTA

2.1. Diskurssianalyysi

Diskurssin² käsite on käytössä useilla eri tieteenaloilla, ja diskurssintutkimukselle onkin ominaista monitieteisyys. Tieteenalasta ja tutkimuskohteesta riippuen diskurssiin voidaan liittää esimerkiksi seuraavia aspekteja: puhetapa, vakiintunut merkityksellistämisen tapa, kielenkäyttö kontekstissa, ymmärrys todellisuudesta, tekstiaineisto, merkityssuhteiden järjestelmä ja lausetta suurempi kielenkäytön yksikkö. (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 22–23; Blommaert 2005, 2.)

Diskurssianalyttinen tutkimus ei siis itsessään ole teoria tai metodi, vaan laaja kirjo erilaisia tutkimuksia ja tavoitteita, joilla on sama tutkimuskohde, diskurssi. Yhteistä kaikelle diskurssintutkimukselle on luonnollisesti esiintyvän kielen ja siinä toteutuvan vuorovaikutuksen tutkiminen, ajatus diskurssista sanoja, lausetta tai yksittäistä tekstiä laajempänä kokonaisuutena sekä kielenkäytön kontekstin huomioiminen. (Wodak 2008: 3–4.) Käsitettä määrittävät aina eri tieteenalojen omat konventiot, jotka voivat erota suuresti toisistaan. (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 21). Tähdennän, että kaikki edellämainitut seikat ovat tapoja lähestyä diskurssia tutkimuksen kannalta mielekkäällä tavalla. Erilaiset määritelmät rajaavat näkökulman tutkimuskohteeseen, eivät kohdetta itseään. (mp.)

Funktionaalisen kielikäsitteen mukaan kielenkäyttöä eivät ohjaa pelkästään erilaiset rakenteelliset säännöt, vaan myös käyttötilanne ja -tarkoitus eli sosiaaliset normit, arvot ja säännöt. Kielenkäyttäjä toimii näiden konventioiden rajoissa, mutta voi myös vaikuttaa niihin ja muuttaa niitä. Kielen ja yhteiskunnan suhde on yhteenkietoutunut ja jatkuvassa muutoksessa. (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 13.) Näin ollen kielenkäyttö itsessään on sosiaalista ja yhteiskunnallista toimintaa sen eri tasoilla (Fairclough 1989: 23). Vaikka kieli järjestelmänä ohjaa kielenkäyttäjää, on hänen aina tehtävä valinta tavoitteensa mukaan.

² Käsitteen esitteli ensimmäisenä Harris (1958) viitaten diskurssilla lausetta laajempaan kielenainekseen, mutta käsittelee sitä samalla tavoin kuin perinteinen kielioppi käsittelee lauseita ja lausekkeita (Lê & Lê 2009: 5).

Tunnetuimpia kielen funktionaalisen näkökulman esityksiä on M.A.K. Hallidayn systeemifunktionaalinen kieliteoria (SF-teoria), joka toi esille kielelliset valinnanmahdollisuudet eli kielelliset resurssit. Nämä resurssit mahdollistavat ja rajoittavat erilaisten merkitysten kielellistä ilmaisemista. (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 14.) Hallidayn teoria esittelee kielen samanaikaisena viestinnän välineenä, maailman kuvaajana sekä sosiaalisten suhteiden ja identiteettien luojana ja erittelee kieliopissaan, miten nämä funktiot näkyvät kielen rakenteessa (Halliday & Matthiessen 2004: 361). SF-teorian näkökulma kielestä valintoina ja yhteydestä sosiaalisen toimintaan onkin ollut tärkeä työkalu kriittisen diskurssianalyysin soveltajille, etenkin Norman Fairclough’lle (Lê & Wang 2009: 27).

2.2. Kriittinen diskurssianalyysi

Sovellan tässä tutkimuksessani kriittistä diskurssianalyysiä (KDA), joka on osa diskurssintutkimuksen konstruktionistisia suuntauksia. Niiden perusoletuksiin kuuluu se, että diskurssi eli kielenkäyttö on olennainen osa yhteisöjen toimintaa. Se rakentaa yhteisöjä ja sille ominaisia tapoja hahmottaa maailmaa. Toisaalta diskurssin muotoutumiseen vaikuttavat tieto ja käsitykset yhteisön omaisuutena. Konstruktionistisesta näkökulmasta yhteisön jäsenillä on samankaltaiset arvot, uskomukset ja toimintatavat, jotka johtavat esimerkiksi yhteisiin puhetapoihin ja normeihin. (Luukka 2000: 151–152.) Kielen ja sosiaalisen toiminnan suhdetta painottaa myös funktionaalinen näkökulma, jonka mukaan kielen merkitykset reaalistuvat käyttötilanteessaan. Sen mukaan kielen ilmaisemat merkitykset eivät ole muuttumattomia tai vain sanakirjasta tarkistettavia, vaan ne määräytyvät erilaisissa merkityssysteemeissä (Fairclough 1989: 98). Kaikesta muusta diskurssintutkimuksesta KDA eroaa olemalla perustavanlaatuisesti ongelmakeskeistä ja monitieteistä (Wodak & Meyer 2009: 2).

Kielen sosiaalinen ja koettua maailmaa rakentava luonne on yksi kriittisen diskurssianalyysin lähtökohta. Sosiaalisen merkittävyytensä vuoksi diskurssiin sitoutuu valtaa: diskurssit voivat luoda tai vahvistaa epätasapainoisia voimasuhteita eri ryhmien välillä esittämällä asiantiloja ja ihmisryhmiä eri tavoin. (Fairclough & Wodak 1997: 258.) KDA:n tyypillisesti tutkitut ongelmat liittyvät usein kysymyksiin sosiaalisesta epätasavasta. Keskittyminen kielenkäytön voimaan ja valtaan on toinen KDA:a yhdistävä piirre.

Nimessäkin mainitulla *kriittisyydellä* voidaan viitata tähän pyrkimykseen tuoda esiin yhteydet kielen, vallan ja ideologian välillä (Fairclough 1989: 5). Toisaalta kriittisyydellä voidaan tarkoittaa myös tutkittavien aiheiden yleistä yhteiskunnallista relevanssia (Pietikäinen 2000: 193). Suomalaisessa KDA:n sovelluksessa onkin lähestytty alkuperäisiä selkeärajaisia tutkimuksia laajempia yhteiskunnallisia tutkimuskohteita.³

Kuten diskurssi myös käsitteet valta ja vallankäyttö ovat tieteenaloittain määriteltävissä lukuisilla eri tavoilla. Erilaisille vallan määritelmille on kuitenkin yhteinen nimittäjä: valta on yksilön mahdollisuus saavuttaa tahtonsa sosiaalisessa kanssakäymisessä muiden vastustuksesta huolimatta (Wodak & Meyer 2009: 9; Wodakin & Meyerin mukaan Weber 1980: 28). KDA:n piirissä näkökulmaa on tarkennettu omaksumalla Michel Foucault'n esitys vallasta systeeminä ja perustavanlaatuisena yhteiskunnan elementtinä (Wodak & Meyer 2009: 9; Wodakin & Meyerin mukaan Foucault 1975). Tästä näkökumasta yksittäinen kielenkäyttötilanne ei itsessään sisällä valtarakennetta, vaan se toistaa laajempia sosiaalisia rakenteita ja toimii usein alustana diskurssien ja ideologioiden keskinäiselle kilpailulle (Wodak & Meyer 2009: 10).

Valta ja vallankäyttö esitetään kielenkäyttöön luonnollisesti linkittyvänä elementtinä, eivätkä ne itsessään ole yksiselitteisesti hyvää tai pahaa. Siksi van Dijkin mukaan pelkän vallankäytön sijaan onkin tärkeämpää kiinnittää huomio olemassaoleviin valtasuhteisiin, joista on mahdollista havaita vallan epätasainen jakautuminen osapuolten välillä. Tällainen vallankäytön arvioiminen ja jaottelu on vaikeaa, mutta usein erottavana tekijänä ovat kielteiset mentaaliset seuraukset (*mental consequences*), jotka vuorostaan mahdollistavat konkreettista kaltoinkohtelua ja käytäntöjä (van Dijk 2008: s. 17-20). Aineistoni ja rasismi-ilmausten käytön tapauksessa kielteiset mentaaliset seuraukset ovat esimerkiksi äärimmäisen kapea ymmärrys rasismista ilmiönä, joka välillisesti ylläpitää olemassaolevia rasisistisiä käytänteitä ja rakenteita.

Tässä tutkimuksessa vallankäyttö liittyy ennen kaikkea tutkimieni käsitteiden määrittelyyn. Verkkokeskustelujen rasismi-ilmauksia käsitellessä on olennaista, kuka ja millainen on *rasisti*, mikä on *rasismia*, sekä millaista entiteettiä tai tekoa kuvataan sanalla *rasisti-*

³ Esimerkiksi Paso (2007), Saviniemi (2015) ja Laine (2013) tutkivat kriittisen diskurssianalyysin näkökulmasta suomalaista yhteiskuntaa työkyvyn, kielenhuollon ja syrjäytymisen näkökulmasta.

nen? Koska *rasismi* on määrittelyltään lakea ja abstrakti käsite, kielenkäyttäjien on mahdollista kaventaa tai laajentaa sen merkitysalaa. Sama koskee *rasistista*, mutta *rasisti* viittaa konkreettisemmin fyysiseen entiteettiin. Kuitenkin sen merkitys on edelleen sidoksissa abstraktin käsitteen kanssa. Kielenkäyttäjät voivat vaikuttaa *rasismin* käsitteeseen merkityksellistämällä sitä, jolloin he KDA:n näkökulmasta käyttävät valtaa.

On tärkeää kiinnittää huomiota myös siihen, miten kirjoittajat perustelevat määrittelynsä ja diskurssivalintansa. Vallan legitimointiin liittyy oleellisesti ideologia, joka määrittää, mitkä merkitykset ja ajatukset koetaan yleisesti hyväksyttävinä. Poliittisen tieteen määrittelemä ideologia, selkeä ja vakaa uskomus- tai arvojärjestelmä, ei sellaisenaan ole KDA:n mielenkiinnonkohde, vaan sen ilmentymä arkipäiväisinä uskomuksina (Wodak & Meyer 2009, 8.), luonnollisina tai maalaisjärjen (eng. *common sense*) mukaisina koettuina kielenkäyttötapoina (Fairclough 1989: 84). Fairclough painottaa ideologioiden sosiaalista hierarkiaa sekä niiden valtasuhteita ilmentävää ja ylläpitävää luonnetta. Sosiokognitiivisesta näkökulmasta ideologia on pohja, jolle ryhmä rakentaa maailmankatsomuksensa tai jolla perustellaan tietty sosiaalinen järjestys. Samaan tapaan kuin vallasta puhuessaan van Dijk korostaa ideologioiden tukevan muitakin kuin alistavia valtarakenteita. (van Dijk 1998: *Introduction*.)

Sekä ilmiöön viittaaminen että määrittely pohjaavat ideologiaan, jotka usein jäävät erikseen eksplisiittisesti kertomatta. Ideologiat ovat vahvimpia tiedostamattomina oletuksina, jotka paljastuessaan menettävät tehoaan (Fairclough 1989: 85). Rasismi-ilmauksia ja rasismikeskustelua tutkittaessa ideologia sitoutuu kirjoittajien oletuksiin ja käsityksiin rasismista. Viitatessaan *rasismiin* ilman määrittelyä kirjoittaja itse olettaa, että merkitys on yhteisesti tiedossa. Toisaalta aineistossani rasismia myös määritellään eksplisiittisesti, mutta tällöin sen merkitysala voi olla rajallinen. Mielestäni rasismia katsotaan aina vaihtelevista näkökulmista, ja toisaalta sen olemus on aina tilanteista. Tämä pirstaleisuus ja yleinen tietämättömyys rasismin moniulotteisuudesta ovat ongelma rasismin haittavaikutuksiin puuttumisen, rasismin tutkimisen ja yleisen yhteiskunnallisen keskustelun kannalta (mp.).

2.3. Diskurssi ja diskurssit, teksti ja kontekstit

Tästä tutkimuksessa käsittelen diskurssin käsitettä kahdella eri tavalla, joista ensimmäisessä puhun diskurssista ja toisessa diskursseista (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 26–27). Ensiksi mainitulla diskurssilla tarkoitan tutkimani kielenkäytön sosiaalista tasoa, jälkimmäisellä sen tapauskohtaisia variantteja. Puhuttaessa diskurssista yksikkömuodossa sitä käytetään abstraktina substantiivina (Fairclough 2003: 26), joka viittaa ajatukseen, että kieli itsessään on diskurssia, tekstien, tulkinnan ja tuottamisen sekä sosiaalisten ympäristön suhdetta (Fairclough 1989: 25–26). Tässä näkökulmassa painotetaan diskurssia todellisuutta rakentavana elementtinä.

Diskurssi osallistuu sosiaalisten objektien ja subjektien toisintamiseen ja muutokseen. Tekstin tuottaja asemoi itsensä ja tekstin vastaanottajan suhteessa väittämäänsä. (Fairclough 1992: 41–43.) Kielenkäyttäjä kertoo aina jotain itsestään, suhteestaan toisiin ja ympäristöön, ja nämä käsitykset kertovat jotain kulttuurissa vallitsevista käsityksistä (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 53) Aineistossani kirjoittaja asemoi itsensä *rasismi*-ilmauksiin ja esimerkiksi kieltäessään oman rasisminsa vaikuttaa omaan hahmoonsa ja rasismin käsitteeseen. Kun useat tekstit mahdollisesti toimivat samoin, voidaan tehdä päätelmiä rasismin merkityksestä ja yleisemmästä suhtautumisesta käsitteeseen.

Käyttäessään *rasismi*-ilmauksia verkkotekstien kirjoittajat määrittelevät niitä suoraan tai epäsuorasti ja merkityksellistävät niitä omasta näkökulmastaan. Diskurssianalyysissa tätä kutsutaan myös representaatioksi: asiat ja asiantilat saavat merkityksensä kielenkäytössä, mikä tapahtuu diskurssin tasolla. Erilaiset representoinnin tavat myös mahdollistavat erilaisten diskurssien tunnistamisen aineistosta, joihin viitataan monikkomuodolla *diskurssit*. Tällöin viitataan yksikkömuotoista diskurssia konkreettisempiin yksiköihin, joista puhuttaessa eritellään diskurssin erilaisia variantteja (Fairclough 2003: 26), jotka saavat usein etuliitteekseen jonkin määritelmän (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 27). Tällainen on esimerkiksi aineistossani aktivoituva uhridiskurssi.

Tutkimuksessani *diskurssit* ovat siis analyysini tuloksia, teksteissä esiintyviä erilaisia tapoja merkityksellistää *rasismia*, *rasistia* ja *rasistista*. Eri tavat merkityksellistää ilmauksia kerrostuvat tekstissä ja ovat vakiintuneisuudeltaan eri tasoisia. Diskurssit voivat olla

myös ristiriidassa keskenään, jolloin Fairclough'n näkemyksen mukaan ideologiat kamppailevat tilastaan kielenkäytössä, ja mahdollisesti ajan kuluessa jäljellejäävä tai dominoiva diskurssi muokkaa perusoletustamme asioiden merkityksestä ja olemuksesta. (Fairclough 1989: 100). Koska diskurssit toimivat kielen ja sosiaalisen tason rajapinnalla, niiden hierarkiat reagoivat muutoksiin yhteiskunnassa (Fairclough 1992). Aineistoni rasismi-ilmauksien diskursseissa kamppailu tilasta on näkyvästi esillä. Esimerkiksi lauseet *perussuomalaiset ajavat rasismia pois suomesta* ja *perussuomalaisen aatteena rasistinen ihmisviha* merkityksellistävät selkeästi samaa ilmiötä päinvastaisilla tavoilla. Ensimmäisessä esimerkissä perussuomalaiset asemoidaan rasismia vastaan, kun toisessa rasistista ideologiaa toteuttaviksi. Samalla rasismi joko liitetään tai kielletään yhdeltä suomalaiselta puolueelta kokonaisuudessaan.

Erittelemäni diskurssi ja diskurssit aktualisoituvat ja elävät erilaisissa *teksteissä*, joiden arkikielinen merkitys poikkeaa monelta osin siitä, miten niitä tieteen piirissä voidaan käsitellä. Kielitoimiston sanakirjassa *teksti* määritellään ensimmäisenä kirjoitetuksi tekstiksi (KS 2017 s.v. *teksti*). Merkitykset ovat kuitenkin välitettävissä lukuisilla muillakin tavoilla. Tekstin käsite onkin laajentunut, mikä tekee sen tyhjentävästä rajaamisesta ongelmallista (ks. Lee 2019.) Esimerkiksi teoksessa *Kurssi kohti diskurssia* aineistosta puhuessa sanaa *teksti* käytetään nimenomaan kirjoitetusta kielestä, vaikka kirjan näkökulma on funktionaalinen (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 158).

Funktionaalisen kielikäsitteen viitekehyksessä teksti voi kuitenkin olla niin kirjoitettua tai puhuttua kieltä, kuvia, videota tai symboleja. Tämän tekstikäsitteen mukaan teksti on etupäässä merkityksiä, joilla on jokin tietty funktio. Tässä mielessä tekstiä voisi nimittää myös funktionaaliseksi kieleksi. (Halliday & Hasan 1989: 10.) Tässä tutkimuksessa viitatessani tekstiin tarkoitan tutkimusaineistooni kuuluvia sähköisiä kirjoituksia verkkoympäristössä, joilla on joitakin puhutun kielen funktioita. Tekstilajina keskustelupalstojen kieli sijoittuu verkkochatin ja neutraalin yleiskielen välimaastoon. (Hynönen 2008: 187–188.)

Kerättyä tekstiaineistoa ei kuitenkaan ole mahdollista tulkita, jos ei ota huomioon kontekstia. Kontekstilla tarkoitetaan sosiokulttuurista ympäristöä, jossa tekstiä tuotetaan ja tulkitaan, ja sen tunteminen on välttämätöntä tekstin ymmärtämisen kannalta. (Halliday & Hasan 1989: 5.) Kielen suhde kontekstiin joko luo sille merkityksen tai häivyttää sen

(Blommaert 2005: 39–40). Diskurssintutkimuksessa konteksti on laaja-alainen käsite, jolla voidaan tarkoittaa esimerkiksi asiayhteyttä, vuorovaikutustilannetta, toimintaympäristöä tai yhteiskunnallista tilaa. Vaikka keskityttäisiin kuvaamaan vain hyvin rajattua kontekstia, esimerkiksi oppituntia tai luentoa, ovat korkeamman tason sosiaaliset ja kulttuuriset kontekstit jatkuvasti läsnä. (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 28–31.)

Edellisessä kappaleessa mainitut kontekstin määritelmät ovat esimerkkejä erilaisista kontekstin tasoista, jotka voi jakaa karkeasti konkreettisen tekstin mikrotasoon- ja laajemman sosiaalisen ja yhteiskunnan makrotasoon. (Pietikäinen & Mäntynen 2009: kts. edellinen.) Tarkempia jaotteluja on tehty lukuisia, joita Maiju Paldán erittelee ja yhdistelee tutkimuksessaan, ja pohjaankin omaa jaotteluani hänen käyttämäänsä. Oman tutkimukseni kannalta eriteltäviä kontekstikategorioita ovat tekstin sisäinen konteksti, tilannekonteksti sekä laajempi sosiokulttuurinen ja historiallinen konteksti. (Paldán 2018: 19–22.) Tekstin sisäinen konteksti (koteksti) viittaa ilmauksen tekstuaaliseen lähiympäristöön (Jantunen 2004: 12). Omassa aineistossani tälle tasolle sisältyy yksittäisen kirjoittajan kokonainen teksti, josta analysoitava sana ja sitä ympäröivä lause on poimittu. Lauseen tai tarkastelun kohteena olevan sanan merkitystä olisi mahdotonta tulkita ilman muun tekstin tukea.

Verkkotekstejä ja etenkin keskustelunaloituksia käsitellessä laajemman tilannekontekstin oleelliset ulottuvuudet ovat välitön kielellinen ja sosiaalinen toiminta, toimijoiden roolit tilanteessa ja viestintäympäristön tuomat rajoitukset (Pietikäinen & Mäntynen 2009). Verkkokeskustelun aloittaja on avainasemassa keskustelunsa tilannekontekstin luomisessa, johon muut keskustelijat mahdollisesti reagoivat tavalla tai toisella. Toisaalta verkkoympäristöä yleisesti voi pitää tilannekontekstina, joka antaa mahdollisuuden erilaiselle vuorovaikutukselle kuin esimerkiksi kasvokkaisessa keskustelussa.

Aiemmin mainittu kontekstin makrotaso eli laajempi sosiokulttuurinen ja historiallinen konteksti sisältää erilaisia kontekstuaalisia tekijöitä, kuten kielenkäyttöä ympäröivän sosiaalisen, kulttuurisen ja historiallisen tilanteen sekä käytänteet. Niiden ymmärtäminen edellyttää tutustumista esimerkiksi yhteiskuntatieteen näkemyksiin tutkittavasta kontekstista. (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 36; Wodak & Meyer 2009: 31.) Luonnollisesti tutkittaessa *rasismi*-ilmausten merkityksellistämistä laajempina kontekstina on tunnettava

rasismi historiallisena ilmiönä ja nykytilassaan. Koska aineisto on kerätty suomenkieliseltä keskustelupalstalta, on tunnettava erityisesti Suomen ja suomalaisten suhdetta rasismiin (ks. Puuronen 2011; Rastas 2005).

Näiden kontekstin tasojen tulkinta on olennaista koko tutkimukseni kannalta. Analysoidessani lauseaineistoa joudun hyödyntämään niitä kaikkia. Esimerkiksi lauseen *Rasismi on realismia* tulkinta ei olisi mahdollista ilman sitä ympäröivän tekstin tarkastelua, ja tekstin tulkinta taas olisi mahdotonta ilman kulttuurishistoriallista tietoa. Toisaalta aineistossa pintaautuvien diskurssien havaitseminen, nimeäminen tai niiden yhteiskunnallisen vaikutuksen pohdinta olisi mahdotonta ilman makrokontekstin tuntemista.

2.4. Fairclough’n kriittisen diskurssianalyysin malli

Edellisessä alaluvussa mainitsemani kontekstin eri tasot mahdollistavat aineiston tulkinnan ja diskurssien tunnistamisen. Valittu tutkimusaineisto vaikuttaa oleellisesti käytettävien metodien valintaan (Paso 2007: 20), joten analyysin toteuttaminen täytyy suunnitella ja pohjustaa itse. KDA:n eteneminen esitetään erilaisilla kolmiportaisilla malleilla (ks. Pynnönen 2013: 31–32), jotka havainnoivat diskurssia erilaisista näkökulmista. Pynnönen nimeää tasot tekstuaaliseksi, tulkitseväksi ja kriittiseksi (2013: 32), mikä eksplikoi, millaista tietoa kullakin tasolla aineistosta halutaan. Fairclough’n jaottelussa taas painottuvat diskurssin kolme eri ulottuvuutta: teksti, diskursiiviset käytänteet ja sosiokulttuuriset käytänteet (Fairclough 1992: 72–73). Tähän jakoon perustuu myös Fairclough’n kriittisen diskurssianalyysin malli, jota sovellan tässä tutkimuksessani. Analyysimalli on viitekehys, joka auttaa omien tekstuaalisten ja sosiaalisten tulkintojen tekemisessä. (Fairclough 2003: 16.)

Fairclough’n analyysimallissa diskurssia tutkitaan edellä mainituissa ulottuvuuksissa kolmessa eri vaiheessa: kuvailussa (engl. *description*), tulkinnassa (engl. *interpretation*) ja selittämisessä (engl. *explanation*) (Fairclough 1989: 91)⁴. **Kuvailun vaiheessa** aineistoa analysoidaan tekstin tasolla, jossa eritellään aineiston kielellisiä muotoja ja niiden jakautumista eri kirjoitusten välillä (Fairclough 2003: 12). Kielen muotoseikat ovat kirjoittajan

⁴ Jaottelu ei luonnollisesti ole absoluuttinen. Esimerkiksi kielenkäyttöä kuvaillessa on sitä väistämättä myös tulkittava (Fairclough 1989: 26)

jättämiä jälkiä (engl. *trace*) ja toisaalta vihjeitä (engl. *cue*) tekstin vastaanottajalle, jota ohjataan tietynlaisiin tulkintoihin ja tietynlaiseen näkökulmaan (eng. *frame*). Tästä näkökulmasta valintojen taustalla olevat oletukset on mahdollista tunnistaa. (Fairclough 1989: 80,83.) Fairclough pohjaa erilaisia jaotteluperusteitaan Hallidayn SF-kielioppiin (Fairclough 2003: 5).

Tässä tutkimuksessa perustana lauseiden analyysille on perinteisempi lauseopillinen jaottelu, vaikka viitataan tekstuaalisen tason analyysissä myös Fairclough'n esityksiin eri kielenpiirteistä (esim. Fairclough 2003: 115–118; VISK §886). Lausetason analyysi on perusteltavissa sillä, että vaikka kieli saa merkityksensä kontekstissaan, on sen ymmärtäminen tieteellisessä mielessä vaikeaa ilman irrottamista kontekstistaan (Vilkuna 1996: 18). Esimerkiksi tutkiessani sanaa *rasisti* eri lauseissa syntaktinen analyysi kertoo, onko se toimija vai toiminnan kohde ja millaista toiminta näissä tapauksissa on. Samalla voin viitata SF-kieliopissa usein käytettyyn nimeämiseen: mitä *rasistilla* on missäkin tapauksessa nimetty. Kerron tarkemmin kuvailusta metodia ja analyysiä kuvaavassa alaluvussa 3.3.

Tulkinnan vaiheessa kielenpiirteiden analyysistä löytyneistä kategorioista ja säännönmukaisuuksista on mahdollista tulkita tekstissä edustuvia diskursiivisia käytänteitä. Diskursiivisilla käytänteillä tarkoitetaan tekstin tuottamisen, jakamisen ja kuluttamisen prosesseja (Fairclough 1992: 78) sekä kiteytyneitä diskursiivisen toiminnan tapoja (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 35). Erilaiset diskursiiviset käytänteet toimivat välittäjänä diskurssin tekstuaalisen ja sosiokulttuurisen ulottuvuuden välillä, ja käytänteiden analyysillä tehdään näkyväksi tekstin yhteys sosiaaliin rakenteisiin (Fairclough 1992: 71, 86). Diskursiivisilla käytänteillä tarkoitetaan joissakin tutkimuksissa myös tietyllä tavoin rajattua kontekstin tasoa (vrt. Paldán: 19–22, Pietikäinen & Mäntynen 2009), mutta päätin tässä tutkimuksessani puhua diskursiivisista käytänteistä diskurssin yhtenä ulottuvuutena, kuten esimerkiksi Herneaho (2016: 20).

Tekstejä tuotetaan hyvin erilaisissa ympäristöissä sekä erilaisista lähtökohdista ja toisaalta kulutetaan erilaisen kontekstitiedon varassa, jolloin niihin sisällytetään erilaisia odotuksia. Jakamisella viitataan taas tapaan, jolla tuottaja saattaa tekstinsä lähettäjälle, mikä voi vaihdella henkilökohtaisesta kirjeestä valtavalle yleisölle suunnattuun puhee-

seen. (Fairclough 1992: 78–79.) Verkkokeskustelun sitoutuminen tietokoneeseen ja kirjoitettuun viestintään rajaa tuottamisen tapaa, antaa tekstin kuluttajalle täysin erilaisen tulkintaympäristön ja antaa tekstille suuren mutta epävarman jakamispotentiaalin. Käsittelen tarkemmin aineiston ominaispiirteitä ja sen diskursiivisia käytänteitä alaluvussa 3.2.

Selittämisen vaiheen tarkoitus on kuvata sosiokulttuurisia käytänteitä, diskurssia sosiaalisena toimintana. Sosiokulttuuriset käytänteet ympäröivät sekä tekstiä että diskursiivisia käytänteitä ja ohjaavat diskursiivisia käytänteitä. Erilaiset diskursiiviset käytänteet taas toistavat tai muuttavat sosiokulttuurisia käytänteitä. (Fairclough 1989: 135; 1992: 72.). Tässä ulottuvuudessa diskurssi niveltyy yhteen muiden sosiaalisten elementtien kanssa tietyllä sosiaalisen elämän osa-alueella ja osallistuu näin sosiaalisen todellisuuden muovaamiseen (Fairclough 2003: 25). Diskursiiviset käytänteet järjestyvät näin osaksi sosiaalista todellisuutta, ja järjestyvät sen edellyttämällä tavoilla tai pyrkivät muuttamaan tätä järjestystä. Tässä ulottuvuudessa käsitellään myös diskurssin roolia vallan ja ideologian toisintamisessa tai haastamisessa. (Fairclough 1992: 66, 71.)

Sosiokulttuuristen käytäntöjen näkökulmasta on tärkeää kysyä, millaista sosiaalista toimintaa rasismi-ilmausten käyttö ja niiden kautta rasismista puhuminen oikein on. Rasismi-ilmauksia käytettäessä ja rasismista keskusteltaessa saadaan samalla näkökulma siihen, mitä rasismi ihmisille on. Liittäessämme ilmauksen esimerkiksi entiteettiin, toimintaan tai tilanteeseen, annamme nimen tietylle osalle sosiaalisessa järjestelmässä, jolloin joistain asioista tulee rasistisia ja toisista ei rasistisia. Diskurssien järjestyessä ja vaikiintuessa jokin näkökulma rasismiin todennäköisesti korostuu, ja toinen jää enemmän taka-alalle. Tämä voi synnyttää ongelmia käsiteltäessä rasismia ilmiönä ja sosiaalisena ongelmana. Erittelen tarkemmin rasismin sosiologista ulottuvuutta alaluvussa 3.1.

3. AINEISTO JA ANALYYSIN TOTEUTUS

3.1. Rasismi ja rasismi-ilmaukset

Rasismi on laaja ja monimutkainen ilmiö, jolle ei löydy yleistä ja tyhjentävää määritelmää (Reisigl & Wodak 2001: 5). Suomen kielessä sana *rasismi* on varsin tuore. Kielitoimiston sanakokoelmissa ensimmäinen tieto siitä on vuodelta 1969. Vastaavaa sanaa *rotusyrjintä* on käytetty jo aiemmin. Sanan taustalla on ranskan ja englannin rotua tarkoittava sana *race*. (Maamies: HS 15.3. 1996.) Vastaavia muotoja ovat italian *razza*, espanjan *raza* ja portugalin *raça*. Termin käyttöaajuus alkoi kasvaa 1500-luvun jälkeen, vaikka sen käyttöala on vaihdellut kielellisenä, kulttuurisena ja luonnontieteellisenä luokituksena. Vasta 1700- ja 1800-luvuilla sen merkitys juurrutettiin kategorisoimaan ihmistä lajina ulkoasunsa perusteella. Rasismin käsite syntyi 1930-luvulla. (Reisigl & Wodak: 2–4.) Sanojen *rotu* ja *rasismi* suhdetta mutkistaa se, että esimerkiksi MOT-sanakirjassa *rotu* kääntyy englanniksi sanoiksi *race* ja *breed*, joista ensimmäinen viittaa ihmisrotuun ja jälkimmäinen eläinrotuun (MOT-sanakirja s.v. *rotu*). *Race* on siis ilmauksena suppeampi kuin *rotu*.

Suomenkielisissä sanakirjoissa rodun käsite on usein keskeinen *rasismia* kuvatessa, kuten esimerkiksi *Kielitoimiston sanakirjan* (KS) määritelmässä ’rotusyrjintä, -sorto, etninen syrjintä’ (2017 s.v. *rasismi*). Otavan *Uudessa sivistyssanakirjassa* rasismi on määritelty pelkästään ’rotukiihkoksi’ (Aikio toim. 1994: s.v. *rasismi*). Myös *Vierassanat* ja *Suomen kielen perussanakirja* sisällyttävät määritelmään *rodun*, *kiihkon* ja *syrjinnän* (Itkonen 1990: s.v. *rasismi*; Haarala toim. 1990: s.v. *rasismi*). Gummeruksen *Suuri sivistyssanakirja* ja *Uusi suomen kielen sanakirja* taas määrittelevät rasismin rotuerotteluna, -ennakkoluuloina, -syrjintänä ja oman rodun suosimisena (Nurmi 2001: s.v. *rasismi*, Nurmi 1998: s.v. *rasismi*). *Iso sivistyssanakirja* eroaa edellä mainituista määritelmistä huomattavasti:

”ennakkoluuloinen suhtautuminen toisrotuisiin ihmisiin ja oman rodun, heimon, kielen, uskonnon tai luokan pitäminen toisia parempana, mihin liittyy toisrotuisten syrjintä ja erillään pitäminen eli segregatio” (Koukkunen toim. 2005: s.v. *rasismi*),

Teoksen määritelmä sisältää merkityksen arvojärjestyksestä, mutta mainitsee myös muun kuin rodun tämän arvojärjestyksen ylläpitämisen syynä. Sanakirja-artikkelien perusteella sanan merkitys on ajan kuluessa muttunut kattamaan useampia eri syrjinnän ja segregaaation perusteita. Maamiehen mukaan *rasismin* merkitys suomen kielessä on laajentunut kaikenlaisen syrjinnän tai huonoina pidettävien asioiden kuvaamiseen, kuten *ikä- ja sukupuolirasismi*. Perusteena tälle hän viittaa sanan vieraslähtöisyyteen, abstraktiuteen ja sen käyttöön kielellisenä tehokeinona. (Maamies: HS 15.3. 1996.)

Myös tieteen piirissä *rasismi*-termin käyttö on laventunut, ja sille on useita terminologisia määrittelyjä. Yksi KDA:n piirissä käytetyssä määritelmässä *rasismi* sisältää 'synkreettisen ideologian' ja 'syrjivät sosiaaliset käytänteet'. (Reisigl & Wodak 2001: 5–10.) Puuronen taas esittää rasismin kulttuurisen tai biologisen jaottelun kautta tuotettuna hierarkista järjestystä, rotujärjestelmää, ylläpitävänä ajatteluna ja toimintana, jonka tarkempia avainkäsitteitä ovat *vanha rasismi* ja *uusrasismi*. Ensimmäisellä viitataan vanhempien sanakirja-artikkelien tapaan rotuun ja biologiaan pohjaavaan ryhmien hierarkiseen esittämiseen. *Uusrasismi* taas viittaa *Ison sivistyssanakirjan* tavoin esimerkiksi kielellä, uskonnolla ja tavoilla perusteltuun ryhmien arvojärjestykseen, jossa oma kulttuuri esitetään parempana, ja muualta tulevien luonnollisen kodin esitetään olevan jossain muualla. Molempiin käsitteisiin sitoutuu myös *rodullistaminen*, ihmisryhmien luokittelu ja arvottaminen fyysisten tai kulttuuristen piirteiden perusteella, negatiivisten määreiden liittäminen rodullistettavaan ryhmään ja mahdollisesti heidän esittämisensä uhkana. (Puuronen 2011: 54–66.)

Puurosen erittely sisältää Reisiglin ja Wodakin mainitseman synkreettisen ideologian. Rasismi esitetään henkisenä prosessina, joka aktualisoituu sosiaalisessa toiminnassa ja rakenteissa esimerkiksi syrjintänä. Kuitenkin aeimmin esitelty sanakirja-artikkelien määritelmät ja Maamiehen pohdinnat *rasismista* suomen kielessä eroavat tästä näkökulmasta, mikä osoittaa, että myös *rasismin* merkitys on neuvoteltavissa ja esitettävissä useista eri näkökulmista. Viimeistäänkin tästä voidaan päätellä, että *rasismi*-sanon ja rasismi-ilmiön merkitykset elävät diskurssissa, minkä perusteella diskurssianalyttinen lähtökohta rasismi-ilmausten tutkimiselle on perusteltua. Kriittisen lähestymistavan valinta taas on perusteltua diskurssin vaikutuksella sosiokulttuuriseen ympäristöön: diskurssi-valinnoilla on konkreettisia seurauksia, ja rasismin diskurssit vaikuttavat esimerkiksi siihen, mikä mielletään yleisesti rasismiksi.

Aineiston tulkinnan kannalta on tärkeää valottaa myös rasismi-ilmiön asemaa suomalaisessa yhteiskunnassa ja kulttuurissa. Rasismista on alettu puhua Suomessa vasta viime vuosikymmeninä. Aiemmin muissa maissa rasismina käsitellyistä asioista on puhuttu Suomessa syrjintänä, muukalaispelkona tai suvaitsemattomuutena. Suomalainen rasismi voi vaikuttaakin merkityksettömältä, jos sen rinnastaa esimerkiksi Etelä-Afrikan apartheidpolitiikan mittasuhteisiin. Rasismilla on kuitenkin jokaisessa yhteiskunnassa omat erityispiirteensä ja kontekstuaaliset ilmenemismuotonsa. (Rastas 2005: 69–70.) Rasismin tutkimus Suomessa ja käsitteen yleistyminen alkoi 1990-luvulla, mikä liitetään samana vuosikymmenenä kasvaneeseen maahanmuuttoon. Rasistisia asenteita ja rodullistavia puhetapoja esiintyy Suomessa kuitenkin myös esimerkiksi saamelaisia ja venäläisiä kohtaan (Puuronen 2011: 7–8), joten ilmiötä ei voi selittää vain maahanmuutolla ja sen seurauksilla (Rastas 2005: 71).

Suomalaista rasismia on siis tutkittu jo useita vuosikymmeniä. Tutkimuksien tarkoituksena voi olla tavoite esittää eri näkökulmia rasismiin ja määritellä sitä, jotta keskustelu rasismista olisi mahdollista (Rastas 2005; Puuronen 2011.) Kuitenkin käsitteen synonyymisuus esimerkiksi *syrjinnän* kanssa on juurtunut suomalaiseen arkikieleen. Jos kaikkea syrjintää tai eriarvoistavan toiminnan muotoja nimetään rasismiksi, on mahdotonta erottaa etnisyyteen tai rotuajatteluun perustuvia käytäntöjä. (Rastas 2005, 76.) Tästä syystä myös rasismi-ilmausten diskurssien tutkiminen on aiheellista niin rasismin tutkimuksen kuin suomalaisen yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta.

3.2. Verkkokeskustelut ja keskustelupalstat

Alkujaan 90-luvun sähköpostiviestien ja suljettujen keskustelupalstojen analyysistä syntynyt digitaalisten diskurssien tutkimus (ks. Herring & Androutsopoulos 2015) on tutkinut tietokonevälitteistä viestintää (engl. Computer mediated communication) ja sen erityispiirteitä. Suomi24-keskustelut vastaavat ominaisuuksiltaan edellä mainittuja vanhempia kirjoitettuihin tekstiin pohjautuvia muotoja. Ominaisuuksiltaan se on nykyisen sähköpostin ja pikaviestimen välissä: sähköpostin tapaan viestintä ei tapahdu reaaliajassa, mutta kirjoituksessa on pikaviestisovellusten tapaan puhutun kielen piirteitä. (Herring &

Androutsopoulos: 127–129.) Kokonaisuudessaan verkkokieli on järkevämpää nähdä puhutun kielen suuntaan nojaavana kirjoitettuna kielenä, jolla on kuitenkin molemmista eroavia uniikkeja piirteitä (Crystal 2011: 21).

Yleisesti verkkokeskustelua tutkittaessa sen ominaispiirteeksi on todettu myös monologisuus ja aggressiivisuus (Matikainen 2006). Näissä tapauksissa kirjoittajat vaikuttavat pyrkivän vuoropuhelun sijaan vain oman mielipiteen esiintuomiseen ja vastakkainasettelun luomiseen. Lisäksi samanmieliset keskustelijat päätyvät usein yhteen, joten runsas keskustelu ei välttämättä tarkoita lisääntyvää vuoropuhelua. Kuitenkin näyttöä on myös dialogisista ja rakentavista verkkokeskusteluista. Myös verkon ulkopuolisen keskustelun on havaittu sisältävän samanlaisia ei-dialogisia piirteitä. Verkossa tapahtuva keskustelu onkin nähtävä nimenomaan monimuotoisena viestintäympäristönä. (Matikainen 2011: 95–96.) Tämä näkyy keskustelupalstaviestien vaikeasti määriteltävässä tekstilajissa: viesteissä on nähtävissä vaikutteita kirjeestä, esseestä ja edellämäinituista monologista ja dialogista (Crystal 2001: 148)

Monien muiden verkkoviestimien tavoin keskustelupalstoille on tyypillistä, että käyttäjät itse ovat keskeisessä roolissa sisällön tuottamisessa (Matikainen 2011: 94). Tämä sisältö sijoittuu yksityisen ja julkisen keskustelun välimaastoon: keskustelu on kenen tahansa nähtävissä, kopioitavissa ja jaettavissa, mutta sen tyyli ja sisältö voi silti olla hyvin henkilökohtaista. Yksityinen kirjoitus siirtyy lähetettässä julkiseen tilaan, mikä voi näkyä esimerkiksi huolimattomana kirjoitus- ja kieliasuna sekä yksityisluontoisten tunteiden ilmaisuna. Viime kädessä kirjoittaja itse määrittelee keskustelun yksityisyyden ja julkisuuden suhteen. (Sharf 1999: 246; Arpo 2005, 92.)

Tämä monimuotoisuus on mahdollista, koska tavanomaiset fyysisessä kanssakäymisessä olevat esteet poistuvat verkkovälitteisessä kielenkäytössä. Osallistujien on mahdotonta säädellä ja ennakoida toistensa viestintää ulkoisten viitteiden kautta, minkä takia perinteisemmässä kielenkäytössä taka-alalle jäävät voivat saada äänensä kuuluviin (Giese 1998: *Textual Adaptions*.) On siis mahdollista, että keskustelupalstojen kautta voidaan tutkia näkemyksiä ja käsityksiä, jotka eivät pääsisi esiin muissa viestimissä (Paldán 2018: 34), mikä on rasismi-ilmausten tutkimisen kannalta tärkeää. Esimerkiksi sanomalehtiai-

neistosta etsiessäni *rasis*-hakutermillä ei löytynyt juurikaan osumia, kun Suomi24-sivustolta löytyy samalla haulla tarpeeksi aineistoa muutaman kuukauden ajalta, vaikka aineistoon kuuluvat pelkät keskustelunaloitukset.

Keskustelujen aloitusviestit ovat jokaisen keskustelun aloittava kipinä ja ydin, jolla kirjoittaja pyrkii uuteen keskusteluun ja saaman muulta käyttäjäkunnalta vastauksia (Marone 2015: 137). Kuten palstakeskustelua yleensä, aloitusviestin sisältöä rajaavat sivuston tai keskustelualueen aihepiiri sekä niiden säännöt ja keskustelukonventiot. Useimmiten keskustelupalstan viestintää ovat valvomassa sitä varten valitut jäsenet, moderaattorit, jotka esimerkiksi poistavat epäasiallisia aloituksia ja vastauksia sivuston sääntöjen mukaan. (Page 2012: 25–26.) Suomi24:llä ja muilla suurilla keskustelupalstoilla keskustelun aihe ei ole tarkkaan rajattu, vaan keskusteluja aloitetaan useista eri aiheista yksittäisten aihepiirien tai kiinnostuksenkohteiden sijaan (Paldán 2018: 35).

Verkkokeskusteluaineisto on diskursiivisten käytänteiden näkökulmasta vaikeasti määriteltävissä, koska viestijöiden tausta ja käsitys vallitsevan diskurssin ominaisuuksista voi vaihdella suuresti. Koska jokainen aloittaja kirjoittaa tekstinsä yksin ja tulkitsee viestintäympäristöä viestinnällisesti yksin, on mahdotonta ennakoida etukäteen, mitkä diskursiiviset käytänteet kirjoittaja on huomionut keskustelua aloittaessaan. Tekstin kuluttamisen ja tuottamisen näkökulmasta verkkotekstit rajaavat disikurssin kirjoitettuun kieleen ja jokaisen kirjoittajan kompetenssiin tuottaa kirjoitettua tekstiä. Toisaalta muusta kirjoitetusta tekstistä poiketen tämä kynnys on matalampi, ja kieliasullisesti ja sisällöllisesti heikompiakin tekstejä saa teoreettisen mahdollisuuden julkisuuteen ja diskurssin toisintamiseen. Myös esimerkiksi viittaminen toiseen sivustoon linkkien välityksellä voidaan nähdä yhdeksi selkeäksi tuottamisen käytänteeksi: kirjoitettu teksti voi olla lyhyt ja vain kommentoida linkkiä, joka on liitetty tekstiin.

Koska aineistoni on rajattu pelkkiin keskustelunaloituksiin, en myöskään voi tulkita vastausten perusteella, onko aloitus ristiriidassa muiden viestijöiden diskursiivisten käytänteiden kanssa. Toisaalta rajausta antaa mahdollisuuden tutkia jokaista tekstiä ilman niiden tuottamaa keskustelua, jota jo lähtökohtaisesti määrittää se, miten keskustelu on aloitettu. Jokainen keskustelunaloitus on kirjoittajan tulkinta diskursiivisista ja sosiokulttuurisista käytänteistä. Aloitusteksti on reaktio sosiaaliseen todellisuuteen ja osoitus kirjoittajan aktiivisuudesta rasismien merkityksellistämässä. Vaikka keskusteluja aloittaisi pieni

joukko ihmisiä, joilla on tavalla tai toisella painottunut rasismista, voi se useaan kertaan esiintyessään näyttäytyä muille viestijöille yleisenä mielipiteenä. Näin vähemmistönkin mielipide voi saada nopeasti jalansijaa ja enemmistön puolelleen. (Arpo 2005: 95.)

3.2.1. Suomi24-keskustelupalsta

Suomi24-keskustelupalsta on osa Aller Median omistamaa Suomi24-sivustoa, jolla on vakaa asema suomalaisessa internetliikenteessä. Vuosien 2018–2019 aikana sen kuukausitavoittavuus on säilynyt vakaasti 2 000 000 käyttäjän tuntumassa, kun internetin käyttäjiä on Suomessa yhteensä 4 639 000 (FIAM 2019). Keskustelupalstan kävijämääristä ei ole vastaavanlaisia tilastoja. Vuosina 2001–2015 palstan rekisteröityneiden käyttäjien kirjoitukset muodostivat 7–8% lähetetyistä viesteistä (Lagus ym. 2016: 36), joten suurin osa palstan teksteistä on nimettömien tai rekisteröimättömien nimimerkkien kirjoittamia. Lisäksi kävijämäärässä otetaan huomioon myös keskustelujen seuraajat, jotka mukaan lukien keskustelupalstan kävijämäärä on todennäköisesti satojatuhansia kuukaudessa (Paldán 2018: 37).

Valitsin Suomi24:n tutkimusaineistokseni, koska se sisältää verkkokeskustelun piirteitä, jotka koen tutkimukseni kannalta positiivisiksi. Näitä piirteitä ovat keskustelun monialaisuus, vapaus ja henkilökohtaisuus. Suomi24-sivuston keskustelupalvelun käyttäjäkunta on kokemukseni mukaan sekä taustoiltaan moninaista että aktiivista. Sivuston oman esitelytekstin mukaan

” – – Suomi24 Keskustelu on kaikille avoin keskustelupalvelu. Palvelu on maksuton kanava julkiseen keskusteluun ja mielipiteiden vaihtoon. Suomi24 Keskusteluissa sana on vapaa ja kirjoitteluun voi osallistua joko omalla nimellä, nimimerkillä tai anonyymisti (Suomi24-ohjeet).”

En ole rajannut aineistoa aihealueiden mukaan, koska rasismi-ilmauksia voidaan käyttää useissa eri konteksteissa. Keskustelua käydään eri tavoilla aihepiirin ja keskustelualueen mukaan, joko konfliktihakuisesti tai rakentavammin. Suuren monialaisen keskustelupalstan sisällä vaikuttaa pienempiä verkkoyhteisöjä, joilla on omat sääntönsä (Lagus ym.

2016: 10.) Kuitenkin Suomi24-keskustelua kuvataan etupäässä asiakeskeiseksi ja vähemmän oman identiteetin rakentamiseen ja kaveriverkostoihin perustuvaksi kuin esimerkiksi Facebook (Lagus ym. 2015: 39).

Paldán kyseenalaistaa edellämainittujen vakiintuneiden normien ja käytänteiden juurtumisen, johon osasyynä mainitaan kävijöiden vaihtuvuus ja satunnaisuus (Paldán 2018: 39). Mielestäni myöskään ei voi suoraan olettaa, että tämän kokoluokan verkkoyhteisö suodattaisi tehokkaasti tietynlaiset merkityksellistämisen keinot jo ennen kirjoittamista. Todennäköisesti diskurssikäytänteiden välinen rajankäynti ja karsinta tapahtuu muiden käyttäjien aloitteesta ilmiantamisen ja moderoinnin välityksellä.

Keräsin aineistoni Suomi24-keskustelupalstan hakutoiminnolla hakutermillä *rasis-*, joka sisältyy tutkiini sanoihin ja niiden taivutusparadigmoihin. Hain 30.9.2017 aloitettuja ja sitä vanhempia keskusteluja, joista viimeinen on aloitettu 15.6. 2017. Aloituksia on yhteensä 105, mikä voi vaikuttaa satunnaiselta. Tärkein tavoitteeni oli saada aineisto mahdollisimman laajalta aikaväliltä. Usean kuukauden kuluessa keskustelunaloitukset eivät motivoidu pelkästään yksittäisten trendien tai tapahtumien seurauksena. Diskurssi-analyttistä tutkimusta tehdessä aineiston määrä ei olekaan vakioitavissa, vaan se määräytyy tutkittavan aiheen ja tutkimusintressien mukaan (Jokinen, Juhila & Suoninen 1999: 239–240).

Mukaan on valittu kaikki tekstit, joissa esiintyvät sanat *rasismi*, *rasisti* tai *rasistinen* riippumatta siitä, kuinka montaa kertaa tai missä yhteydessä sanat esiintyvät. Keräsin tekstit yhteen tiedostoon, ja merkitsin ne juoksevilla numeroinnilla viittaamista varten. Tekstien ainoina alkuperäisinä yksilöintitietoina olen säilyttänyt julkaisupäivän ja -kellonajan, jotta jokaisen tekstin olemassolo on mahdollista todentaa ja tarkistaa. Olen lauseiden numeroinnin lisäksi merkinnyt yksittäiset tekstit muodossa (S24-XXX), jossa X:llä merkitty osa on tekstin järjestysluku esitettynä kolminumeroisena.

Olen soveltanut aineiston keräämisessä ja käsittelyssä Suomi24-sivuston tutkimuksia koskevia ohjeita. Joudun soveltamaan niitä, koska säännöt on laadittu tutkimuskäyttöön luotuja keskusteluja kohtaan. Koska diskurssianalyysin lähtökohta on tutkia aitoa kielenkäyttöä luonnollisessa ympäristössään, en halunnut käyttää oletettua elisitoivaa aineistonkeruumenetelmää. Lisäksi keskustelut ovat täysin julkisia, eikä niihin osallistuminen

vaadi kirjautumista eikä yksikään aineistoni teksti sisällä yksilöiviä viitteitä kirjoittajien henkilöstä tai identiteetistä. Viitaan alkuperäisiin teksteihin tutkimuksessa vain, jos se on merkityksen ymmärtämisen kannalta välttämätöntä.

3.3. Analyysin kulku

Pason tavoin luokittelen tutkimusaineistoni ydinaineistoon ja kokonaisaineistoon. Jaotellun tarkoituksena on pitää huomio tutkimusogelman kannalta oleellisessa osassa suurta aineistoa. Pason mukaan ilmauksissa aktivoituvia diskursseja tutkittaessa on perusteltua keskittyä niihin osiin tekstiä, joissa ilmaus esiintyy. (Paso 2007: 91.) Tässä tutkimuksessani Suomi24-palstalta poimitut kokonaiset aloitustekstit muodostavat tutkimukseni kokonaisaineiston. Ydinaineiston muodostaa teksteistä kerätty lauseaineisto, jonka tarkemmat ominaisuudet erittelen myöhemmin tässä alaluvussa.

Ennen ydinaineistoon keskittymistä ja varsinaista tekstuaalista analyysiä on tärkeää tutustua kokonaisaineistoon. Tätä kuvaa parhaiten lähiluku (engl. *close reading*), joka on kirjallisuudentutkimuksessa ja kritiikissä sovellettu metodi, mutta käytössä muillakin tieteenaloilla kvalitatiivisessa tutkimuksessa. Sen taustalta löytyvää ajattelua ja teoriaa on kuvattu lukemisen rajallisuudetena: jokaisella lukukerralla lukija tekee aina yhden uuden ns. virhetulkinnan (engl. *misreading*) (Wolfreys 2000: ix). Tämä huomio yhdistää lähiluvun metodia diskurssianalyysin analyysikäytäntöihin: molemmissa tekstiä on tulkittava useita kertoja, jotta eri näkökulmat ja nyanssit tulevat esiin. Lähilukua on kuvailtu myös tekstin irrottamiseksi välittömästä tilannekontekstistaan ja pilkkomiseksi pienempiin tutkinnallisiin osiin (Heinänen 2006: 346). Käytännössä lähiluku on tutkimuksessani kokonaisaineiston tekstien ja sisältöjen yksityiskohtaista tuntemusta, ja niiden hyödyntämistä lauseaineiston tulkinnassa.

Kuvailun vaiheessa tutkin keräämääni ydinaineistoa erittelemällä rasismi-ilmausten syntaktisia ominaisuuksia. 104:n tekstin aineistostani *rasismi*, *rasisti* ja *rasistinen* esiintyvät 350 kertaa. Merkitsen teksteistä lauseet, jotka sisältävät tutkimiani sanoja, ja kerään ne aika- ja tekstijärjestyksessä taulukkolaskentaohjelmaan. Muutama sanaesiintymistä sisältyy verkko-osoitteisiin, eivätkä ne sisällä syntaktista tietoa. Luokittelen nämä tapaukset aineistoni näkökulmasta ei-relevanteiksi: vaikka kokonaisaineiston tulkinnan kannalta on

tärkeää tietää, mihin sivustoihin teksteissä viitataan, ei verkko-osoite itsessään sisällä tätä tietoa.

TAULUKKO 1. Rasismi-ilmausten määrät ydinaineistossa sanojen ja lauseenjäsen tehtävien mukaan.

	RASISMI	RASISTI	RASISTI- NEN	YHT.
SUBJEKTI	53	33	7	93
OBJEKTI	43	17	6	66
PREDIKA- TIIVI	24	34	13	71
YHT	120	84	26	230

Luokittelin lauseaineiston rasismi-ilmausten lauseenjäsen tehtävien mukaan kategorioihin subjekti, objekti, predikatiivi, adverbiaali ja muut tehtävät. Viimeiseen kategoriaan sisältyvät kaikki aiempiin selkeästi kuulumattomat tapaukset, kuten yhdyssanan määriteosat, täydennykset ja määritteet, lisäykset tai vaikeasti luokiteltavat tapaukset. Edellisestä voikin huomata, että en käytä perinteisessä kieliopissa käytettyä lauseenjäsentä attribuuttia tässä tutkimuksessa, vaan VISK:n tapaan käsitän attribuutit substantiivien määritteinä tai täydennyksinä (VISK §867). Aineiston suuren määrän vuoksi rajasin ydinaineiston ulkopuolelle adverbiaalit ja muut tehtävät, josta poikkeuksena on vain sanan *rasistinen*, joka adjektiivina esiintyy useimmin substantiivien täydennyksenä tai määritteenä. Tutkimukseni ydinaineiston muodostavat lauseet, joissa *rasismi* ja *rasisti* toimivat subjektina, objektina tai predikatiivina, sekä lauseet, joissa *rasistinen* määrittää subjektia, objektia tai predikatiivia (TAULUKKO 1).

Kokonaisaineiston perusteellisen lähiluvun jälkeen ydinaineistoni tekstuaalinen analyysi kulkee vaiheittain. Ensin luokittelen lauseaineiston rasismi-ilmausten mukaan, jotka puolestaan luokittelen lauseenjäsenyyden mukaan (LIITE). Lisäksi erittelen rasismi-ilmauksen sijan, mahdollisen modaalisen lausetyypin tai erikoislausetyypin sekä mitä verbiä leksemit täydentävät, ja mitä entiteettiä niillä tekstissä nimetään tai määritetään. Erikoislausetyyppejä, kuten eksistentiaalilauseita, en kuitenkaan käsittele tutkimuksessa omina ryhminään, koska niitä on vähäisen määrän vuoksi helpompaa käsitellä osana muuta aineistoa. Kielto- ja kysymyslauseet (TAULUKKO 2) käsitelen omina kohtinaan sanojen analyysissä, koska niitä oli jokaisessa sanaryhmässä.

TAULUKKO 2. Kielto- ja kysymyslauseiden määrät ydinaineistossa.

	RASISMI	RASISTI	RASISTINEN	YHT
KIELTO	12	6	2	20
KYSYMYS	18	17	3	38

Edellämainitun luokittelun perusteella voin kerätä tietoa siitä, mihin sanoilla *rasisti* ja *rasismi* viitataan, mikä on niiden subjektina toteuttama tai objektina vastaanottama toiminta ja mitä ne kopulalauseessa luonnehtivat tai miten niitä luonnehditaan. Mielestäni syntaktinen tarkastelu antaa riittävän rakenteellisen näkökulman aineiston mikrotason kuvaukselle. Koska tarkastelun kohteena on yksittäinen sana, on sen suhde muuhun tekstiin helpointa tutkia tavanomaisella lauseopillisella jaottelulla. Otin taulukoinnissani vaikutteita Maija Saviniemen väitöskirjasta, jossa kyselytutkimusaineiston vastauksia on taulukoitu ja jaoteltu sanaluokittain (Saviniemi 2015: Liite 6). Taustoitan seuraavaksi lauseenjäsenien ominaisuuksia ja niiden roolia aineiston tulkinnassa.

Subjekti on verbin ensisijainen täydennys. Sen laajakäyttöisin muoto on perussubjekti, joka on yleensä nominatiivissa. Lauseen predikaatti kongruoi sen kanssa, ja se on semanttiselta rooliltaan agentti. Edellämainitut piirteet kuvaavat myös prototyyppistä subjektia (VISK, määritelmät, s.v. subjekti; Helasvuo & Huomo 2010: 166-167.) Olen poiminut kokonaisaineistosta perussubjektiilliset lauseet, joista kopulalauseet olen eritellyt omaksi ryhmäkseen. Lisäksi olen ottanut ydinaineistoon myös aineistossa satunnaisesti esiintyvät eksistentiaalilauseen subjektit. Subjektiasemassa esiintyviä rasismi-ilmauksia analysoidessani tutkin, mitä predikaatteja subjektit täydentävät ja mihin predikaattiverbi mahdollisesti kohdistuu.

Kopulalauseen subjektit ovat tässä kysymyksenasettelussa oma lukunsa: lausetyypissä predikaattiverbinä on *olla*, joka yhdessä täydennyksensä predikaatiivin tai adverbiaalinen kanssa kuvaa subjektin tilaa ja ominaisuutta (VISK § 891) eikä niinkään sen toimintaa. Kuitenkin esimerkiksi *olla*-predikaattia täydentävä predikaatiivi voi mahdollisesti sisältää tietoa subjektin toiminnasta. Joissakin tapauksissa olen ottanut kopulalauseiden joukkoon lauseita, joista predikaatti puuttuu kokonaan, mutta jonka jäsenet implikoivat kopulaa, kuten *Moni perussuomalainen (on) rasisti* (S24-048), johon olen merkinnyt sulkeilla ko-

pulan paikan. Kopulalauseen predikatiivi kuvaa tai luonnehtii lauseen subjektia ja predikoi siitä ominaisuuden tai luokan (VISK §943). Niitä tutkiessa on siis olennaista, mitä entiteettiä kopulalauseessa luonnehditaan rasismi-ilmauksella.

Objektilla ei ole selvää yhtenäistä merkitystehtävää lauseenjäsenenä, mutta prototyyppisesti se ilmaisee lauseessa toiminnan kohdetta (VISK, määritelmät, objekti). Objekti ei myöskään ole yhtä usein elollistarkoitteinen, jos sitä verrataan esimerkiksi subjektiin (VISK §925). Objektin määrittely suomen kielen syntaksissa ei ole yksiselitteinen: tietyissä tapauksissa se voi muistuttaa niin subjektia kuin valenssiadverbiaalia (Hakulinen & Karlsson 1988: 175–177). Tässä tutkimuksessa sana on luokiteltu objektiksi, jos se esiintyy lauseessa objektin sijoissa ja on lauseessa kieliopillisesti objektin asemassa. Tulkinnan kannalta objektiasemaisissa rasisti-ilmauksissa on tutkittava, millaista toimintaa objektiin kohdistuu, eli mitä predikaattia objekti täydentää ja kuka tai mikä on lauseen subjektina.

Suurin osa ydinaineistostani on modaaliselta lausetyypiltään väitelauseita, mutta joukossa on myös kysymyslauseita. Niitä on luontevaa käsitellä muusta aineistosta erillään, koska kysymyslauseet eroavat rakenteellisesti väitelauseista, ja niiden prototyyppinen funktio eroaa selkeästi väitelauseista. Kysymyslause ilmaisee epätietoisuutta ja odottaa vastausta vastaanottajalta (VISK §886), joka on aineistoni tapauksessa esimerkiksi tekstin oletettu lukija. Käskylauseita ydinaineistossani on vain yksi, enkä käsittele sitä omana ryhmänä. Modaalisuuden lisäksi olen huomionut erikseen myös kieltolauseet. Ne toteuttavat lähtökohtaisesti erilaista kieltävää tai kyseenalaistavaa funktiota. Kieltolause presupponoi väitteen, joka kielletään (Fairclough 1992: 121-122).

Lausetason jaottelussa on myös otettava huomioon, mihin käytetty rasismi-ilmaus viittaa, millä sitä perustellaan ja mitä sillä oikeastaan tarkoitetaan. Esimerkiksi *rasisti*-subjektin sisältävät sanat on luokiteltavissa sen mukaan, keneen *rasisti*-sanalla viitataan. Tässä kohdalla tekstin kuvailun taso risteääkin tulkinnan tason kanssa. Olen koonnut myös esittelmieni lauseenjäsenten ominaisuuksien kautta apukysymyksiä tulkintaan (Taulukko 3).

TAULUKKO 3.

Rasisti	
Subjekti:	Keneen rasistilla viitataan ja mitä hän tekee?
Kopulalauseen subjekti:	Kuka/millainen rasisti on?
Objekti:	Keneen viitataan, ja mitä toimintaa häneen kohdistuu?
Predikatiivi:	kuka/ketkä nimetään rasistiksi? Eroaako kopulalauseen subjekteista?
Rasismi	
Subjekti:	Mihin rasismilla viitataan? Mitä se tekee/mitä siitä seuraa?
Kopulalauseen subjekti:	Mitä/millaista rasismi on?
Objekti:	Mihin rasismilla viitataan, millaista toimintaa siihen kohdistuu?
Predikatiivi:	Mikä on rasismia?
Rasistinen:	Mitä lauseenjäsentä täydentää. Millainen on rasistinen subjekti/objekti/predikatiivi. Mikä ei ole rasistista?

Tulkinnan vaiheessa haetaan vastausta kysymykseen ”Mitä sanotaan?”. Yleisesti tulkintaa tehdään kielenainesten, niiden merkitysten, tekstin lähikontekstin ja tekstin skeeman tasolla. Tämä tarkoittaa merkitysten tulkintaa tekstin mikrotasolla ja kokonaisaineiston sekä erilaisten kontekstien makrotasolla. Tutkija käyttää kieltä ja tekstiä tulkitessaan tietoaan niistä sekä kontekstia ja tilannetta tulkitessaan tietoa yhteiskunnasta ja tekstuaalisesta historiasta. (Fairclough 1989: 119.) Käytännössä erittelen syntaktisesti luokitellusta lauseaineistosta löytyvät säännönmukaiset merkityksellistämisen tavat ja tulkitsen, millaisia diskursseja ne muodostavat.

Diskurssin tulkintaa ei voi tehdä lauseittain segmentti kerrallaan, vaan käytännössä se tapahtuu aineistossa yhtäaikaaisesti. Näitä osatekijöitä tulkittaessa kontekstissaan on mahdollista nimetä tekstissä aktivoituvat diskurssit. (Fairclough 1989: 122.) Oikean tulkinta

edellyttää jokaisen lauseen lähikontekstin huomioimista, eli tietoa, jota lausetta ympäröivä virke ja lauseiden suorat tai epäsuorat viittaukset tekstiin ja sen ulkopuoliseen maailmaan antavat. Kuvailun vaiheessa tehdyn luokittelun ja tulkinnan perusteella on mahdollista koota koko aineistoa koskevia tulkintoja ja tunnistaa aineistoa laajemmin leimavia piirteitä. Tämän koonnin perusteena pidän lauseiden toimintaa, sen osallistujia, ja niiden suhteita (Fairclough 1989: 124–125). Etsimällä säännönmukaisuuksia esimerkiksi predikaattien, niitä täydentävien rasismi-ilmaussubjektien ja lauseiden muiden osallistujien välillä on mahdollista tunnistaa aineistossa vallitsevat diskurssit.

Diskurssien tunnistamisen lisäksi tulkinnassa on tärkeää ottaa huomioon diskurssien jakauma aineiston teksteissä. Useassa lauseessa aktivoituvaa mutta vain yhdessä tai kahdessa tekstissä esiintyvää rakennetta ei voi pitää vakiintuneena merkityksellistämisen tapana. Erikseen nimettävästä, tunnistettavasta diskurssin variantista voidaan puhua, kun se toistuu useassa tekstissä ja esimerkiksi kirjoitusajallisesti hajallaan aineiston teksteissä. Mitä useammassa tekstissä diskurssi toisintuu, sitä vakiintuneempi se todennäköisesti on.

Esitän diskursseja kuvaavassa luvussa diskurssien osuudet kokonaisaineistossa ja jokaisen diskurssin jakauman lauseenjäsenittäin eri teksteissä. Yksittäisten diskurssien tekstittäisen jakauman lisäksi on myös tarkasteltava niiden esiintymistä rinnakkain. Kirjoittajat voivat aktivoida teksteissään useita diskursseja käyttäessään rasismi-ilmauksia. Tätä nimitetään interdiskursiivisuudeksi. Kirjoittajat ammentavat teksteihinsä useista diskursseista, jolloin tekstilajille tavanomaisiin diskursseihin yhdistetään uusia. Tätä voidaan pitää sosiaalisen muutoksen muotona. (Fairclough ja Wodak 1997: 1, 19.) Näistä interdiskursiivisista suhteista voidaan löytää myös tukea aineiston diskurssien selittämiseen.

Selittämisen vaiheen tarkoitus on kuvata diskurssia sosiaalisena toimintana, ja kuinka sosiaaliset käytännöt ohjaavat diskurssia. Toisaalta voidaan tuoda esiin myös diskurssin sosiaalisia käytäntöjä toistava tai muuttava vaikutus (Fairclough 1989: 135). Tulkinnan vaiheessa eritelty diskurssit yhdistetään ja esitetään sosiaalisina syy-seuraus-suhteina: kuinka yhteiskunta, instituutiot ja tilanne vaikuttavat viestijän käytettävissä oleviin resursseihin, kuinka resurssien ohjaamana valitaan tietty diskurssi, ja kuinka diskurssi vaikuttaa resursseihin ja taas niiden kautta tilanteeseen, instituutioihin ja yhteiskuntaan.

Analyysin tuloksena eriteltyjen diskurssien selittäminen on pohjimmiltaan rasismin eri merkityksien selittämistä ja rasismiin yhdistettyjen osallistujien selittämistä. Miksi rasismi-ilmauksille annetaan sellaisia merkityksiä kuin annetaan, ja miksi ne yhdistetään tiettyyn kontekstiin? Tähän *miksi*-kysymykseen vastaaminen on helpointa aloittaa aineistosta. Usein kirjoittajat kommentoivat tai perustelevat kielellisiä valintoja tekstissään. Näitä ja sosiaalista tietoa hyödyntämällä on mahdollista esittää ainakin valistuneita arvauksia, miksi tiettyjä diskursseja aktivoidaan. Samalla voidaan arvata myös näiden diskurssien mahdollisia seurauksia.

4. YDINAINESTON SYNTAKTINEN ANALYYSI

4.1. Rasisti

Tietynlaiseen henkilöön viittaavana sanana *rasisti* on merkitykseltään lähellä subjektin prototyyppistä, agenttiivista ja toimivaa merkitystä. *Rasistin* ollessa lauseen subjektina on aiheellista kysyä, kuka tai mikä *rasisti* on ja mitä hän tai se tekee. *Rasisti* sana esiintyi ydinaineistossani subjektiasemassa 33 kertaa, joista 9 on kopulalauseen *olla*-verbin predikoimia subjekteja, ja näistä kaikista 7 lausetta on kysymyslauseita. Useissa lauseissa *rasisti* täydentää tappamiseen tai pahoinpitelyyn liittyvää verbiä, joita olivat *iskeä*, *tappaa*, *puukottaa*, *aukoa kurkkuja* ja *ajaa päälle*.

- (1) **rasisti** tappoi Turussa kaksi suomalaista veitsellä. (S24-045)
- (2) Kirjoitin aloituksen siitä kuinka **rasisti** iski lontoossa. (S24-009)
- (3) Valokuvaaja sai ikuistettua hetken jolloin **rasisti** ajoi isolla lava-autolla rasismia ja natsismia vastustavien vastamielenosoittajien päälle Usassa. (S24-066)

Kuudessa lauseista väkivallan kohteena on esitetty suomalainen, kahdessa britti ja yhdessä usa:n kansalainen. Yhteistä kaikille, paitsi esimerkissä (3) kuvatulle Charlottesvillen yliajolle, on tekijä: kaikissa lauseissa *rasistilla* viitataan suorasanaisesti terroristiin tai terrori-iskuun osallistuneeseen.

Muita *rasistin* toteuttamia verbejä ovat *haluta lähettää*, *tietää*, *myhällä*, *työskennellä*, *vaikeroida*, *ajatella*, *kieltää* ja *pelata jnk pussiin*. Ne eivät itsessään ole merkityksellisesti yhtenäisiä, mutta lausekonteksteissaan kolme niistä toteuttaa samaa funktiota (esimerkit 4–6). Niille yhtenäistä merkityksenantoa on *rasistin* esittäminen terroristien liittolaisena tai heitä avustavana. ja että *rasistin* toiminta on edullista juuri ISISin tavoitteille.

- (4) **rasistit** haluavat pakolaisille saman kohtalon kuin ISIS, eli ovat siis terroristien puolella. (S24-054)
- (5) Jokainen **rasisti**/muslimit mielessään yhteen pahan nippuun paketoiva juntti, joka sokeasti dissaa toista uskontokuntaa edustavia ja vihapuhuu täällä, työskentelee Isisin laariin. (S24-025)
- (6) **rasistit** pelaavat sataprosenttisesti Isisin pussiin (S24-055)

Esimerkkien *rasisti*-subjektien toteuttamat verbit ovat vähemmän konkreettisia eivätkä viittaa väkivaltaan. Lisäksi verbit ovat preesensissä, eivätkä siis kerro jo menneestä tapahtumasta, kuten väkivaltaisten verbien imperfektit. *Rasisti* esitetään näissä teksteissä

terrorismin ulkopuolisena entitettiinä: *rasisti* hyödyttää terroristeja, kun väkivaltaverbejä toteuttaessaan *rasisti* on terroristi. Verbit *haluta*, *tietää*, *myhäillä* *tyytyväisenä*, *tietää* ja *ajatella* esiintyvät kaikki tekstissä (S24-54), jossa kirjoittaja erittelee seikkaperäisesti, miten *rasisti* suhtautuu turvapaikanhakijoihin, terrori-iskuihin ja terroristeihin. Koska tämä aineisto on vain yhdestä tekstistä, ei se tuo diskurssien kannalta uutta tietoa, joka ei välittyisi esimerkiksi (4). Verbi *kieltää* viittaa turkulaisiin tapahtumanjärjestäjiin, jotka kirjoittajan mukaan kielsivät romaneja keräämästä pulloja.

Kopulalauseiden subjektina *rasistia* luonnehditaan samoilla tavoilla kuin aiemmissa esimerkeissä. *Rasistilla* kuvataan joko terroristia tai terroristia hyödyttävää oliota. Esimerkin (7) muodosta on huomautettava, että kopulalausemaisuudestaan huolimatta lauseen merkitys on lähempänä ekvatiivilauseetta.

- (7) **rasisti** ja terroristi on yksi ja sama henkilö, (S24-038)
- (8) **rasisti** on Isisin suosija (S24-028)

Tämä korostaa *terroristin* ja *rasistin* suoraviivaista rinnastusta, kuten myös saman tekstin otsikko *Terroristi=rasisti=Terroristi*, jossa verbi on korvattu yhtäläisyysmerkillä. Esimerkissä (8) *rasistia* ja *terroristia* ei suoraan linkitetä, vaan edullisena tekijänä terroristeille. *Olla*-verbin sisältäviä ekvatiivilauseita oli näiden lisäksi kaksi, joissa molemmissa *rasistit ovat terroristien puolella* (S24-054)

Kysymyslauseissa *rasisti*-subjektin olemusta tai toimintaa kyseenalaistetaan eri näkökulmista. Esimerkkien (9) ja (10) kysymys esiintyy jo tekstin otsikossa ja hieman toisin muotoiltuna tekstissä.

- (9) Mikä ja KUKA on **rasisti**? (S24-032)
- (10) **rasisti**, fasisti vai natsi - mikä pahin? (S24-083)
- (11) Pystyykö **rasisti** taistelemaan rintamalla? (S24-030)
- (12) Miksi **rasistit** saa tehdä mitä tahansa? (S24-045)

Eniten kyseenalaisena ovat subjektin ominaisuudet: *rasistin* määritelmä (9), komparatiivinen suhde *fasistiin* ja *natsiin* (10) sekä kyky taistella. Subjektin toimintaa kyseenalaistetaan esimerkin (12) kysymyksessä. Samasta tekstistä on otettu esimerkki (1), minkä

perusteella *rasistilla* viitataan ensimmäisenä Turun terrori-iskun tekijään⁵, vaikka subjekti on monikossa. Kysymys myös implikoi, että *rasistien* olisi sallittua *tehdä mitä tahansa*, kuten *puukottaa*.

Kopulalauseen predikatiivina *rasisti* esiintyy 34 kertaa, joista kieltolauseita on 5 ja kysymyslauseita 9. *Rasisti*-predikatiivit ovat osa lauseen predikaattina toimivaa *olla*-verbiä. Koska *rasisti* on substantiivi, se kuvaa predikoitavan substantiivin luokkaa (VISK§ 944). Näissä lauseissa predikatiivi kuvaa, kuka tai ketkä kuuluvat luokkaan *rasisti*. Predikatiiveista voi nähdä, kuka tai mikä luonnehditaan lauseessa *rasistiksi* ja mahdollisesti myös millä perusteella.

Rasisti-predikatiiveja on käytetty aineistossa luonnehtimaan yksiselitteisesti erilaisia ryhmiä, jotka perustuvat niin uskontoon, alkuperään, asuinalueeseen, poliittiseen taustaan kuin yksilöllisiin ominaisuuksiin. *Rasistilla* luonnehditaan siis asioita hyvin erilaisista lähtökohdista.

- (13) Muslimit on **rasisteja** (S24-014)
- (14) matut on todellakin **rasisteja** terroristeja kuka voi kieltää sen.
- (15) Tyhmät ovat **rasisteja** (S24-051)
- (16) Turkulaiset ovat **rasisteja** (S24-085)
- (17) Moni perussuomalainen (tutkijan huom. on) **rasisti**
- (18) Jokainen elävä olento on **rasisti**.

Esimerkissä (14) on myös havaittavissa myös yhteneväisyys *rasisti*-subjektien terrorismiaihepiirin kanssa. Lauseessa *rasisti* ja *terroristi* predikoivat yhdessä sanaa *matu*, joka on lyhennys maahantunkeutujasta tai maahantulijasta (Yle Uutiset, 30.1.2016).

Joissakin lauseissa kirjoittajat kertovat ja puhuvat itsestään sekä omasta *rasisti*udestaan. Esimerkin (20) lause ei ole kopulalause, mutta *rasisti*-aineiston ainoana tuloslauseena käsitellen sen osana predikatiiviaineistoa.

- (19) Kun minusta melkein tuli **rasisti** (S24-074)
- (20) minä olen kristitty ja kiihko **rasisti**. (S24-029)
- (21) Joten en tiedä, toisaalta olen **rasisti** ja toisaalta en. (S24-013)

⁵ Kirjoittaja viittaa Turussa 18.8.2017 tapahtuneeseen joukkopuuokotukseen ja sen tekijään. Tapausta tutkittiin terrorismirikoksena, ja tekijä halusi tekonsa tapahtuvan ISIS:n nimissä. Terroristijärjestö ei kuitenkaan ottanut iskua nimiinsä. (Yle Uutiset: 6.9.2017, 7.2.2018.)

Esimerkeissä olennaista ei ole se, että kirjoittajat predikoivat itseään *rasistilla*, vaan se, millaisia ehtoja tai lisäyksiä he niille antavat. Esimerkissä (20) *rasistin* aste on määritelty erikseen sanalla *kiihko*, mikä antaa viitteitä kirjoittajan vakaumuksesta. Esimerkeissä (19) ja (21) kirjoittajien *rasistius* ei ole kokonaista tai lopullista: ensimmäisessä rasismin epätäydellisyys osoitetaan adverbilla *melkein*, ja toisessa *toisaalta–toisaalta* rakenteella.

Rasistin riippuvaisuus jostain toisesta entiteetistä esiintyi muissakin kuin persoonapronominisubjektillisissa lauseissa. *Rasisti* on näissä lauseissa esitetty muualta annettuna ominaisuutena, joka on rajattu esimerkeissä (22) ja (23) koskemaan vain tiettyä joukkoa.

- (22) koska median mielestä vain valkoiset kantaväestöä edustavat voivat olla **rasisteja**. (S24-046)
- (23) Joka haluaa elää rauhassa, ilman pelkoa ja uhkaa terrorismin uhriksi joutumisesta, on eliitin ja median leimaamana "**rasisti**". (S24-033)
- (24) vokkalaiset...jokainen näkee mitä ne ovat. jos sanoo mielipiteensäasiasta on kuulemma **rasisti** (S24-097)

Tämän määrittelyn antajaksi on nimetty molemmissa *media* ja jälkimmäisessä myös *eliitti*. *Rasisti* on siis näissä teksteissä ulkoapäin annettu ominaisuus eikä sisäsyntyinen tai yksilön ajattelusta ja teoista riippuvainen. Van dijkin mukaan rasismin kieltämisen yksi muoto onkin kääntää huomio syyllisestä syyttäjään, ja rasismin esiintuominen esitetään suurempana sosiaalisena rikkomuksena kuin rasismi. (van Dijk 1992: 90.) Tämä koskee myös esimerkin (24) lausetta, vaikka määrittäjää ei ole eksplikoitu. Sana *kuulemma* siirtää annetun määrittelyn jonkun toisen kertomaksi kuulluksi tiedoksi ja pois kirjoittajasta.

Erilaisia ehtoja *rasistiudelle* annetaan myös silloin, kun kirjoittajat puhuttelevat jotakuta muuta tai puhuvat joistain muista kuin itsestään. Esimerkissä (28) *rasistin* predikoima kopulalause on sivulauseessa ja ehtona päälauseen väitteelle. Päätin käsitellä sen muiden ehdon sisältävien esimerkkien kanssa.

- (25) Ymmärrätkö että olette itse **rasisteja** kun ette anna suomalaisten yrittää jakaa ajatuksia siitä miten voi estää vastaavat tapaukset. (S24-052)
- (26) Sellainen ihminen joka asettaa oman maansa kansalaisten edun muiden edelle on **rasisti** (S24-062)
- (27) ne, jotka käyttävät hyväkseen tätä järjestelmää ja ne suvakit, jotka alentuvat maanpetturuuteen, ovat **rasisteja**. (S24-032)

(28) ,on törkeää esittää isänmaallista, jos on **rasisti**. (S24-090)

Esimerkissä (25) kirjoittaja puhuttelee Suomi24:n ylläpitoa, joka on poistanut hänen aiemman viestinsä. Poistosta ja kirjoittajan mainitsemien jaettavien ajatusten luonteesta antaa viitteitä tekstissä aiemmin esiintynyt jakso *Kirjoitin aloituksen siitä kuinka rasisti iski Lontoossa. Suomi24 poisti aloituksen* (S24-052). Kirjoittaja antaa *rasismin* syyksi suomalaisten viestinnän rajoittamisen. Ei ole itsestään selvää, onko paino kansallisuudessa vai rajoittamisessa, mutta kansallisuuteen viittavaa samastoa esiintyy muissakin esimerkeissä: esimerkin (26) *oman maan kansalaisten etu*, esimerkin (27) *järjestelmä ja maanpetturuus* sekä esimerkin (28) *isänmaallisuus*. *Rasisti*-predikatiivin määrittämä olio on sitä kansallisuuteen tai kansalaisuuteen liittyvästä syystä. Nämä ehdot käsittävät hyvin erilaisen joukon entiteettejä, ja ne ovat myös paikoin ristiriidassa keskenään. Tämä näkyy esimerkeistä (26) ja (28), joista ensimmäisessä oman maan kansalaisten edun suosiminen, jonka voi helposti lukea myös isänmaallisuudeksi, on *rasistin* ehto. Jälkimmäisessä taas *isänmaallisuus* suljetaan pois entiteetiltä, jota luonnhditaan *rasistilla*. Samankaltaisilla perusteilla siis perustellaan *rasisti*-predikatiivia, mutta ne viittaavat kuitenkin eri ryhmiin.

Myös kieltolauseissa subjektit, joihin viittaava *rasisti*-predikatiivi kiellettiin, sisälsivät samoja osallistujia kuin aiemmissa väitelauseissa. Kirjoittajat predikoivat *rasistilla* itseään, kansallisuutta ja uskonnollista suuntautumista.

(29) **rasisti** EN ole, olen vain oikeudenmukainen (S24-003)

(30) En ole **rasisti**, mutta olen maahanmuuttoa vastaan. (S24-028)

(31) Tämä kaikki siitäkin huolimatta, että suomalainen ei ole mikään **rasisti**. (S24-079)

(32) Kristitty ei voi olla **rasisti** (S24-029)

Esimerkeissä (29) ja (30) kirjoittaja kieltää oman rasistiutensa ja antaa myös sille jonkin korvaavan ominaisuuden. Monista väitelauseista poiketen kieltolauseissa *rasisti* ei saa tarkempaa ehtoa tai astetta, vaan kiello on absoluuttinen. Esimerkkiä (32) tulkittaessa on kuitenkin otettava huomioon, että kirjoittaja käyttää kielloa tehokeinona: samassa tekstissä esiintyy myöhemmin virke, jossa kirjoittaja kuvaa itseään *kristityksi ja kiihko-rasistiksi*.

Usein kysymyslauseissa kyseenalaistuksen kohteena on, onko joku nimetty tai *hän*-pronominilla viitattu entiteetti rasisti. Kysymyslause *onko hän rasisti* esiintyy identtisenä

kolmessa eri tekstissä. Niissä *hänellä* viitataan Juha Sipilään (34), syyrialaiseen mieheen tekstiin linkatussa videossa (34) ja kolmannessa tapauksessa kirjoittaja viittaa itseensä kolmannessa persoonassa (35).

(33) Onko hän **rasisti** vai kääntyykö tässä nyt tuuli? (S24-012)

(34) Onko tämä mies **rasisti**? (S24-041)

(35) ,onko tuollaista sosiaaliperäistä maahanmuuttoa vastustava henkilö **rasisti**. (S24-099)

(36) Oletko ylpeä **rasisti**? (S24-073)

Esimerkissä (35) kyseenalaistetaan myös onko kirjoittajan kuvauksen mukaisen henkilö kirjoittajan määrittelemä entiteetti *rasisti*. Muissa kysymyslauseissa ei kyseenalaistettu niinkään entiteetin rasistiutta. Esimerkissä (36) kysymyksessä on lukijan oletetun rasis-tiuden tapa, *ylpeä*. Tekstiyhteydestä on myös havaittavissa, että hakukysymykseen hae-taan myöntävää vastausta.

Rasisti-objekteja on ydinaineistossani 17, ja niiden joukosta löytyi yksi kysymyslause, kieltolause, käskylause ja deklaratiivilause. Käsittelen ne osana muuta aineistoa, koska niiden käsittely yksitellen ei olisi mielekästä. Lauseita, joissa *rasisti* on objektina, käsi-tellessä on tärkeää vastata kysymyksiin, millaista toimintaa *rasistiin* kohdistuu ja kuka tai mikä on lauseen subjektina. Objektin sijoista sanat esiintyvät nominatiivissa ja partitiivissa. *Rasistiin* kohdistettuja verbejä ovat *tarvita*, *puolustaa*, *käyttää*, *lähettää*, *palauttaa*, *varata*, *pitää*, *tehdä*, *olettaa olevan* ja *löytyä*. Verbi *puolustaa* kohdistuu *rasistiin* kah-dessa lauseessa.

(37) että täällä rasisminvastustajat puolustavat henkeen ja vereen **rasisteja** (S24-042)

(38) Millainen on ihminen ja firma joka puolustaa **rasisteja**? (S24-009)

(39) Suomi 100 hengessä lähetetään **rasistit** takaisin (S24-040)

(40) **rasisteja** ei tarvita yhtään enempää. (S24-103)

Esimerkissä (37) *rasisti* nimetään myös *maahanmuuttaneeksi pakolaiseksi*, toisessa ta-pauksessa viitattiin jo aiemmin käsiteltyyn *terroristiin*. Tällaisen *rasisteja* puolustavana esitetyn tahon olemusta taas haetaan esimerkin (38) kysymyksessä. Esimerkin (39) lau-setta ympäröivä teksti on kokonaisuudessaan esimerkissä, joten *rasistin* olemuksesta on vaikeaa tehdä tulkintoja. Kuitenkin takaisin lähettäminen viittaisi entiteettiin, joka on tul-

lut jostain muualta, mihin *lähettää takaisin* viittaa. Silloin lauseen *rasisti* lomittuisi esimerkkien (37) pakolaisaiheen kanssa. Myös esimerkin (40) kirjoittaja viittaa *rasisteja* sanalla muualta Suomeen tulleisiin ihmisiin.

Verbit *tehdä* ja *olettaa* sisältävät lauseet muistuttavat toisiaan sekä *rasisti*-objektin että subjektin viittaussuhteiden puolesta. Esimerkin (41) tekstissä *rasisti* on ominaisuus, jonka valtamedia antaa itä-suomalaisille. Toisessa lauseessa toimittaja taas esitetään olettamassa lieksalaiset työttömät *rasisteiksi*. Molemmissa subjektina on media- tai median edustaja, kuten prediaktiivaineiston esimerkeissä (22) ja (23), ja *rasisti* liitetään suomalaiseen alueelliseen ryhmään.

(41) Valtamedia tekee itä-suomalaisista **rasisteja**! (S24-067)

Kahdesti esiintynyt verbi *pitää* esiintyy lauseissa, jotka ensinnäkin sisältävät tuttuja aineksia aiemmin käsitellystä aineistosta. Esimerkki (42) sisältää *rasistin* suhteessa ISIS-terroristeihin ja esimerkin (43) *suomalaisvastaisuus* taas useasti läsnäolleen kansallisuuteen.

(42) itse pidän **rasisteja** pahempana kuin Isis-terroristeja (S24-055)

(43) RKP yhä pitää kaikkien aikojen suomalaisvastaisinta **rasistia** A-O Freudenthalia henkisenä esi-isänään. (S24-080)

Molemmissa lauseissa on myös vertailumuoto. Esimerkin (42) *rasistin* vertaaminen *ISIS-terroristin* kanssa asettaa *rasistin* pahuuden vertailtavaksi suureeksi entiteettien välillä. *Suomalaisvastaisuuden* superlatiivi ei luo kuitenkaan samanlaista suoraa vertausta, vaan esittää äärimmäisen suomalaisvastaisuuden yhdeksi *rasistin* ominaisuudeksi.

Objektiaineistossa oma erityinen lukunsa on viittaus *rasistiin* käsitteenä. Näissä tapauksissa *rasisti* on väline, jota molemmissa esimerkeissä käytetään kansalaisia ja veronmaksajia vastaan.

(44) Tuntu, että sana **rasisti** on varattu vain meille veronmaksajille (S24-042)

(45) käyttää media eliitin painostamana (ja lahjomana) "**rasisti**" käsitettä kansalaisia vastaan. (S24-033)

Esimerkissä (45) media on jälleen subjektina, joten nyt viimeistään on selvää, että media esitetään teksteissä aktiivisena suhteessa *rasistiin*. Toinen toistuva elementti, joka sen

myötä esiintyy, on jokin suomalaisuuteen tai Suomen kansalaisuuteen liittyvä entiteetti, johon *rasisti* liitetään.

Deklaratiivilauseessa *Senkin rasistit!* ja imperatiivilauseessa *Hävetkää rasistit* objekteina toimineet *rasistit* eivät saa määritteitä tai viittauksia kansallisuuteen, mediaan tai muuhunkaan ryhmään. Molemmissa *rasisti* esitetään tuomittavana objektina.

4.2. Rasismi

Sana *rasismi* esiintyy 120 ydinaineiston lauseessa, ja ne ovat huomattava osa ydinaineistoani. Kokonaisaineiston perusteella tulkitsem sen johtuvan siitä, että useat keskustelun-avaukset pohtivat tai muuten käsittelivät rasismien olemusta ja määrittelyä. Tällaisten tekstien otsikoista ovat esimerkiksi *Mitä rasismi on* (S24-013) tai *Kantani rasismiin* (S24-005). *Rasismi* esiintyi subjektiasemassa 53, objektiasemassa 43 ja predikatiiviasemassa 24 kertaa. Näistä 12 oli kieltolauseita ja 18 kysymyslauseita. Jakautuminen eri lauseenjäsenkategorioihin on *rasismien* tapauksessa tasaista, mihin osasyynä voi olla kohdesanan abstraktius, joka mahdollistaa sen toimimisen niin kohteena ja tekijänä kuin määrittäjänä ja määriteltävänä.

Rasismi-subjekteista yli puolet toteuttaa *olla*-verbiä kopula- tai eksistentiaalilauseissa. Myös monissa *olla*-verbittömissä väitelauseissa kuvataan enemmän olemisen tapaa tai olotilan muutosta, kuin varsinaista toimintaa. Subjektina *rasismi* on useammin kuvattu, kuin toimiva entiteetti. Lauseissa, joissa *rasismi* on varsinaisesti toimija, se *tappaa* ja *vahingoittaa* tai *toimii* ja *pitää pystyssä*. Kaksi ensimmäistä verbimuotoa tosin esiintyy samassa tekstissä.

(46) **rasismi** vahingoittaa paitsi sen kohteiksi joutuneita myös koko yhteiskuntaa. (S24-049)

(47) **rasismi** pitää maailmaa pystyssä. (S24-105)

Esimerkeistä (46) ja (47) on nähtävissä, että *rasismien* toiminta esitetään kahtiajakaoisesti vahingollisena tai edullisena erikokoisille yhteisöille. Toisaalta molemmat väitteet esitetään ilman erillisiä rajoituksia tai *rasismien* määrittelyä, joten ne eivät välttämättä viittaa *rasismilla* samaan ilmiöön.

*Rasism*in olemassaoloa kuvaavissa lauseissa kuvataan olemassaolon tapaa, sijaintia ja alkua tai loppua. Olemisen tapaa kuvataan subjektiin viittaavalla verbillä *rehottaa* ja *kiihtyä* (esimerkki 48). Jälkimmäisessä on kuitenkin syytä kysyä, toimiiko verbi *kiihtyä* tehokeinonomaisena korvikkeena verbille *lisääntyä*, koska kiihtymisellä viitataan prototyyppisesti jonkin suureen muutosnopeuteen. Lauseessa erityistä on myös *rasism*in rajaaminen vain tietynlaiseen, suomalaisvastaiseen, rasismiin.

- (48) Suomalaisvastainen **rasismi** on kiihtynyt huippuunsa sietämättömälle tasolle. (S24-101)
 (49) **rasismi** tuli rajojen takaa suomeen. (S24-103)
 (50) vaikka on päivänselvää että kyllä sielläkin esim. **rasismia** esiintyy. (S24-067)

Kansallisuuteen liitetään myös esimerkin (49) *rasism*in alkuperä, joka on Suomen ulkopuolella. Sama väite on toisessa lauseessa esitetty muodossa ”*rasismi* tuli ulkomailta” (S24-016). *Rasism*in sijainnista kertoo esimerkin (50) lause, jossa sanalla *siellä* viitataan Suomen länsirannikkoon. Lause on itsessään osa jo aineistossa esiintyvää itä-suomalaisien rasisteina esittämisen kritisointia.

*Rasism*in olemuksesta vielä erillinen haara on *rasism*in merkityksen käsittely kirjoituksissa. Kirjottajat antavat *rasismille* merkityksiä verbillä *tarkoittaa* kahdessa tekstissä, joista toinen on esimerkissä (51). Predikaatin lisäksi niille on yhteistä se, että *rasism*in määrittelyllä pyritään kumoamaan jonkun toisen tekstissä esitetyn entiteetin määritelmää.

- (51) Ei siis mikään jonkun ihmisryhmän itseisarvoinen vihaaminen, mitä **rasismi** tarkoittaa. (S24-070)
 (52) Tästä esimerkkinä toimii termi **rasismi**, jonka kieltämisellä ei ole tarkoitukseen suojella mitään pientä populaation seassa olevaa roturyhmää. (S24-079)

*Rasism*in määrittelyyn viittaa myös esimerkin (51) lause, joka tosin vaatii aiempaan virkkeeseen tukeutumista, jossa kirjoittaja pitää *rasismia* esimerkkinä siitä, että *asioiden määritelmiä muutetaan ns. lennosta* (S24-079). Lähtökohtaisesti kaikki *rasismi*-subjektia määrittelevät tekstit pyrkivät samalla kritisoimaan muita kuin kirjoittajan hyväksymiä määritelmiä.

Kolme kysymyslausetta, joissa *rasismi* on subjektiasemassa, ovat kyseenalaistamisen sijaan enemmän tekstuaalista rakennetta tukevia kysymyksiä, kuten *mikä helvetin rasismi?*

(S24-065) tai *Miten rasismi yleensä alkaa!* (S24-077), jotka molemmat ovat myös tekstiensä otsikoita. Kysymys ei siis ole ensimmäisenä esitetty lukijalle, vaan esitetty pohjustamaan tulevaa tekstiä, ja kirjoittajan omaa vastausta esitettyyn kysymykseen.

Kopulalauseiden subjektina *rasismi* saa aiempien esimerkkien tavoin erityyppisiä luonnehdintoja, jotka antavat sille laajan kirjon eri ominaisuuksia. Yksinkertaisissa luonnehdinnoissa *rasismi* on *lähtöisin äärioikeistosta, kauhea asia, väärin, hirveää, tyhmää, mielisairaus, sairaus, luonnollista ja yleistä, hyväksyttävää, totta ja realismia*. Ainoastaan ensinnä mainittu on tulkittavissa neutraaliksi, muut tuottavat joko negatiivisia tai positiivisia mielleyhtymiä. Negatiivisissa mielleyhtymissä rasismiin viitataan joko yleisesti, ilman erillistä määrittelyä, tai sitten sillä viitataan etnisesti muihin kuin suomalaisiin entiteetteihin. Samaan tapaan luonnehdinnassa *rasismi on totta* viitataan myös ei-suomalaisiin, *matuihin*. *Hyväksyttävä* rasismi viittaa taas yhdysvaltalaisen rasismiin, ja nimenomaan heidän suhtautumiseensa siihen, eikä niinkään kirjoittajan omaan mielipiteeseen.

Kopulalauseissa esiintyi myös laajempia luonnehdintoja, jotka on helpompaa käsitellä esimerkkien kautta. Pidemmissä *rasismin* luonnehdinnoissa tuodaan selkeämmin esille aiempien yksinkertaisempien lauseiden sisältöjä, sekä toistetaan *rasisti*-aineistossa esiintyneitä teemoja. Esimerkki (53) yhdistää *rasismin* terrorismiin, kuten monessa aiemmin käsitellyssä esimerkissä. *Rasismin* yleisyyteen ja viittausalaan viitataan esimerkissä (54), jonka alkuperäisessä tekstissä peräänkuulutetaan *maahanmuuttaneiden pakolaisten* *rasismin* huomioimista, kun taas esimerkissä (55) *rasismi* halutaan irrottaa suomalaisuudesta.

(53) **rasismi** ja Terrorismi on sama asia. (S24-038)

(54) **rasismi** on rasismia sukupuoleen, ihonväriin ja uskontoon katsomatta. (S24-042)

(55) **rasismi**, on väärä ilmaus rauhaa haluavista suomalaisista (S24-033)

(56) Sen määrää ei ylitä mikään ja perusteena oli raaka **rasismi** (S24-034)

(57) **rasismi** oli Yhdysvalloissa aikoinaan rotujen välisissä käsitteissä siihen, kun jollakulla oli erivärinen ihonväri. (S24-033)

(58) **rasismi** on ajattelutapa, joka lietsoo vihaa ja luo eriarvoisuutta ihmisten välille sekä kieltää jokaiselle yhtäläisesti kuuluvat ihmisoikeudet. (S24-049)

Esimerkeissä (56) ja (57) molemmissa viitataan Amerikan mantereiden historiaan. Ensimmäisessä *rasismi* esitetään perusteena alkuperäiskansojen hävitykselle Amerikan mantereilla: pronomini *se* viitataan edellisen virkkeen *Englannin ja Espanjan toimeenpanemaan intiaanikansojen joukkosurmaan*. Toisessa *se* pyritään määrittelemään histo-

rialtaan yhdysvaltalaiseksi ilmiöksi. Poikkeuksena edellisiin viimeisen esimerkin tekstissä ei oteta erikseen kantaa rasismien sijaintiin tai ominaisuuden kantajaan. Niiden sijaan esimerkissä (58) on nähtävissä *rasismien* seurausten erittely.

Kysyvissä kopulalauseissa kysyttiin hyvin laajoja kysymyksiä, kuten *Mitä rasismi on?* (S24-013). Tosin tämän kysymyksen tapauksessa kysymys on tekstin otsikko ja kirjoittaja vastaa itse omaan kysymykseensä. Muut *rasismien* olemusta kysyvät lauseet ovat selkeämmin kysymyksiä lukijalle ja rajatumpia.

(59) Onko **rasismi** rikoksen taustalla?! (S24-091)

(60) Kyselin onko somalien **rasismi** ongelma. (S24-081)

Molemmissa kysymyksissä yhteistä on, että kyseenalaisena on suomalaisesta näkökulmasta vähemmistöön kuuluvan *rasismi*. Esimerkissä (59) rikoksen tekijäksi esitetään romani, ja esimerkissä (60) kysytään *somalien rasismia*.

Rasismi esiintyi *olla*-verbin kanssa myös eksistentiaalilauseissa, joissa se sai luonnehdintojen sijaan erilaisia konkreettisia tai abstrakteja sijainteja. *Rasismia* esitettiin olevan *Somaliassa*, *Suomessa*, *Lieksassa* ja *olemassa yhä*. Lisäksi joukossa on omistuslause, jossa *rasismi* on muodossa *piilorasismi*, ja sen omistajan paikalla on habitiiviaderbiaali *jokaisella*. Erikoista näissä sijainneissa on jälleen kerran se, mihin *rasismilla* viitataan: Suomessa olevalla *rasismilla* viitataan tekstissä rautantientorilta purettuun Suomi ensin-mielenosoittajien leiriin, ja Lieksassa olevalla *rasismilla* viitataan tässä tapauksessa kirjoittajan esittämään hypoteettiseen tilanteeseen.

(61) --jokaisella on niin sanottua ”**piilorasismia**” (S24-017)

(62) elämme vuotta 2017 ja yhä **rasismi** ja rotuerottelu on olemassa yhä, (S24-005)

(63) Kun itse olin lapsi ei **rasismia** Suomessa ollut

(64) **rasismi** suomalaisia kohtaan työelämässä?

Esimerkissä (61) on aineistossa poikkeuksellinen muoto *piilorasismi*, joka on ainoa laatu-aineistossa. Esimerkin (62) taas on aineiston ainoa teksti, joka mainitsee eksplisiitisti rotuerottelun rasismien yhteydessä. Kielto- ja kieltomuuotoisissa eksistentiaalilauseissa (esimerkki 63) kielletään *rasismien* olemassaolo kirjoittajien lapsuudessa, jota täydentää myöhemmänä tekstissä kuvaus nykyhetkestä, johon *ulkomaanelävät* toivat rasismien. Myös ai-

noassa kysymysmuotoisessa eksistentiaalilauseessa (esimerkki 64) on myös asetettu vastakkain *suomalaisuus* ja *rasismi*. Tekstikontekstista selviää, että kysymyksellä on tarkoitus aloittaa keskustelu aiheella *rasismi suomalaisia kohtaan* eli rasismia ei varsinaisesti kyseenalaisteta, vaan kirjoittaja käyttää kysymystä tekstuaalisena keinona.

Rasismi-predikatiiveja oli aineistossa 24 kpl, joista kysymyslauseita oli 5 ja kieltolauseita 4. Näissä lauseissa predikatiivi kuvaa luokkaan *rasismi* lukeutuvia tekoja, ilmiöitä tai entiteettejä. Predikatiiviasemassa olevasta *rasismista* voi tutkia, mikä luonnehditaan lauseessa rasismiksi ja lasketaan samaan joukkoon sen kanssa. Yksinkertaisissa kopulalauseissa *rasismia* on *aateluus*, *islam*, *Suomi24*, *rotuerottelu* ja *kaikki*. Näissä merkittävää on se, että *Suomi24*:n tapauksessa rasismin kohteeksi on ilmoitettu *suomalaiset*. Lauseen kohta *kaikki on rasismia* (S24-070) kirjoittaja taas pyrkii kyseenalaistamaan *rasismin* määritelmää liioittelemalla. Samanlaista liioittelua on havaittavissa esimerkin (65) lauseessa. Esimerkin (67) lause esittää taas muslimien kristinuskon syrjimisen *rasismina*, ja liittyy siten aiemmin mainittuun *islamiin*.

- (65) --että kaikkien viranomaisten ja hallituksen mielestä maahanmuuttajien ja etnisten vähemmistöryhmien rikollisuuden mainitseminenkin on **rasismia** ja rangaittavaa vihapuhetta. (S24-074)
- (66) Isänmaallisuus on tänään "**rasismia**" vain siksi, että kansan mieltä käännytetään EU-uskovaisuuteen, samaksi kuin lahjotun eliitin mieli nykyisin on. (S24-089)
- (67) --he syrjivät kristinuskoa kaikkein kammottavimmilla tavoilla. Se on **rasismia**— (S24-009)

Esimerkissä (66) taas ilmoitetaan isänmaallisuuden olevan rasismia, mikä osin kumotaan seuraavalla sivulauseella. *Rasismiksi* esitetty ominaisuus isänmaallisuus siis oikeastaan irrotetaan siitä, koska sen syyksi esitetään ulkopuolinen tekijä, jolloin oletettu tekijän poistaminen tekee isänmaallisuudesta ei rasistista. Toisaalta samalla lauseessa implikoidaan, että jostain näkökulmasta isänmaallisuus on rasismia.

Kysyvissä kopulalauseissa kysymyksen kohteena on usein, onko jokin lauseessa aiemmin mainittu asia tai ilmiö rasismia vai ei? Ilmiöt, joiden sisällymistä *rasismiin* kysytään, ovat yksinkertaistettuna seuraavat: ”asiakas toivoo palvelua ulkomaalaiselta työntekijältä” (S24-024), ”Ahvenanmaalle ei oteta pakolaisia” (S24-069) ja ”silpominen meinataan kieltää” (S24-071). Lisäksi yksi kysymys kysyi yleisesti hakukysymyksen *mitä rasismi*

on? (S24-013), joka on aiempien rasismien olemusta kysyvien kysymysten tapaan tekstinsä otsikko ja enemmän tekstuaalinen keino kuin varsinainen kysymys muille keskustelijoille. Kieltolauseissa taas kahdessa lauseessa selkeästi kiellettiin kahden ilmiön sisältyminen rasismiin, joista toinen on esimerkissä (68) *Jos vastustaa jonkun etnisen tai uskonnollisen ryhmän saapumista maahan*. Toinen kielletty ilmiö oli *terrorismin uhan vastustaminen* (S24-033).

(68) Jos vastustaa jonkun etnisen tai uskonnollisen ryhmän saapumista maahan, niin se ei ole mitään **rasismia** tai ihmisvihaa (S24-070)

(69) Vihapuhe omaa rotua vastaan ei ole muka **rasismia**!? (S24-010)

(70) helsinkiläisten toimittajien on helppo syytellä itä-suomalaisia, se kun ei ole **rasismia**. (S24-067)

Loput kaksi kieltolausetta olivat enemmän retorisia kuin suoria kieltöjä. On tulkittavissa, että kirjoittajat tarkoittavat lauseiden subjektien olevan rasismia. Esimerkissä (69) vihapuheella viitataan myöhemmin tekstissä *kiihkosuvakkeihin* ja heidän *rotuunsa*. Sekä esimerkkien (69) että (70) *rasismin* kohde ja *rasismilla* määritetty entiteetti ovat suomalaisia.

Rasismi-objekteja esiintyi aineistossa 43, joista kysymyslauseita oli 6 ja kieltolauseita 4. Objektiasemassa voidaan etsiä vastauksia samantyyppisellä kysymyksenasettelulla kuin *rasisti*-objektien kohdalla: mitä on *rasismi*, millaista toimintaa siihen kohdistuu ja kuka tai mikä toiminnon toteuttaa. *Rasisti*-aineiston objekteista poiketen *rasismi*-objekti esiintyy genetiivin ja partitiivin lisäksi nominatiivissa. Käsittelen nominatiivi- ja genetiivitaupaukset omana totaaliobjektien ryhmänä ja partitiiviobjektit omana ryhmänään.

Totaaliobjekti osoittaa objektiin kohdistuvan toiminnan rajatuksi ja kokonaisvaltaiseksi (VISK §927). Näissä tapauksissa verbin kohteena oleva *rasismi* esitetään lauseissa kokonaisena ilmiönä eikä sen yhtenä ilmenemismuotona tai osana. Totaaliobjektimuotoisena *rasismi* esiintyy lauseissa, joissa siihen kohdistuivat verbit *aiheuttaa*, *esittää*, *kitkeä*, *laittaa takaisin*, *määritellä*, *nostaa*, *käyttää*, *saada kuriin*, *saada pysäytettyä* ja *tuomita*.

(71) Maahanmuuttajat ovat omalla käytöksellään aiheuttaneet **rasismin** ja *tuoneet* sen tullessaan! (S24-050)

Esimerkissä (71) *rasismi* yhdistetään eksplisiittisesti maahanmuutajiin, jolloin *rasismin* syynä esitetään sen prototyyppinen kohde. Teksti implikoi, ettei rasismia olisi ollut aiemmin. Myös *halpatyövoima* esitetään rasismia lisäävänä tekijänä (S24-018). *Rasismin* esittäminen Suomeen muualta tulleiden ongelmana on totta myös verbin *laittaa takaisin* kohdalla, jonka esiintymiskontekstissa *Laitetaan rasismi takaisin sinne mistä tulikin niin kaikilla on hyvä olla*. (S24-103).

Useissa tapauksissa rasismiin kohdistuu verbi *kitkeä*, joka rinnastaa *rasismin* kasviin tai muuhun kasvavaan entiteettiin, koska verbi *kitkeä* kohdistuu joko rikkakasveihin tai kuvainnollisesti huonoihin tapoihin (KS *Kitkeä*). Verbin konkreettista tarkoitetta eksplikoidaan teksteissä muun muassa islamin kieltämisenä (72), kauppasaarroilla (S24-069) tai Jussi Halla-Ahon äänestämällä (S24-103).

(72) **rasismin** voisi Suomesta kitkeä helposti. Kielletään islamin harjoittaminen. (S24-019)

Tällaisissa lauseissa *rasismi*-objekti esitetään poistettavaksi tietyltä maantieteelliseltä alalta, kuten Suomesta, tai tarkemmin määrittelemättömästi. Yleisesti kitkemistä sisältävät lauseet tarkoittavat rasismin poistamista erilaisilla pakoilla, jotka esitetään ratkaisuina *rasismin* ongelmaan. On kuitenkin huomattava, että rasismi on näissä tapauksissa joko islaminuskoisten ongelma tai Suomeen muualta tulleiden aiheuttama. Ainoa teksti, jossa *rasismi* on henkilöity selkeästi Suomen kansalaiseen, on Ahvenanmaalaisten rasismin kitkeminen (S24-069). Pakkokeinoja esitellään myös esimerkissä (73).

(73) Näillä saadaan **rasismi** kuriin ja potkittua pihalle rasisteista. (S24-072)

Poiketen esimerkistä (72) tässä tapauksessa *rasismia* ei poisteta alueelta, vaan rasistista itsestään. Väkivaltaisella verbillä *potkia* viitataan kirjoittajan listaan erilaisista rangais-
tuksista rasisteille.

Rasismin pysäyttämisen keinoa eritellään myös esimerkissä (74), mutta keinoksi esitetään muu kuin väkivalta tai pakkokeino. Sen sijaan tekstissä kuvataan tässä tutkimuksessa ensimmäistä kertaa median rooli.

- (74) joten sen sijaan että media lähtee oikeiston kelkkaan, tulisi uutisoida pakolaisista ym. POSITIIVISESTI, jotta **rasismi** ja natsismi saadaan pysäytettyä eikä tämän tapaiset ikävät asiat enää tule toistumaan **rasismin** lisääntymisen vuoksi (S24-053)

Kirjoittaja korostaa median valtaa *rasismin* lisäämisessä ja vähentämisessä. Verrattuna aiempiin esimerkkeihin median rooli ei ole tässä tapauksessa esimerkiksi suomalaisten rasisteiksi tekemisessä, vaan tekstissä puhutaan median uutisoinnista ja rasismin kohteen esittämisestä eri tavoin. Myös tekstissä (S24-053) median toiminta, rikoksentekijän etnisyyden mainitseminen, *on omiaan lisäämään rasismia*. Kuitenkin median roolia *rasismin* määrittäjänä esiintyy, ja se on myös tarkentunut erilaisilla poliittisilla konnotaatioilla esimerkiksi (75).

- (75) Mutta sehän ei sovi lännen vasemmistoliberaalien valtamedioiden agendaan. Niinpä taas kerran **rasismi** esitetään vain valkoista rotua riivaavaksi ongelmaksi (S24-060)
- (76) Koska elämä menee mahdottomaksi noiden vasemmiston keksimien termien kanssa. He ovat päättäneet miten **rasismi** määritellään ja se tarkoittaa loputonta itsesyyllisyyttä ja matamista valkoisille ihmisille. (S24-013)

Median antaman *rasismin* ominaisuus on kattavuudeltaan laajentunut suomalaisista tai itä-suomalaista *valkoiseen rotuun*. Samalla tavalla rasismin määrittely liitetään *mediaan* ja *valkoiseen rotuun* myös esimerkissä (76). Rasismin kokonaisvaltaisena määrittelijänä esitetään tässä kuitenkin *vasemmisto*, eikä niinkään media. *Rasismin* määrittelyvalta annetaan siis viestinnälle tai politiikalle, eikä entiteettien omille ominaisuuksille tai tieteelle.

Partitiiviobjekteihin kohdistuu *rasismi*-aineistossa objektin tyyppin edellyttämällä tavalla toimintaa, joka kohdistuu vain osaan entiteetistä tai on ajallisesti rajaamaton. Partitiiviobjekteihin kohdistuu osin samoja verbejä kuin totaaliobjekteihin. Lisäksi partitiiviobjekti esiintyy aspektiltaan rajaamattomien verbien kanssa (VISK §931). Partitiiviobjektit täydensivät predikaattiverbejä *ajaa, esiintyä, haluta, kitkeä, harjoittaa, lisätä, keksiä, pitää, puolustaa, syntyä, tarkastella, tulla, lisäämään, viljellä, väärinkäyttää, olla vastaan olla omiaan lisäämään ja äänestää*.

Totaaliobjektien tapaan aineistossa esiintyy *rasismin* poistamista kuvaavia lauseita, joissa käytettiin verbejä *kitkeä* ja *ajaa pois*. Yhteyksiä totaaliobjektin rasismia poistaviin verbeihin on kohde. Esimerkissä (77) kitkemisen keino on kohdistettu muihin kuin suomenkielisiin.

- (77) Jos oikeasti haluttaisiin kitkeä **rasismia**, pitäisi laissa määrittelemättömän rikoksen, nimeltään vihapuhe, valvontaan koulutetut viranomaiset opettaa puhumaan, kirjoittamaan ja lukemaan kieliä, joilla eniten vihapuhutaan. (S24-079)
 (78) Heti kun tänne tuli ulkomaan eläviä niin **rasismia** syntyi. (S24-050)

Tällä on epäsuora yhteys muualta tulleiden aiheuttamaan *rasismiin*, koska ei-suomenkielillä voi viitata muualta tulleisiin ihmisiin. Lauseen S24-016 *ajaa pois rasismia* taas viittaa suoraan Suomeen muualta tulleisiin ihmisiin, jotka pois ajamalla *ajetaan rasismi pois*. Tähän liittyy myös esimerkin (78) lause, jossa rasismin synty eksplikoidaan muualta tulleiden aiheuttamaksi. Verbin *puolustaa* tapauksessa rasismin on liitetty muualta tulleiden sijaan muslimeihin, joita *Suomi24 puolustaa* (S24-009).

Rasismin määrän lisääntymistä kuvaavissa lauseissa määrään vaikuttajana voi olla yksittäinen selkeärajainen tapahtuma, kuten esimerkeissä (79) ja (80). Partitiiviobjekti voi näissä tapauksissa tarkoittaa, että *rasismin* lisäämisen määrästä ei ole varmaa tietoa, vaikka sitä lisäävä tapahtuma itsessään olisi tarkasti rajattu.

- (79) On selvä, että Turun valitettava tapaus tulee lisäämään **rasismia** (S24-053)
 (80) Poliisi lisäsi kerralla **rasismia** valtavasti. (S24-093)

Rasismin lisääjänä esimerkissä (79) esitetään Turun puukotustapausta ja (80) Poliisien suorittamaa suomalaisten mielenosoittajien leirin purkua⁶. *Rasismia* voivat näiden tapausten perusteella lisätä sekä laillinen että laitton toiminta. Rasismin yleistä olemassoloa kuvaava verbi *esiintyä* ei kuvaa niinkään paikkaa tai aikaa, vaan rasismin vaikutusalaa (81), johon lauseessa liitetään *suomalaiset*. Samalla tavalla verbi *harjoittaa* liitetään *kantaväestöön* (82).

- (81) Mielestäni **rasismia** esiintyy silti myös suomalaisia kohtaan. (S24-024)
 (82) Kirkon korkein johto harjoittaa **rasismia** kantaväestöä kohtaan auttamalla tänne Suomea ja länsimaista kulttuuria vihaavia ihmisiä. (S24-022)

⁶ Tekstin kirjoittaja viittaa kesällä 2017 pidettyihin mielenosoituksiin Helsingin Rautatientorilla ja *Suomi ensin* mielenosoittajien leirin purkuun (esim. YLE 6.9.2017).

Aiempien esimerkkien tapaan rasismien harjoittamiseen liitetään Suomeen muualta tulleet ihmiset. Tällä kertaa he eivät kuitenkaan ole rasismien syy, vaan sen välikappale. Kuitenkin molemmissa esimerkeissä *rasismi* on väline tai entiteetti, joka kohdistuu suomalaisia kohtaan.

Esimerkki (83), jossa tosin puhutaan *rasismista* käsitteenä, esittää *rasismi*-objektin välineenä. Välineellä saavutetaan omaa etua, mutta myöhemmin tekstissä esitetään kuitenkin myös kärsijä, suomalainen. Aiempien esimerkkien tapaan media on subjekti, joka käyttää *rasismia*.

- (83) Suomessa media sekä hallitseva "eliitti" haluaa viljellä "**rasismi**" -termiä omia etuja ajaakseen (S24-033)
- (84) Jos tarkastellaan **rasismia** siinä merkityksessä, kuin kansa sen ymmärtää ja tehdään laaja kysely, kansa sanoisi, että ei suomessa ole kyseistä ongelmaa. (S24-079)

Esimerkissä (84) ilmauksen merkitystä taas kyseenalaistetaan. *Rasismien* ilmauksen oikea merkitys sidotaan *kansaan*. Tässä tapauksessa *rasismien* merkitys on siis määriteltävissä uudelleen näkökulmasta riipuen. Tämä on myös ainoa tapaus, jossa rasismien olemassolo Suomessa valtiona kielletään.

Rasismi-objektillisissa kysymyslauseissa predikaattiverbeinä ovat *voida harjoittaa*, *hyväksyä*, *kitkeä*, *diagnosoida*, *voida painua lietsomaan* ja *tuoda*. Useiden aiempien kysymyslauseiden tavoin useita kysymyksiä käytetään retorisesti tai tekstuaalisena keinona. Tekstien otsikoina esiintyvät kysymykset *voiko rasismia harjoittaa ruotsiksi?* (S24-009), *hyväksytkö tällaisen rasismien* (S24-020) ja *Mikä toi Suomeen rasismien?* (S24-050), jotka johdattavat tekstejä kirjoittajan omiin ajatuksiin ja vastauksiin. Toisaalta kysymys *voitako ystävällisesti painua helvettiin lietsomaan rasismia?* (S24-057) on muodollisesti kysymys, mutta merkitykseltään enemmän käsky.

- (85) Miten sitten **rasismi**, raiskaukset ja muut rosvoamiset ym yhteiskunnan varoilla loisimiset kitketään? (S24-050)
- (86) Mutta mitkä lääkkeet ja toimenpiteet auttavat henkilöä, jolle on diagnosoitu **rasismi**?

Puhtaita *rasismi*-objektillisia kysymyslauseita on esimerkeissä (85) ja (86). Molemmissa kysytään, miten rasismista pääsee eroon, mutta esimerkki (85) lähestyy sitä konkreettisemman verbin *kitkeä* kautta, kun esimerkin (86) tapauksessa *rasismi* on diagnosoitava ominaisuus tai sairaus, jonka uhria voi *auttaa*.

Kieltolauseissa *rasismista* puhuttaessa kirjoittajat kieltävät rasismin *hyväksymisen, lisääminen, sallimisen ja suvaitsemisen*. Kaikissa *rasismi*-objektin täydentämissä lauseissa kielletään rasismin määrän lisääminen (87) tai siihen myötämielisesti suhtautuminen (88, 89, 90).

(87) Suomessa ei suvaita **rasismia** (S24-040)

(88) Yksittäisen ulkomaalaisen ihmisen hätähuudon ei saa antaa lisätä **rasismia** ja ulkomaalaisvihaa. (S24-056)

(89) Ei sallita yhtään **rasismia** uutisointiin (S24-082)

(90) USA: "emme suvaitse **rasismia**"... (S24-063)

Yhteistä kaikille näille kieltolauseille ja niiden teksteille on se, ettei *rasismia* erityisesti määritellä teksteissä. Konteksteista käy ilmi vain se, missä *rasismia* ei hyväksytä, jotka ovat Suomi ja Yhdysvallat, ja että *rasismi* siintyy niiden alueilla.

4.3. Rasistinen

Sana *rasistinen* esiintyy ydinaineistossani 26 kertaa, joista 3 on kysymys- ja 2 kieltolauseita. Adjektiivina *rasistisen* tehtävä on luonnehtia lauseenjäsenenä toimivia asioita ja entiteettejä. Se ei toimi itsenäisenä lauseenjäsenenä kuin muutamassa predikatiivitapauksessa, joissa se määrittää kopulalauseiden subjekteja. Tästä syystä olen sisällyttänyt aineistoon myös lauseet, joissa *rasistinen* määrittää subjektia, objektia tai predikatiivina. Olen myös luokitellut aineiston *rasistisen* sisältävät lauseet sen mukaan, mihin lauseenjäsenistä se viittaa. Adjektiivia tutkiessa näen olennaiseksi tarkastella, mitkä asiat tai oliot ovat *rasistisia*. Kiinnitän myös huomiota adjektiiveille tyypilliseen komparatiivisuuteen sekä vaihtehtoihin tai rinnasteisiin sanavalintoihin.

Subjektin laajennuksena myönteisessä väitelauseessa ollessaan *rasistinen* määrittää *ajattelua* (91) ja *tapaa uutisoida rikoksentekijöistä* (92).

- (91) **rasistinen** ajattelu on selkeässä ristiriidassa suomalaisten periaatteiden kanssa, jotka korostavat inhimillisyyttä ja tasapuolisuutta. (S24-049)
- (92) Uskon ja toivon että kun nämä vihapuhepoliisit pääsevät täyteen vauhtiin niin tällaiset syrjivät sekä **rasistiset** tavat uutisoida rikoksenteijöistä loppuvat tykkään. (S24-083)

Ensimmäisessä esimerkissä *rasistinen* esitetään oppositiossa ilmauksiin *suomalainen*, *tasapuolisuus* ja *inhimillinen*. Jälkimmäisessä esimerkissä se on rinnastettu adjektiivin *syrjivä* kanssa. Lausekkeella *tavat uutisoida rikoksenteijöistä* kirjoittaja viittaa MV-lehteen ja sen tapaan kirjoittaa rikoksista.

Objektin laajennuksena *rasistinen* esiintyy viestintää ja itseilmaisua kuvaavien sanojen määritteenä, joista yksi on edellisessä kappaleessakin mainittu *uutisointi* (94). *Rasistisella materiaalilla* (96) viitataan yleisesti lehtitekstiin, *rasistisella tekstillä* (93) hypoteettiseen ilkivaltatekstiin ja *rasistisilla huutehuilla* (95) todennäköisesti turvapaikanhakijoiden toimintaan.

- (93) Vaan jos käännetään asia niin, että tuollainen varsin **rasistinen** teksti olisi spreijattu johonkin Lieksaan tulevaan tiehen, että "älkää tulko tänne tummat ja ruotsalaiset". Niin se olisi ollut valtava uutinen mediassa, ja Ylen sekä Imagen toimittajat olisivat olleet kärppänä paikalla. (S24-067)
- (94) Valtamedian **rasistinen** uutisointi kuvottaa (S24-053)
- (95) **rasistiset** huutelut ja toimet maahanmuuttaneilta pakolaisilta pitäisi huomioda myös rasismiksi (S24-042)
- (96) Iltalehti levittää **rasistista** materiaalia (S24-002)

Rasistisen määrittäessä uutis- ja lehtitekstejä ne esitetään kirjoituksessa selkeästi negatiivisessa valossa. Esimerkin (94) tekstissä eritellään rasistisen uutisoinnin ongelmia ja (96) taas pohditaan lyhyesti *Eikös rasistisen materiaalin julkinen levittäminen ole rikos!?* ja objektiin viitataan verbillä *kuvottaa*. Esimerkki (93) sivuaa aiheeltaan mediaa ja uutisointia. Kirjoittaja esittää, että suomalaisten kirjoittamana *rasistinen teksti* tiessä saisi valtavasti enemmän huomiota. Esimerkissä (95) taas implikoidaan, että *maahanmuuttaneiden pakolaisten* rasistista käytöstä ei *huomioda rasismiksi*.

Predikatiivina *rasistinen* määritti kopulalauseen subjekteja, jotka eivät muodostaneet yhdessä mitään selkeää ryhmää, eivätkä ne selkeästi liittyneet tiettyyn aiheeseen. Mielenkiintoista näissä lauseissa ja niitä ympäröivissä teksteissä on se, kuinka erilaisilla tavoilla ne määrittelevät ilmausta *rasistinen*, kun niitä tarkastelee lähemmin.

- (97) Myös rasismi tulee katoamaan, koska ketä kohtaan olla **rasistinen** kun on vain yksi rotu. (S24-060)
 (98) Toimenpide on **rasistinen** eli toista mielipidettä syrjivä. (S24-095)
 (99) he (tutkijan huom. hyväosaisten) ovat erittäin **rasistisia** ja siirtävät asenteensa lapsiinsa. (S24-031)

Esimerkin (97) tekstissä ennustetaan eri ihmisrotujen katovan sekoittumisen myötä ja sen taas lopettavan rasismien. *Rasistinen* sidotaan tekstissä biologiseen rotuun pohjautuvaan rasismikäsitteeseen. Esimerkissä (98) *rasistinen* on taas *toista mielipidettä syrjivä* ja rasismien merkitys on laajennettu syrjintään ylipäänsä. Myös esimerkissä (99) rasismi on laajennettu käsittämään hyväosaisten syrjintää ja väheksyntää huono-osaisia kohtaan, joita kyseisessä tekstissä ovat *vuokralla-asuvat*. *Rasistinen* on käytössä hyvin eri laajuudessa näissä teksteissä.

Predikatiivin määritteenä *rasistinen* esiintyy monessa tapauksessa *rikoksen* tai *vihan* kanssa. Kolmessa tapauksessa (100, 101 ja 102) viitataan Turun puukotukseen ja neljännessä terrori-iskuihin ylipäänsä.

- (100) Tuo on **rasistINEN** teko suomalaisia vastaan. (S24-047)
 (101) On **rasistinen** teko kohdistuen kantaväestöön. (S24-036)
 (102) Turun isku oli **rasistinen** viharikos! (S24-046)
 (103) Ilman muuta nämä muslimien terrori-iskut Euroopassa, ovat myös **rasistisia** viharikoksia (S24-046)

Esimerkkien (100) ja (101) kirjoittajat korostavat teon rasistisuuden lisäksi sen kohdetta, *suomalaisia* ja *kantaväestöä*. Teksteillä halutaan siis tuoda esiin kuva suomalaisista rasismien kohteina. Esimerkit (102) ja (103) taas esittävät tekoa erityisesti *rasistisena viharikoksena*.

Turun iskuun ja terrorismiin viittaavien sanojen lisäksi *rasistinen* määrittää predikatiiveja uskontoa ja politiikkaa käsittelevissä lauseissa. Aimmissa luvuissa esiintynyt rasismien yhdistäminen muslimeihin on läsnä *rasistisenkin* kohdalla, mutta esimerkissä (104) tekstin kirjoittaja käyttää aineiston näkökulmasta harvinaista superlatiivimuotoa.

- (104) Muslimit ovat kaikkein **rasistisimpia** ihmisiä (S24-009)
 (105) Perussuomalaisten aatteena **rasistinen** ihmisviha (S24-039)
 (106) RKP = **rasistinen** Kansan Puolue! (S24-080)

Vertailumuodon käyttö tarkoittaa tässä tapauksessa, että *rasistinen* on suhteellinen ominaisuus. Esimerkeissä (105) ja (106) kirjoittajat esittävät eduskuntapuolueita *rasistisina*. Ensimmäisessä tekstissä viitataan RKP:n historiaan, kun jälkimmäisessä väitettä ei perustella tarkemmin.

Sanan *rasistinen* sisältäviä kieltolauseita on aineistossa 2, ja ne toteuttavat toisistaan poikkeavia funktioita. Esimerkin (107) lauseessa kielletään *rasistisen puheen* kielteinen vaikutus puheen kohteen elämään, ja näin vähätellään puheen merkitystä rasismin muotona. Esimerkissä (108) taas kirjoittaja kieltää holokaustin suurimpana rasistisena joukkomurhana.

(107) Vihapuhe tai **rasistinen** puhe ei tuhoa kenenkään elämää,-- (S24-001)

(108) Suurin **rasistinen** joukkomurha ei olekaan 2. Maailmansodan aikainen juutalaisten murha (S24-034)

Rasistisen kiellolla siis pyritään vähentämään rasistisen entiteetin painoarvoa tai vertaamaan rasististen tapahtumien mittakaavoja. Esimerkin (107) tekstikontekstista voi myös päätellä, että tekstissä ei puhuta kenen tahansa rasistisesta puheesta. Tekstissä kirjoittaja viittaa useampaan kertaan *valkoisiin* ja kertoo, kuinka rasisminvastainen mainonta on *selvästi suunnattuna valkoisiin* (S24-001).

Kysymyslauseita on *rasistinen*-aineistossa kolme, joista kaksi on samassa tekstissä ja kysyi lähes samaa asiaa. Molemmat kysyvät eri maiden rasistisuutta, jonka määritteitä kirjoittaja avaa esimerkissä (109) kysymyslauseen jälkeisessä virkkeessä. *Rasistinen* ei tässä kysymyksenasettelussa ole enää sidoksissa pelkästään rodun käsitteeseen, vaan erilaisiin heikommassa asemassa oleviin. Tästä voidaan päätellä, että *rasistinen* ei määrity tekstissä rodun tai kulttuurin kautta, vaan erilaisen syrjinnän tai kaltoinkohtelun kautta.

(109) Mitkä ovat Maailman **rasistisimmat** maat, kun ottaa huomioon eriväristen, erikulttuurien, naisten, lasten, vammaisten, invalidien, vanhusten, ym. ym. kohtelun??? (S24-068)

(110) Eikös **rasistisen** materiaalin julkinen levittäminen ole rikos? (S24-002)

Esimerkissä (110) päinvastoin ei oteta kantaa *rasistisen* sisältöön vaan sen laillisuuteen. Tekstissä kysytään nimenomaan rasistisen uutisoinnin rikollisuudesta, koska tekstissä

mainittu *rasistinen materiaali* viittaa lehtijuttuun. Hakukysymykseen *eikö* liittynyt partikeli *-s* taas saa kysymyksen vetoamaan selvemmin yleiseen tietoon (VISK §836). Yhteistä kysymyksille on *rasistisen* entiteetin liittäminen rikokseen tai muuhun kaltoinkohdeluun.

5. DISKURSSIJAOTTELU

Ydinaineiston analyysissä esiintuomistani piirteistä ja lauseissa toistuvista merkityksellistämisen tavoista olen eritellyt ja nimennyt eri diskurssityyppejä. Nimeämisperusteena olen käyttänyt diskurssien osallistujia tai osallistujien roolia kuvaavia yläkäsitteitä. Lopputuloksena ovat terrorismidiskurssi, uhridiskurssi, mediadiskurssi, uskontodiskurssi ja maahanmuuttodiskurssi. Diskurssien jakautumista tekstiaineistossa havainnollistan taulukossa 4. Jako perustuu siihen, missä aineiston teksteissä diskurssia aktivoivaa ydinaineistoa esiintyy.

TAULUKKO 4. Diskurssit, ja kuinka monessa tekstissä niitä aktivoidaan.

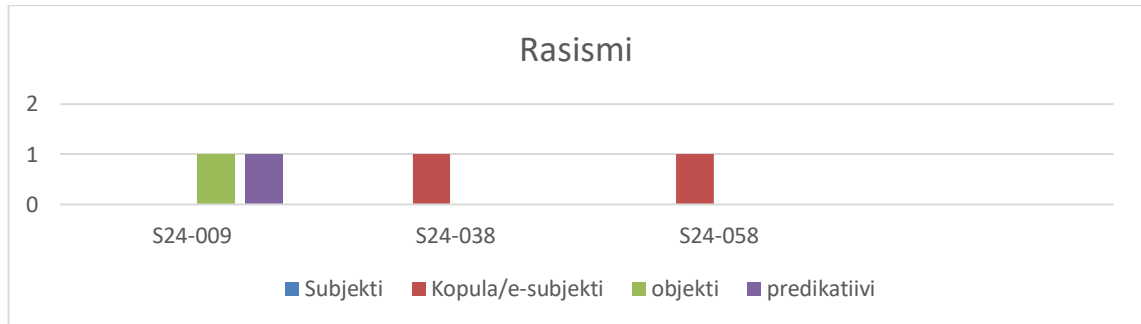
Diskurssit	Tekstit
Terrorismi	12
Uhri	27
Media	11
Uskonto	8
Maahanmuutto	11

Kuvailen tulevissa alaluvuissa diskurssien yleisiä piirteitä. Diskursseja toisintavien *rasismi*- ja *rasisti*-aineistoon kuuluvien lauseiden määrälliset jakaumat esittelen pylväskuvajien avulla. Lisäksi esittelen rasismi-ilmausten erilaisia rooleja diskurssien muodostumisessa ja diskurssien sisällä tapahtuvaa mahdollisia variaatiota. Lisäksi jokaisen alaluvun lopussa pohdin, millaisen näkökulman rasismiin kukin diskurssi luo merkityksellistämisen kautta ja miten rasismia mahdollisesti määritellään diskurssissa.

5.1. Terrorismidiskurssi

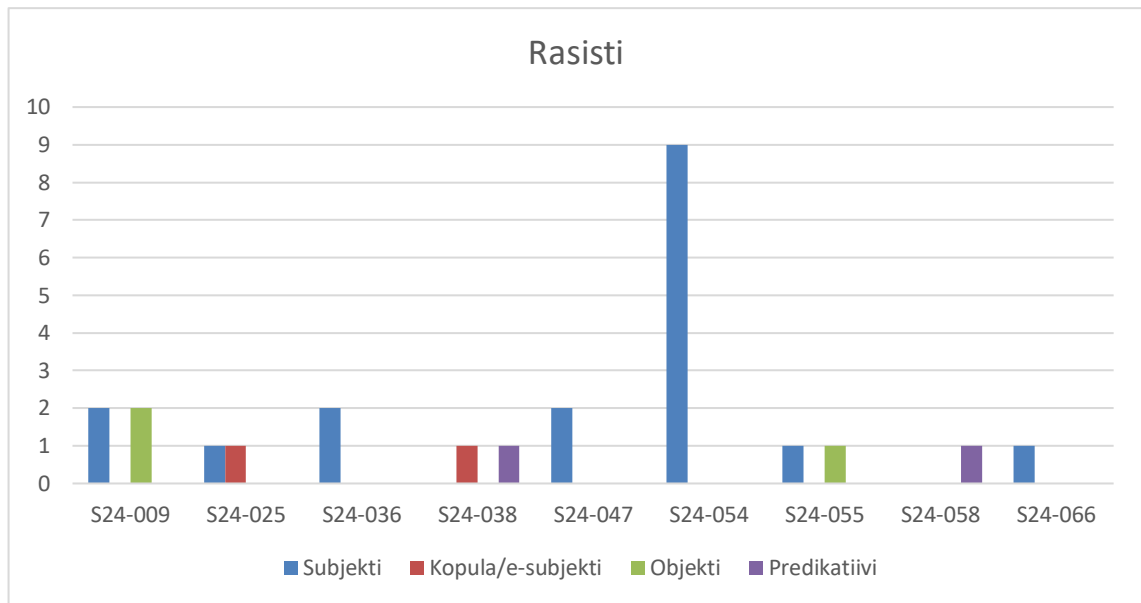
Terrorismidiskurssissa rasismi-ilmauksia käytetään puhuttaessa terrorismista, terroristeista tai terroriteoista. *Rasisti* rinnastetaan suoraan *terroristiin*, *rasismi* rinnastetaan *terrorismiin* ja terrori-iskuista puhutaan *rasistisina*, tai vaihtoehtoisesti *rasisti* esitetään *terroristia* hyödyttävänä entiteettinä. On kuitenkin syytä puhua yhdestä diskurssista, koska

molemmissa tapauksissa rasismia merkityksellistetään suhteessa terrorismiin. Olen tullut kinnut diskurssiryhmään myös lauseet, joissa ei eksplisiittisesti ole mainittu terrorismia. Niiden tekstikontekstissa viitataan tapahtumaan, josta muissa teksteissä puhutaan terrorismina, ja ne sisältävät samoja piirteitä kuin muut diskurssia toteuttavat lauseet.

KUVIO 1. *Rasismi*-lauseenjäsenet ja niiden määrät terrorismidiskurssia aktivoivissa teksteissä.

*Rasism*in lauseenjäsenyys terrorismidiskurssin teksteissä on muihin diskursseihin verrattuna poikkeuksellisen vähäistä (KUVIO 1). *Rasism*in sisältävissä lauseissa ja niiden alkuperäisteksteissä *rasismi* esitetään samana asiana kuin *terrorismi*. Kopulalauseen subjektina *rasismi* on tekstissä (S24-038), jossa *rasismi ja terrorismi on sama asia*, ja tekstissä (S24-058), jossa *rasismi on totta*. Jälkimmäistä täydennetään myöhemmin lauseella *matut on rasisteja terroristeja*. Näissä teksteissä rinnastus on absoluuttinen. Tekstissä (S24-009) kopulalauseen predikatiivina *se* (muslimien kristinuskoisten syrjintä) *on rasismia*. Syrjintä liitetään tekstissä myös terrori-iskuihin, joten kirjoittaja esittää *muslimien terrorismin* lukeutuvan rasismiin, muttei tee absoluuttista rinnastusta niiden välillä. Samassa tekstissä objektiasemassa *rasismia* puolustetaan, puolustaja on *Suomi24*, ja samassa tekstissä *rasismiksi* taas luonnehditaan muslimien terrori-isku ja kristittyjen syrjintää.

KUVIO 2. *Rasisti*-lauseenjäsenet ja niiden määrät terrorismidiskurssia aktivoivissa teksteissä.

Terrorismidiskurssi aktivoituu eniten teksteissä, jotka sisältävät *rasisti*-lauseenjäseniä. Kuten näemme kuviosta 2, suurin osa sanoista oli subjekti-asemassa, e-subjekteja tai kopulalauseen subjekteja. Tästä voidaan päätellä, että diskurssissa keskeisenä elementtinä on *rasistin* toiminta, olemus ja olemassaolo. *Rasistin* toiminta eri subjekti-asemissa tuo esiin myös diskurssin kaksi varianttia. Ensimmäisessä variantissa *rasisti* on terroristi, mikä ilmaistaan *rasisti tappoi* tyypillisellä transitiivilauseella, *rasisti on terroristi* kopulalauseella tai sitä merkityksellisesti vastaavalla lauseella kuten *rasisti ja terroristi on yksi ja sama henkilö* (S24-038). Teksteissä (S24-25, -054 ja -055) esiintyy terrorismidiskurssin toinen variantti, jossa *rasisti* esitetään terroristeille edullisena entiteettinä ja jota aktivoidaan *rasistIT TERRORISTIEN PUOLELLA* (S24-054) tyypillisellä eksistentiaalilauseella tai *pelata jonkun pussiin* -rakenteella.

Sen lisäksi, että näissä varianteissa *rasisti* asemoidaan terrorismiin eri tavalla, ne eroavat myös *rasistilla* representoitujen entiteettien kannalta. ”Rasisti on terroristi” tapauksissa *rasistilla* viitataan suoraan tai epäsuorasti ulkomaalaistaustaisiin, subjekti esitetään aktiivisena ja verbit ovat fyysisiä ja väkivaltaisia, kuten *tappaa*, *puukottaa* tai *iskeä*. Lauseiden objektina taas mainitaan usein *suomalainen*, mistä selkeästi poiketaan yhdessä tekstissä.

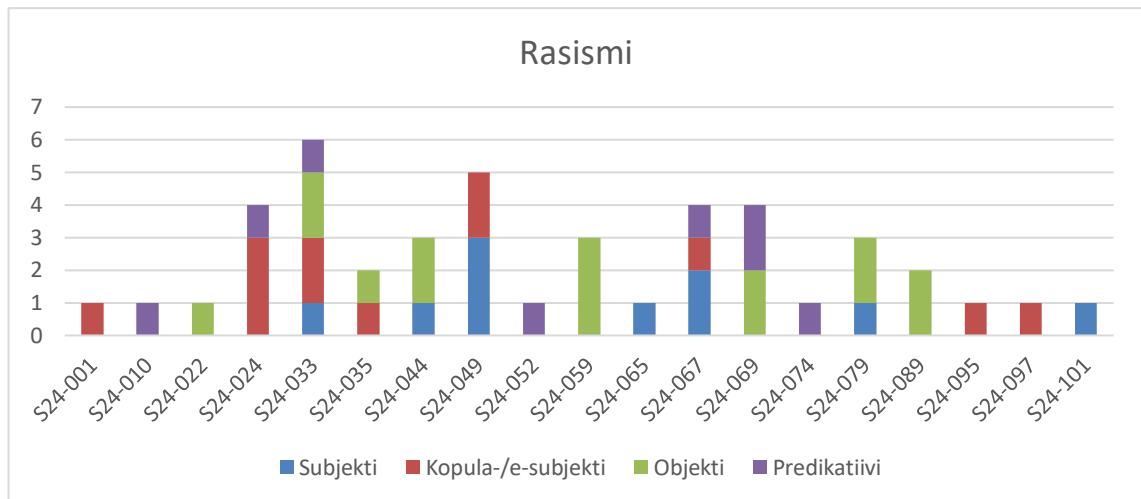
”Rasisti terroristien puolella” tapauksissa *terroristi* rinnastetaan (S24-054) *maahanmuuttokriittiseen*, mutta muissa sitä ei sidota mihinkään. Lisäksi näissä lauseissa *rasistin* toiminta on mentaalista ja kohdistuu pakolaisiin, muslimeihin tai yhteiskuntaan.

Sana *rasistinen* näyttäytyy teksteissä aiemmin esitettyjä diskurssin piirteitä tukevana elementtinä. *Rasistinen* määrittää substantiiveja, jotka kuvaavat terrori-iskuja, kuten *viharikos* ja *teko*. Yhdessä tekstissä se myös aktivoi uskontodiskurssia: tekstissä (S24-009) *muslimit ovat kaikkein rasistisimpia ihmisiä*.

Terrorismidiskurssissa rasismi merkityksellistetään väkivallan ja terrori-iskujen kautta, ja terrorismi ja rasismi esitetään synonyymisina toisiinsa nähden. Rasismin motiiviksi esitetään pääasiassa uskonnollisia eroja. Teksteissä keskitytään tuomaan esiin jonkin teon rasistisuus ja teon kohde, suomalaiset, kantaväestö tai kristityt. Rasismi esitetään siis haitallisena näihin ryhmiin kuuluvia kohtaan, ja toisaalta sen agentiksi esitetään terroristeja tai muslimeita. Näin ollen terrorismidiskurssin rasismi voidaan nähdä risteävänä sekä uhridiskurssin että uskontodiskurssin kanssa. Toisessa variantissa rasismi ei ole terrorismia, mutta *rasisti* haluaa samoja asioita kuin terroristit, ja rasismi esitetään terroristeja hyödyttävänä toimintana.

5.2. Uhridiskurssi

Aineistossani laajimmalle levinnyt uhridiskurssi aktivoituu teksteissä entiteeteissä, joihin *rasismi* tai *rasistin* toiminta kohdistuu. Tähän kuuluvat myös tapaukset, joissa entiteettiin kohdistuu varsinaisen rasismin sijaan *rasistiksi* määrittelyä tai *rasismin* esittämistä entiteetin ominaisuutena. Diskurssin keskiössä eivät siis ole *rasistin* aktiivinen toiminta tai *rasismin* ilmenemismuodot vaan niiden kohteet. Olennaista diskurssissa on, että jokin lauseen tai tekstin osallistuja esitetään uhrin asemassa. Valitsin *uhri*-etuliitteen määrittämään diskurssia, koska se toistuu useaan kertaan aineistossa ja kuvaa parhaiten diskurssin sävyä. Kielitoimiston sanakirjassa uhri määritellään ’uhrilahjaksi’, ’uhrimenoiksi’ tai abstraktimmin ’joka joutuu kärsimään, vahingoittuu t. menettää henkensä jnk vuoksi t. on jnk vahingollisen toiminnan kohteena t. alttiina jllek (kielteiselle)’ (KS: *uhri*). Diskurssissa esiintyvä *uhri* on eniten kolmannen määritelmän mukainen abstrakti uhri, koska teksteissä ei käsitellä konkreettista uhraamista.

KUVIO 3. *Rasismi*-lauseenjäsenet ja niiden määrät uhridiskurssia aktivoivissa teksteissä.

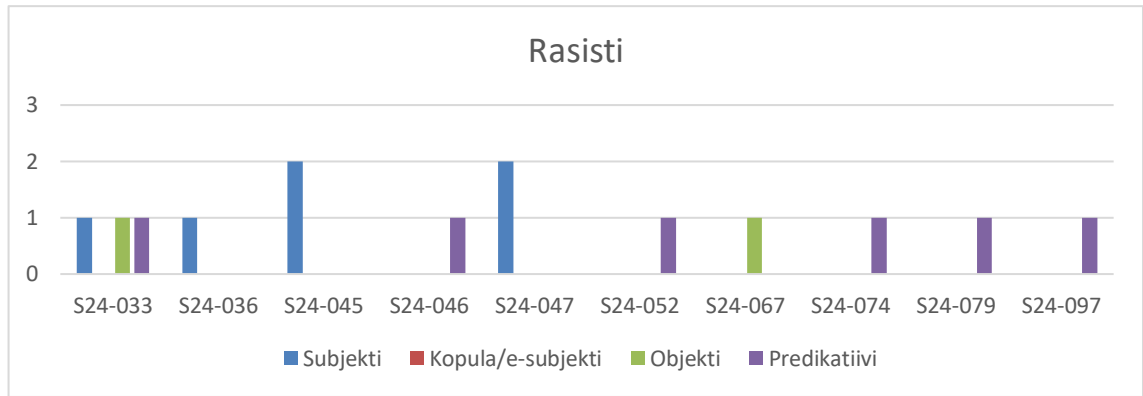
Uhridiskurssissa avainasemassa on *rasismi*, jonka sisältävät lauseet aktivoivat diskurssia aineistossa laajalti (KUVIO 3). Kun *rasismilla* viitataan ilmiöön ja rasistisesti motivoituneeseen toimintaan, esiintyy uhridiskurssissa paljon vaihtelua siinä, mihin toimintaan *rasismilla* kulloinkin viitataan. Esimerkkejä *rasismilla* viitatuista toiminnoista ovat esimerkiksi *vihapuhe omaa rotua vastaan* (S24-010), *auttamalla tänne Suomea ja länsimaista kulttuuria vihaavia ihmisiä* (S24-022), *ette anna suomalaisten yrittää jakaa ajatuksia siitä miten voi estää vastaavat tapaukset* (S24-052), *kohdellaan eriarvoisina* (S24-024), *syytellä* (S24-067), *ei oteta pakolaisia eikä suomenkielisiä* (24-069), *toista mielipidettä syrjivä* (S24-095) ja *pakkoruotsitus ja pakkomamutus* (S24-101).

Yhteistä kuitenkin näille erilaisille *rasismin* muodoille on niiden kohde, joka on useimmissa teksteissä *suomalainen*. Joissakin teksteissä käytetään myös muita ilmauksia, kuten *eurooppalainen*, *kantaväestö* tai *aito-suomalaiset*. Lisäksi suomalaisuus esiintyy myös osana *rasismin* määritettä lauseessa *Suomalaisvastainen rasismi on kiihtynyt huippuunsa sietämättömälle tasolle* (S24-101). Näissä teksteissä *rasismi* on usein ei-aktiivisessa lauseenjäsenasemassa, kuten kopula-lauseen subjektina tai e-subjektina. Lauseiden funktio on usein kuvata *suomalaisiin* kohdistuvaa rasismia tai kertoa sen olemassaolosta. *Rasismin* eri muotoja toteuttamassa esitetään myös suomalaiset tai suomalaisiksi tulkittavat entiteetit, kuten *kiihkosuvakit* (S24-010), *kirkon korkein johto* (S24-022), *Suomi24* (S24-052) tai *helsinkiläiset toimittajat* (S24-067). Erikoista tässä asetelmassa on se, että *rasismin* toteuttajina esitetään pieni ja rajattu ryhmä, kun sen kohde on verraten suurempi ryhmä kuten *suomalaiset*.

Kun kirjoittajat viittaavat *rasismilla* sanaan tai käsitteeseen, on se useimmiten objektiase-massa. Muissa lauseenjäsenasemissa se toimii pääasiassa kopulalauseissa tai eksistenti-aalilauseissa. Harvoissa subjektitapauksissa *rasismi*-sana esiintyy sen merkitystä tai ole-musta kuvaavissa lauseissa. Objektiasemassa *rasismi*-sanaan kohdistuvat esimerkiksi verbit *manipuloida* ja *väärinkäyttää* (S24-033), *oli keksitty* (S24-044) ja lisäksi pidempi määrittelevä rakenne *tarkastellaan siinä merkityksessä, jossa kansa sen ymmärtää* (S24-079). Näissä teksteissä, joissa *rasismi* on välineellinen objekti, sen käyttäjiksi ja toisaalta hyötyjiksi esitetään *media*, *eliitti* ja *hallitus*. Eksistentiaalilauseita ja kopulalauseita taas käytetään määrittelemään, mitä *rasismi* kirjoittajien mielestä on tai missä sitä on. Lisäksi näille määritteille on tyypillistä kumota tai kyseenalaista ulkoapäin annettu *rasismin* mer-kitys ja korostaa kirjoittajan omaa.

Näistä otteista voidaan nähdä *rasismi*-sanankaksi ulottuvuutta: se toimii välineenä, jota käyttää joku, ja sen merkitys on neuvoteltavissa ja kyseenalaistettavissa. Esimerkiksi tekstissä (S24-079) kerrotaan *rasismista*, jonka määrittelyllä ajetaan poliittisia tarkoi-tusperiä. Sen jälkeen kirjoittaja kääntää huomion lauseella *jos oikeasti haluttaisiin kitkeä rasismia*, minkä jälkeen hän esittelee omat keinonsa.

Neuvottelu *rasismi*-käsitteen määritelmästä näyttää leviävän myös niihin teksteihin, joissa *rasismista* puhutaan ilmiönä. Aineistossa on tekstejä, joissa *rasismi*-ominaisuus esi-tetään ulkoapäin annettuna ja määriteltynä ja joissa sen uhrina ovat esimerkiksi *valkoinen rotu* tai *suomalaiset*. Kuten *rasismi*-sanasta kirjoitettaessa myös *rasismi*-ominaisuus py-ritään kieltämään, ja sille annetaan jokin uusi määritelmä. Esimerkiksi tekstissä (S24-059) *rasismia on täällä Suomessa pidetty vain aito-suomalaisten ongelmana* ja tekstissä (S24-059) *Niinpä taas kerran rasismi esitetään vain valkoista rotua riivaavaksi ongel-maksi*. Rasismi on näissä esitetty muualta annettuna ja koskemaan vain tiettyä ryhmää, mikä on kumottu ja määritelty uudestaan. Erona *rasismi*-sanank uudelleenmäärittelyyn on kuitenkin uudelleenmäärittelyn tapa: sanasta puhuttaessa huomio pyritään kiinnittämään jonkun toisen ryhmän rasismiin, kun ulkoapäin annetusta ominaisuudesta puhuttaessa viittausalaa kasvatetaan koskemaan kaikkia ihmisiä yleensä, mitä korostetaan tekstin (S24-035) otsikolla *rasismi luonnollista ja yleistä*.

KUVIO 4. *Rasisti*-lauseenjäsenet ja niiden määrät uhridiskurssia aktivoivissa teksteissä.

Kuten *rasismia*, myös *rasistia* käytetään uhridiskurssissa kahdella tavalla: viittaamaan konkreettiseen *rasistiin* tai sanaan, jota joku käyttää. Konkreettisen *rasistin* sisältävät lauseet olivat osin samoja kuin terrorismidiskurssissa, ja ne esiintyivät niiden tapaan subjekti-asemassa (KUVIO 4). Niissä *rasisti*-subjekti *tappaa*, *puukottaa* ja *aukoo kurkkuja*. Tapamispredikaattien objektina on *suomalainen* yksikössä tai monikossa. Lisäksi tekstissä (S24-045) lause *Miksi rasistit saa tehdä mitä tahansa?* esittää suomalaisiin kohdistuvan väkivallan oikeutettuna tai hyväksyttynä, ja että joku tilanteen ulkopuolinen hyväksyy sen. Näissä tapauksissa *rasistilla* viitataan terroristeihin. Toinen *rasistilla* nimetty entiteetti on Suomi24:n ylläpito. Tekstissä (S24-052) tämä *rasisti*-nimitys perustellaan väitteellä *kun ette anna suomalaisten yrittää jakaa ajatuksia siitä miten voi estää vastaavat tapaukset*.

Kun *rasistilla* viitataan sanaan, sitä käytetään teksteissä välineenä, jota *media* käyttää *suomalaisiin*. *Media* on useassa muussakin tapauksessa *rasisti*-objektin sisältävän lauseen toimijana. Se muun muassa *tekee itäsuomalaisista rasisteja* (S24-067), ja sen mielestä *vain valkoiset kantaväestöä edustavat voivat olla rasisteja* (S24-046). Ylipäänsä aineistossa *rasisti* on ominaisuus, joka annetaan ulkopuolelta. Tekstin (S24-074) kirjoittaja viittaa *rasistilla* itseensä tekstinsä otsikossa *Kun minusta melkein tuli rasisti*. Tässä tapauksessa kirjoittaja kuitenkin asettaa itsensä määrittelyn kohteeksi ja määrittelijäksi *viranomaiset ja hallituksen*. Samalla tavoin tekstissä (S24-097) kirjoittaja asettaa itsensä ulkopuolisen määrittelemäksi lauseessa *jos sanoo mielipiteensäasiasta on kuulemma rasisti*. Kirjoittajat ovat siis näissä teksteissä ulkoapäin annetun *rasisti*-määritelmän uhreja.

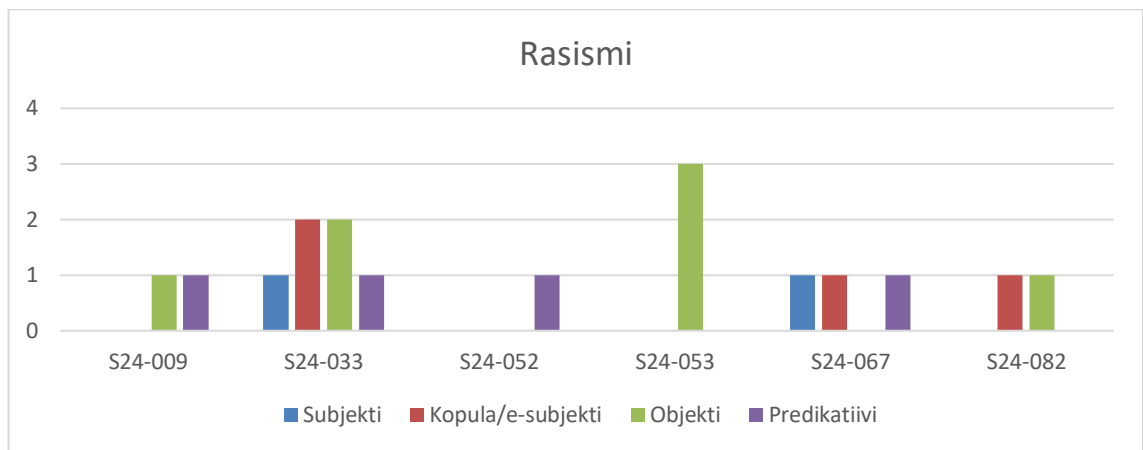
Sanaa *rasistinen* käytettiin monissa lauseissa korostamaan terrori-iskun tai väkivallan rasistista motiivia. Tekstissä (S24-001) *rasistisen puheen* vähättelyllä taas viedään *rasistin* roolia ja *rasismin* määritettä kauemmas *eurooppalaisista*, joiden ominaisuutena korostetaan uhriutta. Vain tekstissä (S24-049) sanalla *rasistinen* kuvataan *ajattelua* ja sen problemaattisuutta. *Rasistisen ajattelun* ja sen seurauksien uhrina kuitenkin on *suomalainen*.

Uhridiskurssissa *rasismi* on joko väline, jota käytetään tietoisesti, tai väkivaltaista ja uhkaavaa toimintaa. *Suomalainen*, *valkoinen* tai *eurooppalainen* on konkreettisen rasismin uhri ja määrittelyn uhri, kun hänen toimintansa tulkitaan rasismiksi tai kun häneen käytetään *rasismi*-ilmauksia. Jälkimmäisessä tapauksessa tuodaan esiin, että *rasismi* on tulkittu ulkoapäin, ja se mahdollisesti kielletään, määritellään koskemaan jotain muuta kuin omaa tapausta tai tuodaan esiin jonkun muun rasismi tai rasistisuus. Uhridiskurssissa rasismi on joko absoluuttinen tai neuvoteltava ominaisuus. Neuvoteltaessa rasismista kirjoittajien oma näkemys esitetään kyseenalaistamattomana ja oikeana, koska näille määritelmille ei anneta erilaisia ehtoja tai modaalisuutta.

5.3. Mediadiskurssi

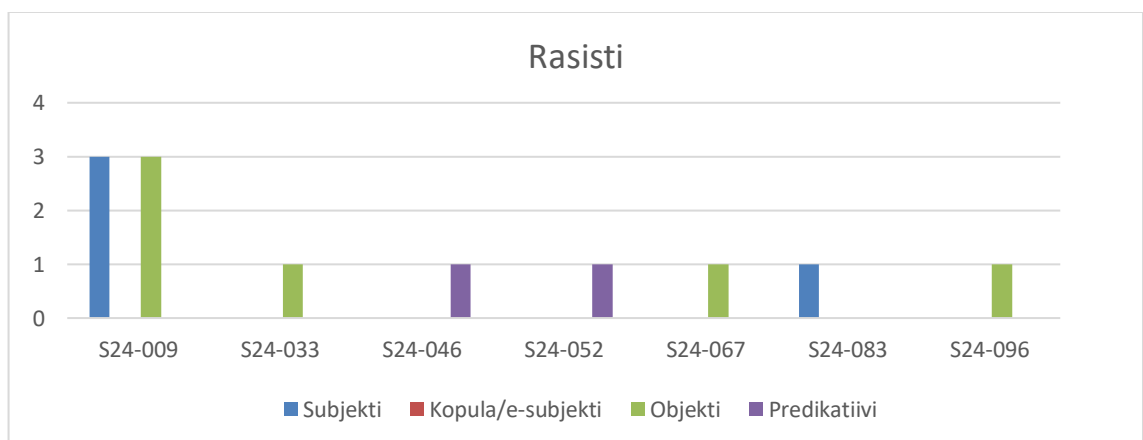
Mediadiskurssia aktivoivissa teksteissä tiedonvälityksen tai viestinnän toimijat esiintyvät rasismi-ilmausten kanssa ja toimivat niiden kanssa vuorovaikutuksessa. Diskurssia aktivoivissa teksteissä käytetään usein sanaa *media*, jota ei tarkenneta tai määritellä. Mediadiskurssi risteää monilta osin uhridiskurssin kanssa mutta esiintyy myös itsenäisenä aineistossa. Keskityn kuvaamaan näitä itsenäisiä esiintymiä, koska median rooli uhridiskurssia aktivoivissa teksteissä tuli esiin niitä käsitellessä.

Median rooli suhteessa rasismi-ilmauksiin on usein aktiivinen: media esitetään entiteettien rasismin tai rasistiuden määrittäjänä. Tätä median antamaa määritettä myös haastetaan teksteissä, ja sen tilalle annetaan oma määritelmä. Usein media esitetään myös hyötyjänä, jota *rasismi*- tai *rasisti*-käsitteen käyttäminen hyödyttää. Poikkeustapauksissa taas kirjoittaja tuomitsee esimerkiksi rasistista uutisointia, jolla viitataan tekstissä (S24-53) rikollisten ulkomaalaisuuden korostamiseen. Muissa tapauksissa tätä uutisoinnin rasismia ei eritellä tarkemmin. Media esitetään myös rasismia puolustavana entiteettinä, mikä liittyy yleensä verkkokeskustelujen moderointiin ja keskustelun rajoittamiseen.

KUVIO 5. *Rasismi*-lauseenjäsenet ja niiden määrät mediadiskurssia aktivoivissa teksteissä.

Rasismi esiintyy mediadiskurssissaviittaamassa sanaan tai vaihtoehtoisesti ilmiöön, jonka kohteena on *suomalainen*. Median roolina on myös muutamissa tapauksissa *rasismin* lisääminen tai vähentäminen, joka riippuu uutisoinnin laadusta. Näissä teksteissä median rooli ei ole määrittää toimintaa rasismiksi tai ihmisiä rasistiksi, vaan tuottaa sisältöä, joka vaikuttaa ihmisten asenteisiin. Mediadiskurssia toisintavissa teksteissä *rasismin* lauseenjäsenyys vaihtelee (KUVIO 5). Subjektiasemassa *rasismi* ei ole aktiivinen, vaan sitä yleensä kuvaillaan ja määritellään. Kirjoittajat joko ottavat kantaa siihen, mitä rasismi on, missä sitä on tai missä sitä esiintyy. Muissakin lauseenjäsenasemissa *rasismia* käytetään samoin. Vain objektina rasismi on väline, jota media käyttää kansalaisia vastaa, tai entiteetti, jota media puolustaa.

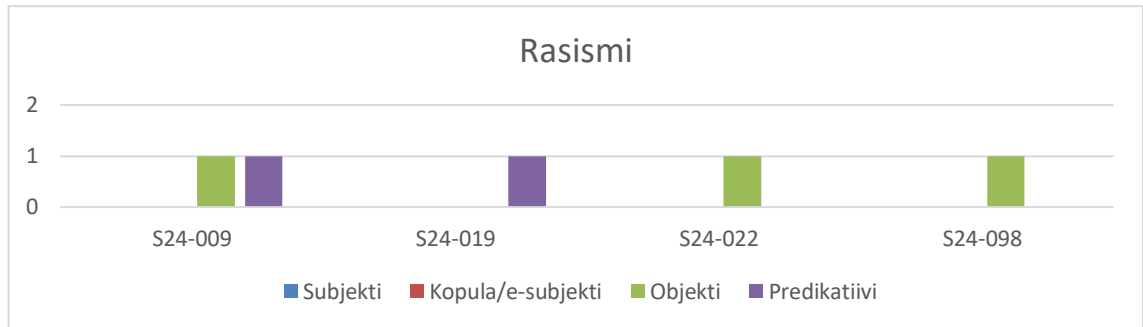
KUVIO 6. *Rasisti*-lauseenjäsenet ja niiden määrät mediadiskurssia aktivoivissa teksteissä.

Rasistiin ei viitata mediadiskurssia aktivoivissa teksteissä usein (KUVIO 6). Se toimii *rasismin* tavoin välineenä, jota media käyttää kansalaisia vastaan, tai se on olomuoto, johon media muuttaa ihmisryhmän. Aktiivinen *rasisti* on vain teksteissä, jotka aktivoivat myös terrorismidiskurssia. Niissä *rasisti* on terroristi, joita median esitetään suojelevan. Samalla tavoin *rasistinen* määrittää joko tekoa tai entiteettiä, joka esiintyy terrorismidiskurssissa. Uutisointia tai tekstiä kuvatessaan *rasistinen* esitetään negatiivisessa valossa yleisesti rasistista uutisointia vastustavissa teksteissä. Yhdessä uhridiskurssin kanssa ris-teävässä tekstissä *rasistinen* kuvaa jonkin muun kuin suomenkielisen entiteetin viestintää, kuten *Kirjoitus oli siis selvän rasistinen ja herätti paljon huomiota ruotsinkielisessä me-diassa* (S24-067). Tässä tapauksessa kirjoittaja haluaa tuoda esiin länsirannikolla esiintyvää rasismia, jota suomenkielinen valtamedia ei hänen mukaansa huomioi.

Mediadiskurssi on uhridiskurssia täydentävä vastinkappale. Rasismi on mediadiskurssissa hyvin rajattu väline, jota media käyttää ja hallitsee. Kuitenkin samalla se on yhtä aikaa heikko määritelmä, jota kirjoittajat kumoavat, uudelleenmäärittelevät ja vastustavat. Niissä tapauksissa, joissa media esitetään rasismiin vaikuttavana entiteettinä, rasismia ei määritellä, vaan kirjoittajat keskittyvät sen rikollisuuteen tai negatiivisiin seurauksiin. Kolmantena rasismi on median hyväksymä ilmiö, jonka vastustajia, suomalaisia, se yrittää vaientaa. Tällöin mediaa itseään pidetään rasistisena ja suomalaisia uhreina.

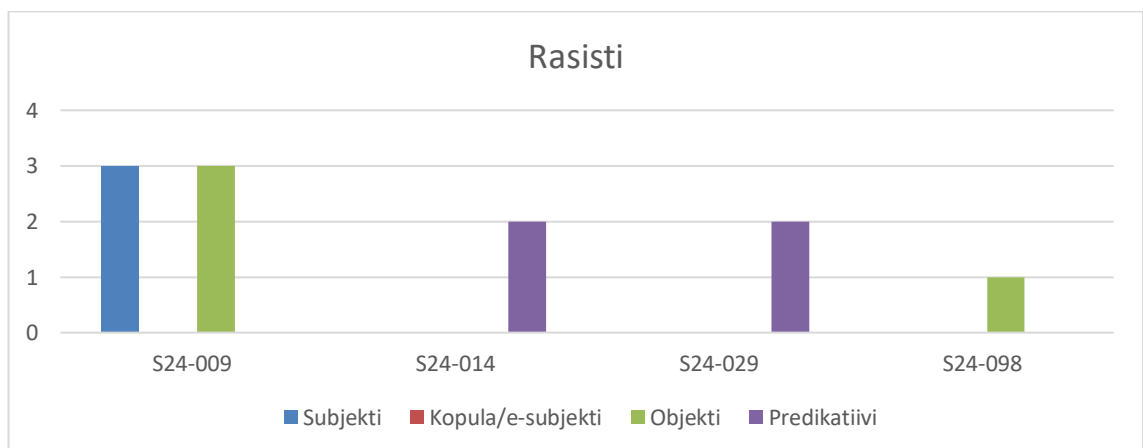
5.4. Uskontodiskurssi

Uskontodiskurssi on jaettavissa sen mukaan, miten rasismi-ilmaus asemoidaan islamiin ja kristinuskoon. Islam esitetään aineistossa rasismin syynä tai rinnastetaan suoraan rasismiin. Kristinuskon rooli on ristiriitaisempi, sillä se esitetään rasismin poissulkevana luokkana, sen sallivana luokkana ja lisäksi rasismin uhrina. Kristinuskon suhde rasismiin riippuu kirjoittajasta ja valitusta näkökulmasta. Uskontodiskurssi on diskurssia toisintavien tekstien ja lauseiden kokonaismäärään nähden aineistoni heikoin diskurssi (KUVIOT 7 ja 8).

KUVIO 7. *rasismi*-lauseenjäsenet ja niiden määrät uskontodiskurssia aktivoivissa teksteissä.

Rasismia käytetään predikatiiviasemassa luonnehtimaan muslimien *kristinuskon syrjintää* tekstissä (S24-009), ja tekstissä (S24-019) todetaan, että *Islam on rasismia*. Ensimmäisessä esimerkin tekstissä objekti-asemassa olevaa *rasismia* puolustetaan, kun taas toisessa kirjoittaja ehdottaa, että *rasismin voisi Suomesta kitkeä helposti*. *Kielletään islamin harjoittaminen* (S24-019). Samassa tekstissä islamin hävittäminen esitetään loppuna terrorismille. Kristinuskon esitetään rasismin kohteen lisäksi toteuttajana. Tekstissä (S24-022) *Kirkon korkein johto harjoittaa rasismia kantaväestöä kohtaan auttamalla tänne Suomea ja länsimaista kulttuuria vihaavia ihmisiä*. Kirkko esitetään uskontodiskurssissa myös rasisena suhteessa *kantaväestöön*. Tekstissä (S24-098) *rasismia* ei sidota uskontoihin ollenkaan, vaan esitetään niiden ulkopuolisena. Kirjoittaja pyytää lukioita lopettamaan rasismin, koska *Ongelmat johtuu vain pahuudesta joka sisältyy uskuntoon eli ongelmat kumpuavat uskonnosta ei ihonväristä*.

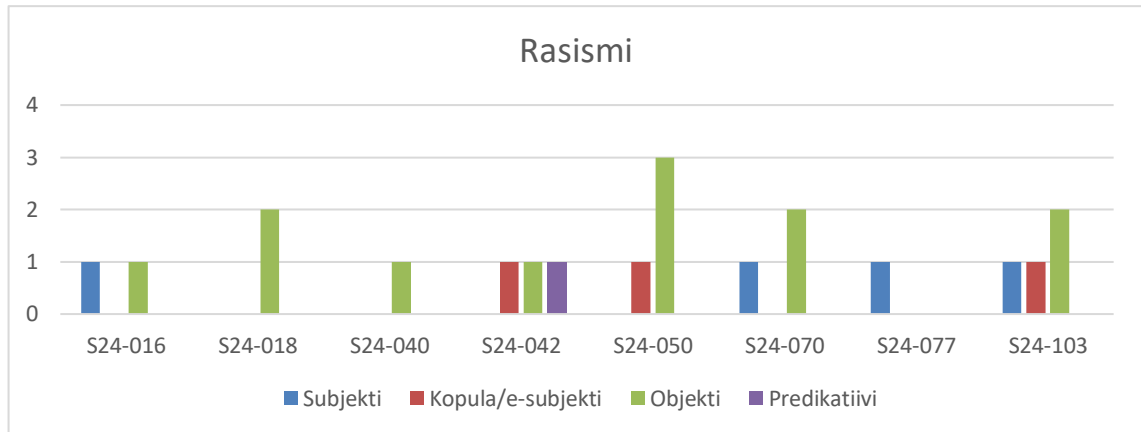
KUVIO 8. *rasisti*-lauseenjäsenet ja niiden määrät uskontodiskurssia aktivoivissa teksteissä.

Uskontodiskurssin *rasisti* risteää terrorismidiskurssin *rasistin* kanssa tekstissä (S24-009), jossa *rasistit* ovat sekä terroristeja että muslimeita. Tässä tekstissä kristityt esitetään taas rasismin uhreina. Muissa diskurssin teksteissä *rasisti* esitetään pelkästään muslimina, kuten tekstissä (S24-014), jossa lause *muslimit on rasisteja* esiintyy identtisenä kahdesti. Lisäksi aineistossa on esitetty väite *muslimit ovat kaikkein rasistisimpia ihmisiä* (S24-009). Kristinusko esiintyy suhteessa *rasistiin* vain tekstissä (S24-029), jossa kirjoittaja sanoo olevansa *kristitty ja kiihko rasisti* (S24-029). Merkittävää tässä on se, että kirjoittaja referoi piispa Teemu Laajasalon sanomaa *kristitty ei voi olla rasisti*, mutta syyttää tätä valehtelijaksi ja tuo esiin oman vastakkaisen kantansa.

Uskontodiskurssissa rasismin suhde uskontoihin ja uskonnonharjoittajiin ei ole yksiselitteinen. Toisaalta muslimit pyritään esittämään *rasisteina* ja terrori-iskut muslimien *rasismina* ja kristityt uhreina. Kuitenkin myös kristityt esiintyvät tai esitetään joissain tapauksissa *rasistina*. Voisi sanoa, että osittain uskontodiskurssi tukee terrorismidiskurssia, mutta toisaalta rasismin esittäminen uskontojen tai uskonnonharjoittajien ominaisuutena esiintyy teksteissä myös yksinään. Rasismin määrittely myös vaihtelee teksteittäin suuresti, koska joissain teksteissä uskontoon pohjautuva syrjintä luetaan *rasismiksi* ja toisissa taas ei. Teksteittäin laajimmalle levinnyt elementti on, että muslimit esitetään *rasisteina* tai *kaikkein rasistisimpina* ihmisinä.

5.5. Maahanmuuttodiskurssi

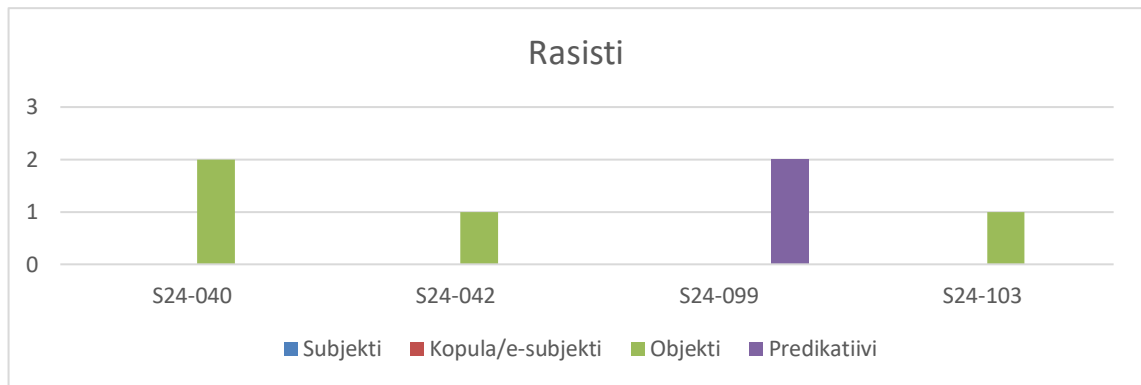
Maahanmuuttodiskurssissa *rasismi* esitetään joko maahanmuuton seurauksena tai maahanmuuttajien mukanaan tuomana ilmiönä. Diskurssissa yleistä on myös puhe *rasismin* poistamisesta, joka esitetään usein synonyymisenä maahanmuuttajien poistamiselle. Diskurssissa ei kuitenkaan tyypillisesti puhuta yksilöistä, jotka pitäisi poistaa, vaan sen sijaan kollektiivisesti *rasismista*, joka pitää *palauttaa, laittaa takaisin, kitkeä ja ajaa pois Suomesta*.

KUVIO 9. *rasismi*-lauseenjäsenet ja niiden määrät maahanmuuttodiskurssia aktivoivissa teksteissä.

Rasismista puhuttaessa maahanmuuttona, se esitetään aktiivisena. Se esiintyykin subjekti-asemassa usein (KUVIO 9), joissa se on *tullut rajojen takaa* (S24-103), *ulkomailta* (S24-016) tai *kun tänne tuli ulkomaan eläviä niin rasismia syntyi* (S24-050). Lisäksi joissain teksteissä kielteisillä eksistentiaalilauseilla korostetaan, kuinka esimerkiksi *Omassa lapsuudessa ei rasismia ollut* (S24-050), jolla kirjoittaja korostaa tapahtunutta muutosta. Objektina diskurssissa *rasismi* esitetään *poistettavana*, *kitkettävänä*, *ulkomaille työnnettävänä* tai *pois ajettavana* entiteettinä. Lisäksi *rasismi*-objekti on tila tai seuraus, jonka maahanmuuttaja aiheuttaa tullessaan, ja joka poistuu, kun maahanmuuttajat poistetaan.

Poikkeuksena edelliseen tekstissä (S24-018) ei puhuta suoraan maahanmuuttajista, vaan *uusi halpatyöoiman aalto nostaisi – rasismin ennennäkemättömiin sfääreihin*. Tässä tapauksessa *rasismi* on entiteetti, joka on ollut olemassa aiemminkin, mutta jonka määrä kasvaa. Muutamassa muussakin maahanmuuttoa sivuavassa tekstissä *rasismia* ei rinnasteta maahanmuuttoon liittyväksi. Näissä teksteissä kirjoittajat sen sijaan ovat muuten maahanmuuttoa vastaan, ja kieltävät oman rasisminsa. Tekstissä (S24-070) tämä näkyy virkkeessä *Jos vastustaa jonkun etnisen tai uskonnollisen ryhmän saapumista maahan, niin se ei ole mitään rasismia tai ihmisvihaa* ja tekstissä (S24-074), jossa *maahanmuuttajien ja etnisten vähemmistöryhmien rikollisuuden mainitseminenkin on rasismia ja rangaistavaa vihapuhetta*. Molemmat tekstit myös aktivoivat uhridiskurssia, koska kirjoittajat esittävät *rasismin ulkoapäin* annettuna.

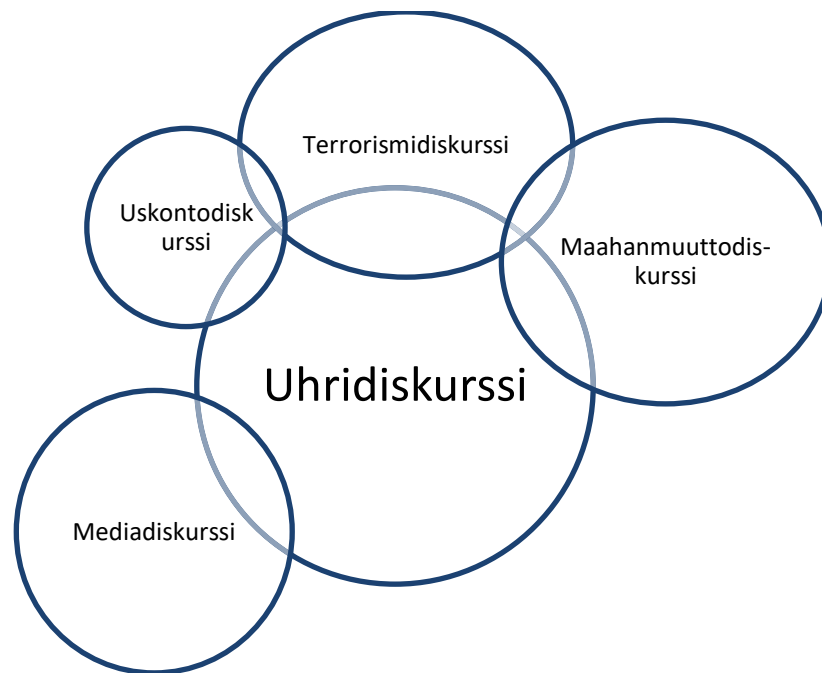
KUVIO 10. *rasisti*-lauseenjäsenet ja niiden määrät maahanmuuttodiskurssia aktivoivissa teksteissä.

Rasistit ovat maahanmuuttodiskurssin teksteissä lauseenjäsenyyksessä joko predikatiiveja tai objekteja (KUVIO 10). *Rasisti* esiintyy teksteissä usein, kun kirjoittajat viittaavat itseensä, tai kysyvät, ovatko he rasisteja. Predikatiiviasemassa *rasisti* on rooli, jota kysytään tai kyseenalaistetaan. Näissä lauseissa kirjoittajat kysyvät joko ensimmäisessä tai kolmannessa persoonassa, ovatko he itse *rasisteja*. Muutamassa tekstissä maahanmuuttajista puhutaan *rasisteina* (S24-042) jotka pitää *palauttaa* tai joita *ei tarvita yhtään enempää* (S24-103). Lisäksi yhdessä tekstissä aktivoidaan myös terrorismidiskurssia, kun kirjoittajan väitteenä on *matut on todellakin rasisteja terroristeja kuka voi kieltää sen* (S24-058).

Maahanmuuttodiskurssissa rasismi on ilmiö, joka tulee muualta ja joka voidaan palauttaa. Se sidotaan yhteen suomalaisen kulttuurikontekstin ryhmään, ja on näin hyvin paikallinen ja kapea-alainen. Ehkä siksi rasismia ei juurikaan määritellä maahanmuuttodiskurssissa. Erilaisina määrittelyinä voisi nähdä sen, esitetäänkö rasismi maahanmuuttajien aiheuttamana reaktiona suomalaisissa, vai yhdistetäänkö maahanmuutto vain suoraan rasismiin. Rasismia määritellään, kun sillä kuvataan maahanmuuttajien konkreettista toimintaa, kuten *rasistisia huuteluita* (S24-042), tai kun kirjoittaja kieltää omaa rasismiaan. Näissä tapauksissa *rasismi* määritellään suoraan. Tekstissä (S24-070) määritelmä on *jonkun ihmisryhmän itseisarvoinen vihaaminen* ja tekstissä (S24-074) *maahanmuuttajien ja etnisten vähemmistöryhmien rikollisuuden mainitseminenkin*.

5.6. Diskurssien koonti ja pohdinta

Kuten olen yksittäisiä diskursseja esitellessäni maininnut, diskurssit esiintyvät teksteissä myös rinnakkain. Onkin tavanomaista, että diskurssit limittyvät teksteissä interdiskursiiviseksi kokonaisuudeksi: yksi merkityksellistämisen tapa ohjaa kirjoittajaa käyttämään myös toista. Näin merkityksellistämisen tavat linkittyvät täydentämään toisiaan (KUVIO 11).

KUVIO 11. Diskurssien keskinäiset suhteet.

En aio selittää tyhjentävästi diskurssien vuorovaikutussuhteita vaan havainnollistaa kielenkäyttöä niiden risteyskohdista. Uhidiskurssi on ydinaineistossani laajimmalle levinnyt, joten sitä voi pitää aineistoni vahvimpana diskurssina. Se esiintyy vuorovaikutuksessa kaikkien muiden aineistoni diskurssien kanssa. Terrorismidiskurssin, uhidiskurssin ja maahanmuuttodiskurssin *rasisti* ja *rasismi* limittyvät, ja niillä kaikilla on rooleja uhridiskurssissa. Terrorismidiskurssin konkreettisen ja väkivaltaisen diskurssin vastakohta, mediadiskurssin abstrakti määrittelyvalta ja nimeämisvalta yhdistyy uhidiskurssin määriteltäviin uhreihin. Uhidiskurssin rasismien uudellenmäärittely ja huomion ohjaaminen muiden ryhmien rasismiin yhdistyy taas maahanmuuttodiskurssiin ja uskontodiskurssiin. Maahanmuuttodiskurssissa rasismi rinnastetaan muualta Suomeen tulleisiin, ja ratkaisu

rasismin ongelmaan on heidän pois ajamisessaan. Uskontodiskurssissa rasismi rinnastetaan islamiin, joka esitetään rasismin syynä, tai kirkkoon rasismin toteuttajana.

Rasismille itselleen annetaan diskurssista riippumatta monenlaisia määritelmiä tai sitten se jätetään määrittelemättä. Rasismia ei yleensä määritellä, kun kuvataan suomalaisiin kohdistuvaa *rasistin* toimintaa tai *rasismia*. Tarkempaa määrittelyä tehdään yleensä silloin, kun kirjoittajat kieltävät oman rasisminsa tai kiistävät suomalaisten rasismin. Näissä tapauksissa rasismi on ominaisuus, joka annetaan ulkoapäin jonkun auktoriteetin tai ryhmän taholta.

Aineistossani pintaautuvat diskurssit todistavat rasismin kontekstuaalisuutta, ja kuinka rasismin voi tarvittaessa kontekstualisoida uudestaan vastaamaan omia näkemyksiä. Samalla selviää, kuinka helposti rasismin kaltaiset ajallisesti ja paikallisesti elävät ilmiöt ovat kielen kautta manipuloitavissa. Kirjoittaja voi ohjata rasismin fokusta laajentamalla, kaventamalla tai ohjaamalla sitä haluttuun suuntaan. Ryhmät ja toimijat, jotka ovat suomalaisessa kulttuurikontekstissa vähemmistöasemassa voidaan kuvata vahvassa asemassa, ja suomalaiset tai kansalaiset heikossa asemassa ja uhreina. Lisäksi vähemmistöjen rasismi esitetään absoluuttisena, vaarallisena ja haitallisena, kun suomalaisten rasismista voi neuvotella tai rasismi voidaan määritellä sopivalla tavalla, niin että se koskee jotakin toista. Kautta diskurssien on myös huomattava, kuinka eri auktoriteetit tai ryhmät esittävät rasismin hallitsijoina ja kansalaiset tai suomalaiset sen hallinnon alaisina. Hallitsijana voivat olla yhteiskunnalliset tutkijat, media, toimittajat, eliitti, hallitus, punavihreä vasemmisto tai kirkko. Aina on löydettävissä kasvoton entiteetti, jota syyttää rasismista tai rasistin leimasta.

Näistä piirteistä ja uhridiskurssin interdiskursiivisesta vaikutuksesta voidaan päätellä, että diskursseilla pyritään muutokseen, joka liittyy *suomalaisen* asemaan suhteessa *rasismiin*. Vallankäytön näkökulmasta kirjoittajat määrittelevät ja kontekstualisoivat rasismi-ilmauksia omalle näkökulmalleen suotuisalla tavalla. Suomalainen halutaan esittää pääasiassa uhrina ja tavanomaisemmin uhrina kuvatut taas syyllisinä. Tällaisten diskurssien vakiintuminen voi johtaa uusiin ongelmiin rasismikeskustelussa ja vähemmistöihin kohdistuvan paineen lisääntymiseen. Lisäksi erilaisten auktoriteettien esittäminen uhkana voi vaikeuttaa kansallisella tasolla rasismikeskustelun hallintaa.

Näitä diskursseja on mahdollista selittää eri näkökulmista. Laajemmassa raismintutkimuksen kontekstissa tutkimustulokset voi nähdä esimerkiksi osana rasismien kieltämisen jatkumoa ja sen variantteja. Van Dijkin artikkelin *Denial of racism* (1992) mukaan kieltämisellä on merkittävä rooli rasistisessa diskurssissa ja kielenkäytössä. Artikkelissa mainituista rasismien kieltämisen strategioista ainakin roolien kääntäminen (engl. *reversal*) ja kohteen syyttäminen (engl. *blaming the victim*) selittäisivät diskursseja. Roolien kääntämisessä *rasistiksi* nimitetty syyttääkin syyttäjää rasismista ja rasisminvastustajia nimitetään rasisteiksi. Kohteen syyttämisessä taas oman rasistisesti motivoituneen toiminnan motiiviksi esitetään toiminnan kohdetta. Näistä strategioista varsinkin roolien kääntäminen ei ole oman sosiaalisen aseman puolustamista vaan strategia toisia vastaan. (van Dijk 1992: 94.) Aineistoni näkökulmasta erityisesti roolien kääntäminen rasismien kieltämisen strategiana on merkittävä, koska se on yksi mahdollinen selitys uhridiskurssille ja siihen linkittyville muille diskursseille. Uhrin roolia ja uhriutumista on tutkinut kriittisen diskurssianalyysin avulla esimerkiksi Gordon (2018).

Vaikka tutkimukseni pääpaino ei ole arvioida aineistosta pintaautuvien diskurssien tarkempia syitä tai seurauksia, on niistä mahdollista tehdä muutamia tulkintoja. Ensinnäkin levinneelle uhridiskurssille on havaittavissa aineistosta mahdollinen selitys. Havaitsin aineistosta väitteen, jonka mukaan vain valkoihoiset tai suomalaiset voivat olla rasisteja tai että vain heidät esitetään rasisteina. Näiden väitteiden pohjana on todennäköisesti vaikeus ymmärtää rasismien kontekstuaalisuutta. Jos yleistää esimerkiksi suomalaista, eurooppalaista tai yleisesti länsimaisen kulttuuriympäristön rasismien globaaliksi asetelmaksi, ei ole ihme, että käsitys rasismista on hyvin rajallinen tai ristiriitainen.

Suomessa puhutaan suomalaisten rasismista, koska suomalaiset ovat täällä laajamittaisen syrjinnän ja kaltoinkohtelun mahdollistavassa enemmistöasemassa. Se ei rajaa pois sitä, että ruotsinkielinen, tummaihoisen tai islaminuskoinen ei voisi olla rasisti, tai että näillä tavoin rajatut ryhmät eivät voisi olla enemmistöasemassa jossain muussa tilanteessa ja sortaa muita. Rasismia on käsiteltävä aina kulttuurisesti ja paikallisesti rajattuna ilmiönä. Muuten päästään aineistossani paikoin vallitsevaan tilanteeseen, jossa eri kontekstien *rasismista* ja *rasisteista* puhutaan ristiin, ja tilanteita kontekstualisoidaan täysin omien tarkoituksien mukaisesti. Tutkimustulosteni valossa suomalaisen rasismikeskustelun haasteena on edelleen lähestyä rasismia niin, että siitä voidaan käydä tasapuolista ja rakentavaa keskustelua.

6. PÄÄTÄNTÖ

6.1. Tutkimustulokset

Tässä tutkielmassa olen tutkinut rasismien merkityksellistämistä suomalaisessa rasismikeskustelussa analysoimalla Suomi24-sivustolta kerättyä tekstiaineistoa. Motiivinani tutkimuksen tekemiseen on ollut suomalaisen rasismikeskustelun diskurssien selvittäminen ja siten rakentavan rasismikeskustelun edistäminen. Toissijaisena tavoitteenani on ollut rasismista puhumiseen mahdollisesti sitoutuneen vallankäytön esiintuominen. Rasismi on myös suomalaisessa kulttuurikontekstissa verrattaen nuori ilmiö, minkä takia siihen liittyvä tutkimus nimenomaan suomen kielen alalla on tärkeää.

Olen valinnut aineistokseni keskustelupalstatekstit, koska ne mahdollistavat vapautensa ja rajaamattomuutensa takia helpomman keskustelun arkaluontoisistakin aiheita. Tutkimusaineistoni on kerätty Suomi24-sivustolta aikavälillä 15.6.–30.9.2017 hakusanalla *rasis-*, jolla olen etsinyt sanoja *rasismi*, *rasisti* ja *rasistinen* sisältäviä keskustelunaloituksia. Olen sisällyttänyt aineistooni pelkästään viestiketjujen aloitusviestit, koska ne motivoituvat aina kirjoittajan omista lähtökohdista, eivät vastauksena aiempiin viesteihin.

Tutkimusotteenani aineiston analyysissä on kriittinen diskurssianalyysi, joka tutkii kielenkäyttöä tekstin, siinä vallitsevien diskurssien ja sosiokulttuuristen käytänteiden näkökulmasta. Perustana analyysilleni on ollut syntaktinen lähestymistapa aineistoon. Olen erotellut kokonaisaineistosta ydinaineiston, joka sisältää rasismi-ilmauksia jäseninään sisältäviä lauseita. Nämä lauseet olen jakanut sen mukaan, missä lauseenjäsenetehtävässä rasismi-ilmaukset toimivat. Olen analysoinut tekstitasolla rasismi-ilmauksien lauseenjäsenyyttä ja merkityksiä lausekonteksteissaan. Tämän analyysin tuloksena olen nimennyt aineistossa aktivoituvia diskursseja, joita olen kuvannut sisällön ja rasismien roolin näkökulmasta. Viimeisenä olen arvioinut niiden syitä ja seurauksia suomalaisessa kulttuurikontekstissa.

Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat:

1. Missä lauseenjäsenetehtävissä sanat *rasisti*, *rasismi* ja *rasistinen* esiintyvät, ja miten niitä merkityksellistetään eri konteksteissa?

2. Millaisia toistuvia merkityksellistämisen tapoja aineistossa esiintyy eli millaisia diskursseja teksteissä aktivoidaan?
3. Millaisista laajemmista sosiaalisista ilmiöistä diskurssivalinnat kertovat ja millaista vallankäyttöä tai muutosta niillä mahdollisesti edesautetaan?

Vastaus ensimmäisen tutkimuskysymykseeni löytyy ydinaineiston luokittelusta, jossa *rasismi* ja *rasisti* esiintyvät kaikissa luokitteluni lauseenjäsenasemissa. *Rasistinen* esiintyy aineistossa vain predikatiiviasemassa, mutta määrittää kaikissa tutkimissani lauseenjäsenasemissa toimivia sanoja. Samoin niiden merkityksellistäminen teksteissä varioi paljon, ja niitä merkityksellistetään terrorismin, uskonnon, maahanmuuton ja median konteksteissa.

Vastauksena toiseen tutkimuskysymykseen ja tutkimukseni tuloksena olen havainnut, että rasismia sekä rasismi-ilmauksia määritellään ja käsitellään eri tavoin riippuen siitä, miten ne asemoidaan diskurssissa eri entiteetteihin. Tämän asemoinnin kautta olen nimenyt aineistossani aktivoituvat diskurssit terrorismidiskurssiksi, uhridiskurssiksi, mediadiskurssiksi, uskontodiskurssiksi ja maahanmuuttodiskurssiksi. Keskeisimmässä osassa aineistoa on uhridiskurssi, jonka leimallisena piirteenä on esittää suomalaiset rasismin uhreina. Terrorismidiskurssissa *rasisti* on terroristi ja *rasismi* on terrorismia, jonka uhrina on suomalainen. Mediadiskurssissa media käyttää rasismi-ilmauksia kansalaisia vastaan ja tekee suomalaisista rasisteja. Uskontodiskurssissa muslimit esitetään *rasisteina* ja *rasismin* toteuttajina, kun kristityillä on useita eri rooleja suhteessa *rasismiin*. Maahanmuuttodiskurssissa *rasismi* on tullut Suomen ulkopuolelta tai sen ovat itse aiheuttaneet maahanmuuttajat.

Tutkimustuloksieni yhteys sosiaalisiin ilmiöihin ja vallankäyttöön sekä niiden aiheuttama muutos ovat kolmannen tutkimuskysymykseni eri ulottuvuudet. Olen päätellyt, että teksteissä vallankäyttö ilmenee *rasismin* ja *suomalaisen* suhteen määrittelynä ja muuttamisena. Teksteissä, joissa *suomalainen* esitetään *rasistina*, *rasismi* kiistetään tai määritellään uudelleen, kun taas erilaisten vähemmistöjen kohdalla *rasismia* ei määritellä tai kiistetä. Haettava muutos taas on yhteiskunnallisen huomion siirtäminen muiden kuin suomalaisten rasismiin tai rasismin merkityksen muuttaminen diskurssissa. Syynä tälle voi

olla esimerkiksi rajallinen käsitys rasismista kontekstuaalisena ilmiönä, minkä seurauksena se voidaan esittää universaalisti vertailtavana ominaisuutena eri ryhmien välillä tai kieltää absoluuttisesti oman ryhmän kohdalta.

Suomalaisen rasismikeskustelun kannalta tutkimukseni voi olla hyödyllinen. Näiden diskurssien tunnistaminen julkisessa ja yksityisessä keskustelussa voi auttaa erilaisten väärinymmärrysten ja virhetulkintojen välttämiseksi. Toisaalta tulokseni todistavat myös rasismien määrittelyn tärkeyttä hedelmällisen ja rakentavan rasismikeskustelun pohjana. Kun rasismi kontekstualisoidaan oikein ja käytettävät käsitteet rajataan riittävän tarkasti, osapuolten määritelmät ja käsitykset eivät pääse vaikuttamaan niihin yhtä paljon kuin esimerkiksi aineistossani. Silloin rasismista voidaan käydä keskustelua, joka ei ole väline ketään vastaan, ja rasismien aiheuttamiin todellisiin ongelmiin ja haitallisiin lieveilmiöihin voidaan puuttua.

6.2. Toteutuksen arviointi ja mahdollinen jatkotutkimus

Aineistoni rajaustapa on käsitykseni mukaan poikkeuksellinen, koska keskustelujen aloitusviesteistä on ollut vaikeaa löytää tietoa yleisesti tai diskurssianalyysin näkökulmasta. On mahdollista, että olen tämän rajaukseni takia menettänyt vuorovaikutuksellisen näkökulman rasismien diskursseihin. Samaten rajausta on sulkenut pois tutkimieni keskustelunaloitusten mahdolliset vastaukset, joissa reagoidaan aloitukseen ja mahdollisesti tutkimustulosteni diskursseihin aktiivisella esimerkiksi vastadiskursseilla. Aineistoni on myös laaja, mikä yhdistettynä useaan tutkittavaan sanaan ja laajaan syntaktiseen luokitteluun on tehnyt tutkimuksen hallinnasta ja aineiston käsittelystä työlästä. Tästä syystä osa rasismi-ilmausten esiintymistä on jätetty ydinaineiston ja tarkan analyysin ulkopuolelle.

Analyysin kohdistaminen kaikkiin rasismi-ilmauksiin on toisaalta mahdollistanut laajan näkökulman rasismien merkityksellistämiseen. Sen seurauksena tekstianalyysi kuitenkin painottuu rasismi-ilmausten lausekonteksteihin. Toisaalta rasismien lähestyminen vain *rasismi*-sanan kautta voisi antaa tilaa tutkia pelkästään sanan merkityksen rakentumista diskurssissa. Keskittyminen vain yhteen valitsemistani rasismi-ilmauksista antaisi myös mahdollisuuden rakentaa koko analyysimalli yhden sanan syntaktiset ja semanttiset ominaisuudet huomioonottaen.

Puhtaan syntaktinen näkökulma tutkimukseen on aiheuttanut myös omia haasteitaan tulokinnan vaiheessa, jossa tekstuaalisen analyysin tuloksia käännetään diskursseiksi. Toisaalta valitsemani tapa on antanut myös vapauden tarkastella kielen funktioita lauserakenteissa. SF-teorian mukainen luokittelu puolestaan antaisi valmiita työkaluja näiden funktioiden tunnistamiseen ja tutkimuksen yhdistämiseen KDA:n aiempiin toteutuksiin. Näkökulman kaventaminen lauseista ja lauseenjäsennyksestä siirtäisi näkökulman sanojen merkityksellistämiseen tekstikontekstissaan eikä niinkään niiden toimintaan tai rooliin lauseissa.

Tutkielmani luo pohjan monenlaiselle jatkotutkimukselle niin aineiston, tutkimusmetodin kuin tutkimustulostenkin näkökulmasta. Vastaavanlaisen tutkimuksen voisi tehdä esimerkiksi elisitoidulla aineistolla, joka kerättäisiin esimerkiksi luomalla tutkimuskäyttöön keskusteluja, joissa pyydettäisiin ihmisiä keskustelemaan rasismista. Tällä tavoin voisi tehdä myös esimerkiksi vertailevaa tutkimusta eri keskustelupalstojen ja niissä vallitsevien diskurssien välillä. Toinen vaihtoehto aineistoksi on Suomi24-korpus, jota on käytetty ennenkin diskurssianalyysin aineistona. Aineistooni tai vastaavalla tavalla kerättyyn aineistoon voisi soveltaa diskurssianalyysiä, joka keskittyisi yhteen rasismi-ilmaukseen tai yhteen lauseenjäsenasemaan. Suppeammalla aineistolla taas voisi toteuttaa kaikki lauseenjäsenasemat kattavaa rasismi-ilmausten syntaktista analyysiä.

Tutkimustuloksieni perusteella mielestäni olisi syytä tutkia tarkemmin maahanmuuton, uskonnon ja terrorismin suhdetta rasismiin, toisaalta diskurssien kautta ja toisaalta konkreettisemmän sosiologisen tutkimuksen kautta ja case-tutkimuksilla. Omana lukunaan on uhridiskurssin jatkotutkimus. Ensinnäkin uhridiskurssin levikkiä olisi syytä kartoittaa erilaisissa aineistoissa ja tekstilajeissa. Toisaalta uhridiskurssista voisi saada tietoa toisilla lähestymistavoilla tekstiin, kuten tutkimalla rasismin erilaisia nimeämisiä, verbiprosesseja tai argumentointia. Mielestäni olisi myös syytä tutkia suomalaisuuden ja rasismin suhdetta kielenkäytössä. Aihetta voisi lähestyä esimerkiksi kysymällä, missä kontekstissa suomalainen voi olla rasismin uhri, minkälaisia merkityksiä rasismiin silloin liitetään tai keneen tai mihin ryhmään uhrina olevalla suomalaisella viitataan.

LÄHTEET

Tutkimusaineisto

Kokoelma aikavälillä 15.6.–30.9. 2017 julkaistuja Suomi24-sivuston keskustelunaloituksia, jotka sisältävät aineksen *rasis-*.

Kirjallisuus

AIKIO, ANNUKKA – VORNANEN, RAUNI 1990: *Uusi sivistyssanakirja*. Helsinki: Otava.

ARPO, ROBERT 2005: *Internetin keskustelukulttuurit. Tutkimus Internet-keskusteluryhmien viesteissä rakentuvista puhetavoista, tulkinnoista ja tulkinnan kehyksistä kommunikaatioyhteiskunnassa*. Väitöskirja. Joensuun yliopiston humanistisia julkaisuja. Joensuu: Joensuun yliopisto.

BLOMMAERT, JAN 2005: *Discourse, a critical introduction*. Cambridge: Cambridge University Press.

CRYSTAL, DAVID 2001: *Language and the internet*. Cambridge/New York: Cambridge University Press.

CRYSTAL, DAVID 2011: *Internet linguistics: a student guide*. London: Routledge.

DIJK, TEUN ADRIANUS VAN 1992: Discourse and the denial of racism. – *Discourse & society volume:3 issue:1* s. 87–118. London, Newbury Park & New Delhi: Sage

DIJK, TEUN ADRIANUS VAN 1998 *Ideology: a multidisciplinary approach*. Sage publications.

DIJK, TEUN ADRIANUS VAN 2005: *Racism and discourse in Spain and Latin America*. Amsterdam: John Benjamins.

DIJK, TEUN ADRIANUS VAN 2008: *Discourse and power*. New York: Palgrave MacMillan

FAIRCLOUGH, NORMAN 1989: *Language and power*. Lontoo: Longman.

FAIRCLOUGH, NORMAN 1992: *Discourse and social change*. Cambridge: Polity Press.

FAIRCLOUGH, NORMAN 2003: *Analysing discourse*. Lontoo: Routledge.

FAIRCLOUGH, NORMAN – WODAK, RUTH 1997: Critical Discourse Analysis – van Dijk, T.A. (toim.). *Discourse studies: a multidisciplinary introduction. Vol 2. Discourse as social interaction* s. 258–284. London: Sage.

FARKAS, JOHAN – SCHOU. JANNICK – NEUMAYER, CHRISTINA 2018: Platformed antagonism: racist discourses on fake Muslim Facebook pages. *Critical Discourse Studies, volume 15 issue 5* s.463-480. DOI: <https://doi.org/10.1080/17405904.2018.1450276>

- GORDON, KELLY 2018: *Mobilizing victimhood. Blaming and claiming the victim in conservative discourse in Canada*. Doctoral thesis, Social Sciences, Political Studies University
- HAARALA, RISTO 1992: *Suomen kielen perussanakirja. 2. osa, L-R*. Helsinki: Valtion painatuskeskus.
- HALLIDAY, M.A.K. – MATTHIESSEN, M.I.M. 2004: *An introduction to functional grammar*. Lontoo: Arnold.
- HALLIDAY, M.A.K. – HASAN, RUQUAYA 1989: *Language, context, and text. Aspects of language in a social-semiotic perspective*. Oxford: Oxford University Press.
- HEINÄNEN, SEIJA 2006: *Käsityö - taide – teollisuus. Näkemyksiä käsityöstä taideteollisuuteen 1900-luvun alun ammatti- ja aikakauslehdissä*. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto, Humanistinen tiedekunta.
- HELASVUO, MARJA-LIISA – HUUMO, TUOMAS 2010. *Mikä subjekti on?* Virittäjä 165-194.
- HERNEAHO, IRINA 2016: *Maahanmuuttodiskurssit eduskuntapuolueiden vuoden 2015 vaalimateriaaleissa*. Maisterintutkielma. Jyväskylän yliopisto, Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta, kielten laitos.
- HERRING, C. SUSAN & ANDROUTSOPOULOS, JANNIS 2015: Computer-Mediated Discourse Analysis. Tannen, Deborah, Heidi Ehernberger-Hamilton & Deborah Schiffrin (toim). *the Handbook of discourse analysis. Second edition* s. 127–151. Chichester, West Sussex: Wiley Blackwell.
- ITKONEN, TERHO 1990: *Vierassanat. Kielenkäyttäjän opas*. Helsinki: Kirjayhtymä.
- JOKINEN, ARJA – JUHILA, KIRSI – SUONINEN, EERO 1999: *Diskurssianalyysi liikkeessä*. Tampere: Vastapaino.
- KS=Kielitoimiston sanakirja. 2017. Helsinki: Kotimaisten kielten keskus. URN:NBN:fi:kotus-201433. Verkkojulkaisu HTML. Päivitettävä julkaisu. Päivitetty 28.2.2017 [viitattu 9.10.2017].
- KOUKKUNEN, KALEVI – HOSIA, VUOKKO – KERÄNEN, JUKKA 2005: *Iso sivistyssanakirja*. Helsinki: WSOY.
- LAGUS, KRISTA – PANTZAR, MIKA – RUCKENSTEIN, MINNA 2015: Keskustelun tunneallot – Suomi24-hanke. *Tieteessä Tapahtuu Vol. 33, Nro 6* s. 39–41.
- LAGUS, KRISTA – PANTZAR, MIKA – RUCKENSTEIN, MINNA – YLSIURUA, MARJORIIKKA 2016: Suomi24. Muodonantoa aineistolle. *Helsingin yliopiston valtiotieteellisen tiedekunnan kuluttajatutkimuskeskuksen julkaisuja 10*. Helsinki: Helsingin yliopisto.

- LAINE, VILLE 2013: *Syrjäytyminen-lekseemin diskursiivisesti rakentuneet merkitykset Helsingin Sanomissa*. Pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto, Kieli-, käännös- ja kirjallisuustieteiden yksikkö, Suomen kieli.
- LEE, ALISON 2009: What Is a Text? Questions of Boundaries and Limits. Le, Thao – Megan Short (toim.). *Critical discourse analysis. an Interdisciplinary perspective* s. 37–48. Hauppauge, NY: Nova Science Publishers.
- LÊ, THAO – LÊ, QUYNH 2009: Discourse Analysis: An Overview. Le, Thao & Megan Short (toim.). *Critical discourse analysis. an Interdisciplinary perspective* s. 3–16. Hauppauge, NY: Nova Science Publishers.
- LÊ, THAO – WANG, XUEFENG 2009: Systematic Functional Linguistics and Critical Discourse Analysis. Le, Thao & Megan Short (toim.). *Critical discourse analysis. an Interdisciplinary perspective* s. 27–37. Hauppauge, NY: Nova Science Publishers.
- MAAMIES, SARI 1996: *Kieli-ikkuna*. HS 15.3.1996
- MATIKAINEN, JANNE (2006). Verkkoviestintäkirja Aula, Pekka , Matikainen, Janne & Villi, Mikko (toim.). *Vuorovaikutus ja sosiaalisuus verkossa* 177–195. Helsinki: Yliopistopaino.
- NURMI, TIMO 1998: *Uusi suomen kielen sanakirja*. Jyväskylä; Helsinki: Gummerus.
- PAGE, RUTH E. 2012: *Stories and Social Media: Identities and Interaction*. New York: Routledge.
- PAJUNEN, ANNELI 2001: *Argumenttirakenne: Asiaintilojen Luokitus Ja Verbien Käyttäytyminen Suomen Kielessä*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- PALDÁN, MAIJU 2018: *Seksuaalisen haluttomuuden diskurssit Suomi24-korpusaineistossa*. Maisterintutkielma. Jyväskylän yliopisto, Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta, kieli- ja viestintätieteiden laitos.
- PASO, EIJA *Työkyky merkitsee. Työkyvyn merkityksen ja maailman rakentuminen lehtiteksteissä*. Väitöskirja. Oulun yliopisto, humanistinen tiedekunta, suomen kielen, informaatiotutkimuksen ja logopedian laitos.
- PIETIKÄINEN, SARI 2000: Kriittinen diskurssintutkimus. – Kari Sajavaara & Arja Piirainen-Marsh (toim.), *Kieli, diskurssi ja yhteisö* s. 191–217. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- PIETIKÄINEN, SARI & MÄNTYNEN, ANNE 2009: *Kurssi kohti diskurssia*. Tampere: vastapaino.
- PUURONEN, VESA 2009: *Rasistinen Suomi*. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

- PYNNÖNEN, ANU 2013: *Diskurssianalyysi: tapa tutkia, tulkita ja olla kriittinen*. Working paper, Jyväskylä University, School of Business and Economics. Jyväskylä: University of Jyväskylä
- RASTAS, ANNA 2005: Suomalainen vieraskirja: Kuinka käsitellä monikulttuurisuutta. Huttunen, Laura, Löytty, Olli & Rastas, Anna (Toim). *Rasismi – oppeja, asenteita, toimintaa ja seurauksia* s. 69-116 Tampere: Vastapaino.
- REISIGL, MARTIN & WODAK, RUTH 2001: *Discourse and discrimination. Rhetorics of racism and antisemitism*. London; New York: Routledge.
- SAVINIEMI, MAIJA 2015: *On noloa, jos ammattilaiset tekevät tökeröitä kielioppivirheitä. Toimitushenkilökunnan kielenhuoltotiedot, -käytännöt ja -diskurssit*. Väitöskirja. Oulun yliopisto, Oulun yliopiston tutkijakoulu; humanistinen tiedekunta.
- SHARF, BARBARA 1999: Doing Internet Research. Critical Issues and Methods for Examining the Net. Jones, Steve (toim.). *Beyond Netiquette: The Ethics of Doing Naturalistic Discourse Research on the Internet* s. 243–256. Thousand Oaks & London & New Delhi. Sage.
- SORJANEN, TIMO – REKIARO, PÄIVI – REKIARO, ILKKA – NURMI, TIMO 2001: *Gummeruksen suuri sivistyssanakirja*. Jyväskylä; Helsinki: Gummerus.
- VILKUNA, MARIA 1996: *Suomen lauseopin perusteet*. Helsinki: Edita.
- WEBER, MAX 1980: *Wirtschaft und Gesellschaft* 5. painos. Tübingen: Mohr.
- WODAK, RUTH 2008: Introduction: Terms and concepts. R. Wodak & M. Krzyzanowski (toim.). *Qualitative Discourse Analysis in the Social Sciences* s.1–42. Basingstoke: Palgrave.
- WODAK, RUTH, AND MEYER, MICHAEL 2009: *Methods of Critical Discourse Analysis*. 2nd ed. Los Angeles, Calif.: Sage.
- WOLFREYS, JULIAN 2000: *Readings. Acts of close reading in literary theory*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Verkkolähteet

- FIAM =Finnish Internet Audience Measurement 2018: *Tulokset*. <http://fiam.fi/tulokset/>
- GIESE, MARK 1998: Self without body. Textual self-representation in an electronic community. *First Monday* 3 (4–6). <http://journals.uic.edu/ojs/index.php/fm/article/view/587/508>

MARONE, VITTORIO 2015: “Keep in mind that I will be improving”. the Opening post as a request for absolution. *Online Journal of Communication and Media Technologies Volume: 5 – Issue: 1 – January – 2015*.

<https://www.ojcmt.net/download/keep-in-mind-that-i-will-be-improving-the-opening-post-as-a-request-for-absolution.pdf>

SISÄMINISTERIÖN JULKAISU 9/2017: *Turvapaikanhakijat ja turvapaikkapolitiikka*.

<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/79477>

SUOMI24-OHJEET: <https://www.suomi24.fi/opastus/keskustelu>

YLE-UUTiset 30.1.2016: <https://yle.fi/uutiset/3-8617079>

YLE-UUTiset 26.6.2017: <https://yle.fi/uutiset/3-9690546>

YLE-UUTiset 6.9.2017: <https://yle.fi/uutiset/3-9811172>

YLE-UUTiset 7.2.2018: <https://yle.fi/uutiset/3-10050805>

LIITE Tutkimuksen ydinaineisto.

#	Teksti	Lause (+ mahdollinen lähikonteksti)	Sana	Jäsen	Lausetyyppi	Mod. lause-tyyppi	Diskurssi
2	S24-001	Vihapuhe tai rasistinen puhe ei tuhoa kenenkään elämää,--	rasistinen	subjekti (adjektiivimäärite)		kielto	uhri
3	S24-001	rasismi ei niinkään ole valkoisen ongelma omalla mantereellaan,--	rasismi	subjekti	kopula	kielto	uhri
4	S24-002	Iltalehti levittää rasistista materiaalia	rasistinen	objekti (adjektiivimäärite)			media
5	S24-002	Eikös rasistisen materiaalin julkinen levittäminen ole rikos?	rasistinen	subjekti (adjektiivimäärite)		kysymys	media
6	S24-003	rasisMIA on vain AATELUUS	rasismi	predikatiivi	kopula		määrittely
7	S24-003	rasisMIA on vain AATELUUS	rasismi	predikatiivi	kopula		määrittely
8	S24-003	rasisti EN ole, olen vain oikeudenmukainen	rasisti	predikatiivi	kopula	kielto	määrittely
9	S24-003	rasismia on vain aateluus ja kuninkaalliset,--	rasismi	predikatiivi			määrittely
15	S24-005	elämme vuotta 2017 ja yhä rasismi ja rotuerottelu on olemassa yhä,()	rasismi	subjekti	eksistentiaalilause		
18	S24-007	rasismi on lähtöisin äärioikeistosta	rasismi	subjekti	kopula		poliittinen
19	S24-007	Tämä on fakta: rasismi on lähtöisin äärioikeistosta	rasismi	subjekti	kopula		poliittinen
21	S24-008	että tappara fanit eivät pääsee huutelemaan rasistisia huutoja jatkossa.	rasistinen	objekti (adjektiivimäärite)			
22	S24-009	Suomi24 puolustaa rasisteja	rasisti	objekti			terrorismi, media uskonto
23	S24-009	Kirjoitin aloituksen siitä kuinka rasisti iski lontoossa.	rasisti	subjekti			terrorismi, media uskonto
24	S24-009	Muslimit ovat kaikkein rasistisimpia ihmisiä	rasistinen	predikatiivi (adjektiivitäydennys)			terrorismi, media uskonto
25	S24-009	Se on rasismia --	rasismi	predikatiivi	kopula		terrorismi, media uskonto
26	S24-009	Suomi24 puolustaa muslimien harjoittamaa rasismia .	rasismi	objekti			terrorismi, media uskonto
27	S24-009	Suomessa rasisti tappoi turussa.	rasisti	subjekti			terrorismi, media uskonto
28	S24-009	Britanniassa rasistit ovat tappaneet jo vaikka kuinka paljon.	rasisti	subjekti			terrorismi, media uskonto
29	S24-009	Suomi24 puolustaa näitä rasisteja .	rasisti	objekti			terrorismi, media uskonto
30	S24-009	Millainen on ihminen ja firma joka puolustaa rasisteja ?	rasisti	objekti		kysymys	terrorismi, media uskonto
31	S24-010	Vihapuhe omaa rotua vastaan ei ole muka rasismia !?	rasismi	predikatiivi	kopula	kielto	uhri, poliittinen
34	S24-011	Niin sanottu "aateluus", SE sitä rasismia on!	rasismi	predikatiivi	kopula		määrittely
35	S24-011	Niin sanottu "aateluus", SE sitä rasismia on!	rasismi	predikatiivi	kopula		määrittely
36	S24-011	Se n.s. 'aateluus', SE sitä rasismia on,--	rasismi	predikatiivi	kopula		määrittely
38	S24-011	Ja rasismi ottaa huomioon tulevatkin sukupolvet, "kreiviys" ja "paronius" periytyvät lapsille.	rasismi	subjekti			määrittely
39	S24-012	Sipilä, rasisti ?	rasisti	predikatiivi	kopula	kysymys	poliittinen

40	S24-012	Onko hän rasisti vai kääntyykö tässä nyt tuuli?	rasisti	predikatiivi	kopula	kysymys	poliittinen
42	S24-013	Mitä rasismi on?	ra-sismi	subjekti	kopula	kysymys	poliittinen
43	S24-013	He ovat päättäneet miten rasismi määritellään ja se tarkoittaa loputonta itseysyllisyyttä ja matamista valkoisille ihmisille.	ra-sismi	objekti			poliittinen
44	S24-013	Joten en tiedä, toisaalta olen rasisti ja toisaalta en.	rasisti	predikatiivi	kopula		poliittinen
45	S24-014	Muslimit on rasisteja	rasisti	predikatiivi	kopula		uskonto
46	S24-014	Niin se on, muslimit on rasisteja .	rasisti	predikatiivi	kopula		uskonto
51	S24-016	Nainenhan on hyvällä asialla ja nimenomaan on yksi niistä kuten Halla-Ahokin jotka ajavat rašiia (rasismia) pois Suomesta.	ra-sismi	objekti			poliittinen, maahanmuutto
52	S24-016	rasismi tuli ulkomailta ja sinne se on työnnettävä.	ra-sismi	subjekti			poliittinen, maahanmuutto
55	S24-017	rasismi mitä se oikein on??	ra-sismi	predikatiivi	kopula	kysymys	
57	S24-017	"Mutta jos satut kaatumaan oikealle puolelle niin sitten olet varmaan "natisi" tai kaadut vasemmalle puolelle niin silloin olet " rasisti "?"	rasisti	predikatiivi	kopula	kysymys	
58	S24-017	Olen aika varma siitä jokaisella on niin sanottua " piilorasismia "	ra-sismi	subjekti	eksistentiaali-lause		
60	S24-018	Suomen rasismin ennen näkemättömiin sfääreihin	ra-sismi	objekti			maahanmuutto
61	S24-018	Uusi halpatyövoiman aalto nostaisi Suomen jo hälyttävällä tasolla olevan rasismin ennen näkemättömiin sfääreihin	ra-sismi	objekti			maahanmuutto
62	S24-019	Islam on rasismia	ra-sismi	predikatiivi	kopula		uskonto
63	S24-019	rasismin voisi Suomesta kitkeä helposti.	ra-sismi	objekti		konditio-naali	uskonto
65	S24-020	Hyväksytkö tällaisen rasismin ?	ra-sismi	objekti		kysymys	määrittely
66	S24-020	rasismi on kauhea asia ja voi johtaa väkivaltaisiin tekoihin	ra-sismi	subjekti	kopula		määrittely
70	S24-021	Ts. muslimien aiheuttamien häiriöiden kritisointi ja paheksunta on ihan yhtä hyväksyttävää ja ei- rasistista , koska se kohdistuu ihmisen käytökseen yms., eikä uskontoon, ihonväriin jne.	rasis-tinen	predikatiivi			uskonto
73	S24-022	Kirkon korkein johto harjoittaa rasismia kantaväestöä kohtaan auttamalla tänne Suomea ja länsimaista kulttuuria vihaavia ihmisiä.	ra-sismi	objekti			uhri, uskonto
77	S24-024	rasismi suomalaisia kohtaan työelämässä?	ra-sismi	subjekti	eksistentiaali-lause	kysymys	uhri
80	S24-024	Mielestäni rasismia esiintyy silti myös suomalaisia kohtaan.	ra-sismi	objekti			uhri
81	S24-024	Omasta mielestäni kummankinlainen rasismi on väärin.	ra-sismi	subjekti	kopula		uhri
83	S24-024	Mitä mieltä olette, onko tämä rasismia vai mitä?	ra-sismi	predikatiivi	kopula	kysymys	uhri
84	S24-025	rasisti on Isisin suosija	rasisti	subjekti	kopula		terrorismi
85	S24-025	Jokainen rasisti /muslimit mielessään yhteen pahan nippuun paketoiva juntti, joka sokeasti dissaa toista uskontokuntaa edustavia ja vihapuhuu täällä, työskentelee Isisin laariin.	rasisti	subjekti			terrorismi
94	S24-028	En ole rasisti , mutta olen maahanmuuttoa vastaan.	rasisti	predikatiivi	kopula	kielto	politiikka

95	S24-028	Taas kerran, en ole rasisti , mutta tottakai jotkut alkavat kutsumaan minua kansallissosialistiksi.	rasisti	predikatiivi	kopula	kielto	politiikka
96	S24-029	Kristitty ei voi olla rasisti	rasisti	predikatiivi	kopula	kielto	uskonto
97	S24-029	minä olen kristitty ja kiihko rasisti .	rasisti	predikatiivi	kopula		uskonto
98	S24-030	Pystyykö rasisti taistelemaan rintamalla?	rasisti	subjekti		kysymys	
99	S24-030	Vai juokseeko rasisti häntä koipien välissä karkuun, kun näkee erilaisen ihmisen?	rasisti	subjekti		kysymys	
100	S24-031	rasismi rehoittaa	ra-sismi	subjekti			
102	S24-031	Miksi hyväosaiset levittävät rasismin "ilosanomaa" lapsilleen jatkuvasti, vaikka ovat rasismia vastaan kovaäänisesti?	ra-sismi	objekti			
103	S24-031	he ovat erittäin rasistisia ja siirtävät asenteensa lapsiinsa.	rasistinen	predikatiivi			
104	S24-032	Mikä ja KUKA on rasisti ?	rasisti	subjekti	kopula	kysymys	
105	S24-032	Mitä tarkoittaa sana " rasisti "? Kuka sen osaa määritellä?	rasisti	subjekti		kysymys	
106	S24-032	Mutta jos ei hoida velvollisuuksiaan, on rasisti .	rasisti	predikatiivi	kopula		
107	S24-032	ne, jotka käyttävät hyväkseen tätä järjestelmää ja ne suvakit, jotka alentuvat maanpetturuuteen, ovat rasisteja .	rasisti	predikatiivi	kopula		
110	S24-033	Suomalainen media haluaa tahallisesti manipuloida, ja väärinkäyttää " rasismi " käsitettä.	ra-sismi	objekti			media, uhri
111	S24-033	mitä rasismi alkujaan on tarkoittanut.	ra-sismi	subjekti			media, uhri
112	S24-033	rasismi oli Yhdysvalloissa aikoinaan rotujen välisissä käsitteissä siihen, kun jollakulla oli erivärinen ihonväri.	ra-sismi	subjekti	kopula		media, uhri
113	S24-033	Suomessa media sekä hallitseva "eliitti" haluaa viljellä " rasismi " -termiä omia etuja ajaakseen	ra-sismi	objekti			media, uhri
114	S24-033	käyttää media eliitin painostamana (ja lahjomana) " rasisti " käsitettä kansalaisia vastaan.	rasisti	objekti			media, uhri
115	S24-033	Joka haluaa elää rauhassa, ilman pelkoa ja uhkaa terrorismin uhriksi joutumisesta, on eliitin ja median leimaamana " rasisti ".	rasisti	predikatiivi	kopula		media, uhri
116	S24-033	Takaisin asiaan. rasismi , on väärä ilmaus rauhaa haluavista suomalaisista	ra-sismi	subjekti	kopula		media, uhri
117	S24-033	rasismi terrorismin uhan vastustaminen ei ole.	ra-sismi	predikatiivi	kopula	kielto	media, uhri
118	S24-034	Suurin rasistinen joukkomurha ei olekaan	rasistinen	subjekti (adjektiivimäärite)		kielto	määrittely
119	S24-034	Sen määrää ei ylitä mikään ja perusteena oli raaka rasismi	ra-sismi	subjekti			määrittely
120	S24-035	rasismi luonnollista ja yleistä	ra-sismi	subjekti	kopula		uhri
121	S24-035	rasismia on täällä Suomessa pidetty vain aito-suomalaisen ongelmana	ra-sismi	objekti			uhri
122	S24-036	rasisti tappoi suomalaisia	rasisti	subjekti			uhri, terrorismi
123	S24-036	rasisti tappoi turussa suomalaisia.	rasisti	subjekti			uhri, terrorismi

124	S24-036	On rasistinen teko kohdistuen kantaväestöön.	rasistinen	predikatiivi (adjektiivimäärite)			uhri, terrorismi
125	S24-037	rasistit vaikeroi	rasisti	subjekti			
126	S24-037	rasisteja turpaa	rasisti	objekti			
127	S24-038	rasismi ja Terrorismi on sama asia.	rasismi	subjekti	kopula		terrorismi
128	S24-038	rasisti ja terroristi on yksi ja sama henkilö,	rasisti	subjekti	kopula/(merkitys ekvatiivi)		terrorismi
129	S24-038	Terroristi= rasisti =Terroristi	rasisti	subjekti	kopula		terrorismi
130	S24-039	Perussuomalaisten aatteena rasistinen ihmisviha	rasistinen	predikatiivi (adjektiivimäärite)			politiikka
132	S24-040	Suomi 100 hengessä lähetetään rasistit takaisin	rasisti	objekti			maahanmuutto
133	S24-040	Suomessa ei suvaita rasismia	rasismi	objekti		kielto	maahanmuutto
134	S24-040	jokainen rasisti tulisi suomi 100 hengessä palauttaa.	rasisti	objekti			maahanmuutto
135	S24-041	Onko tämä mies rasisti ?	rasisti	predikatiivi	kopula	kysymys	maahanmuutto
136	S24-041	onko tämä mies rasisti	rasisti	predikatiivi	kopula	kysymys	maahanmuutto
137	S24-041	Onko hän rasisti	rasisti	predikatiivi	kopula	kysymys	maahanmuutto
138	S24-042	rasismi kitkittävä	rasismi	objekti			maahanmuutto
139	S24-042	rasistiset huutelut ja toimet maahanmuuttaneilta pakolaisilta pitäisi huomioda myös rasismiksi	rasistinen	objekti (adjektiivimäärite)			maahanmuutto
142	S24-042	että täällä rasisminvastustajat puolustavat henkeen ja vereen rasisteja	rasisti	objekti			maahanmuutto
143	S24-042	rasismi on rasismia sukupuoleen, ihonväriin ja uskontoon katsomatta.	rasismi	subjekti	kopula		maahanmuutto
144	S24-042	rasismi on rasismia sukupuoleen, ihonväriin ja uskontoon katsomatta.	rasismi	predikatiivi	kopula		maahanmuutto
147	S24-043	Tuntuu, että sana rasisti on varattu vain meille veronmaksajille	rasisti	objekti			uhri, terrorismi
149	S24-044	jotta se näyttä, mitä suvaitsemattomuus ja rasismi merkitsee?	rasismi	subjekti		kysymys	uhri
151	S24-044	enne kuin koko rasismi -käsitettä oli keksittykään	rasismi	objekti			uhri
152	S24-044	Huomaa, että rasismi -kortti on käytetty jo täysin loppuun	rasismi	objekti			uhri
154	S24-045	rasisti tappoi Turussa kaksi suomalaista veitsellä.	rasisti	subjekti			uhri
155	S24-045	Miksi rasistit saa tehdä mitä tahansa?	rasisti	subjekti		kysymys	uhri
157	S24-046	Turun isku oli rasistinen viharikos	rasistinen	predikatiivi (adjektiivimäärite)			media, uhri, terrorismi
158	S24-046	Ilman muuta nämä muslimien terrori-iskut Euroopassa, ovat myös rasistisia viharikoksia	rasistinen	predikatiivi (adjektiivimäärite)			media, uhri, terrorismi

160	S24-046	koska median mielestä vain valkoiset kantaväestöä edustavat voivat olla rasisteja .	rasisti	predikatiivi	kopula		media, uhri, terrorismi
161	S24-047	rasisti aukoi kurkkuja	rasisti	subjekti			uhri, terrorismi
162	S24-047	Turussa rasisti puukotti suomalaisia.	rasisti	subjekti			uhri, terrorismi
163	S24-047	Tuo on rasisTINEN teko suomalaisia vastaan.	rasis- tinen	predikatiivi (adjektiivimää- rite)			uhri, terrorismi
164	S24-048	rasismi lopetettava	ra- sismi	objekti		käsky	politiikka
165	S24-048	Moni perussuomalainen (tutkijan huom. on?) rasisti	rasisti	predikatiivi	kopula		politiikka
168	S24-049	rasistinen ajattelu on selkeässä ristiriidassa periaatteiden kanssa, jotka korostavat inhimillisyyttä ja tasapuolisuutta.	rasis- tinen	subjekti (ad- jektiivimää- rite)			uhri
169	S24-049	rasismi on ajattelutapa, joka lietsoo vihaa ja luo eriarvoisuutta ihmisten välille sekä kieltää jokaiselle yhtäläisesti kuuluvat ihmisoikeudet	ra- sismi	subjekti	kopula		uhri
170	S24-049	rasismi jopa tappaa ihmisen ja jopa ihmisiä!!	ra- sismi	subjekti			uhri
171	S24-049	rasismi vahingoittaa paitsi sen kohteiksi joutuneita myös koko yhteiskuntaa.	ra- sismi	subjekti			uhri
172	S24-049	rasistinen ajattelu on selkeässä ristiriidassa suomalaisten periaatteiden kanssa, jotka korostavat inhimillisyyttä ja tasapuolisuutta.	rasis- tinen	subjekti (ad- jektiivimää- rite)			uhri
173	S24-049	rasismi on ajattelutapa, joka lietsoo vihaa ja luo eriarvoisuutta ihmisten välille sekä kieltää jokaiselle yhtäläisesti kuuluvat ihmisoikeudet.	ra- sismi	subjekti	kopula		uhri
174	S24-049	rasismi vahingoittaa paitsi sen kohteiksi joutuneita myös koko yhteiskuntaa.	ra- sismi	subjekti			uhri
176	S24-050	Hirveää tuo rasismi .	ra- sismi	subjekti	kopula		maahanmuutto
177	S24-050	Kun itse olin lapsi ei rasismia Suomessa ollut	ra- sismi	subjekti	eksistentiaali- lause	kielto	maahanmuutto
178	S24-050	Mikä toi suomeen rasismin ?	ra- sismi	objekti		kysymys	maahanmuutto
179	S24-050	Heti kun tänne tuli ulkomaan eläviä niin rasismia syntyi.	ra- sismi	objekti			maahanmuutto
180	S24-050	Maahanmuuttajat ovat omalla käytöksellään aiheuttaneet rasismin ja tuoneet sen tullessaan!	ra- sismi	objekti			maahanmuutto
181	S24-050	Miten sitten rasismi , raiskaukset ja muut rosvoamiset ym yhteiskunnan varoilla loisimiset kitketään?	ra- sismi	objekti		kysymys	maahanmuutto
182	S24-051	Tyhvät ovat rasisteja	rasisti	predikatiivi	kopula		määrittely
183	S24-051	Joudun toteamaan että tyhvät ovat rasisteja	rasisti	predikatiivi	kopula		määrittely
184	S24-051	Minä ja Einstein tiedämme että rasismi on tyhmää	ra- sismi	subjekti	kopula		määrittely
185	S24-051	rasismi on eräänlainen lakmus testi	ra- sismi	subjekti	kopula		määrittely
186	S24-051	eli jos olet rasisti niin olet tyhmä	rasisti	predikatiivi	kopula		määrittely
187	S24-052	Suomi24 rasismia suomalaisia kohtaan!	ra- sismi	predikatiivi	kopula		uhri, media
188	S24-052	Ymmärrätekö että olette itse rasisteja kun ette anna suomalaisten yrittää jakaa ajatuksia siitä miten voi estää vastaavat tapaukset.	rasisti	predikatiivi	kopula		uhri, media
189	S24-053	Valtamedian rasistinen uutisointi kuvottaa	rasis- tinen	objekti (ad- jektiivimää- rite)			media

190	S24-053	Mitä helvetin hyötyä tästä tiedosta on kenellekään, muuten kuin että se on omiaan lisäämään rasismia ja ennakkoluuloja ulkomaalaisia, etenkin hädänalaisia pakolaisia kohtaan?	ra-sismi	objekti			media
191	S24-053	On selvä, että Turun valitettava tapaus tulee lisäämään rasismia	ra-sismi	objekti			media
192	S24-053	jotta rasismi ja natsismi saadaan pysäytettyä eikä tämän tapaiset ikävät asiat enää tule toistumaan rasismien lisääntymisen vuoksi	ra-sismi	objekti			media
194	S24-054	rasistit TERRORISTIEN PUOLELLA	rasisti	subjekti	kopula		terrorismi
195	S24-054	On taas todettu tänään että rasistit ja "maahanmuuttokriittiset" ovat terroristien puolella	rasisti	subjekti	kopula		terrorismi
196	S24-054	rasistit ajattelevat samoin.	rasisti	subjekti			terrorismi
197	S24-054	rasistit haluavat pakolaisille saman kohtalon kuin ISIS, eli ovat siis terroristien puolella.	rasisti	subjekti			terrorismi
198	S24-054	rasistit haluavat lähettää pakolaiset ISIS terroristien orjiksi	rasisti	subjekti			terrorismi
200	S24-054	rasistit tietävät hyvin että terroristit pääsevät maahan turisteinakin.	rasisti	subjekti			terrorismi
201	S24-054	Terroritekojen tapahtuessa rasisti myhäilee tyytyväisenä	rasisti	subjekti			terrorismi
202	S24-054	rasisti tietää että jokainen isku ruokkii ulkomaalaisvihaa	rasisti	subjekti			terrorismi
203	S24-054	Tässä hieman totuuksia rasisteista ja "maahanmuuttokriittisistä". Sellaisesta seuraa yleensä muutama tappouhkaus, sen verran kunnollista väkeä rasistit ovat.	rasisti	subjekti	kopula		terrorismi
208	S24-055	rasistit pelaavat sataprosenttisesti Isisin pussiin	rasisti	subjekti			terrorismi
209	S24-055	itse pidän rasisteja pahempana kuin Isis-terroristeja	rasisti	objekti			terrorismi
211	S24-056	Yksittäisen ulkomaalaisen ihmisen hätähuudon ei saa antaa lisätä rasismia ja ulkomaalaisvihaa.	ra-sismi	objekti		kielto	
214	S24-057	joten voittoke ystävällisesti painua helvettiin lietso-maan rasismia ?	ra-sismi	objekti		kysymys	
215	S24-058	rasismi on totta	ra-sismi	subjekti	kopula		terrorismi
216	S24-058	matut on todellakin rasisteja terroristeja kuka voi kieltää sen.	rasisti	predikatiivi	kopula		terrorismi
217	S24-059	Bushit tuomitsivat KAIKEN rasismin !	ra-sismi	objekti			uhri
218	S24-059	Yhdysvaltain entiset Bush-presidentit tuomitsivat rasismin ja rotukiihkoilun	ra-sismi	objekti			uhri
219	S24-059	Niinpä taas kerran rasismi esitetään vain valkoista rotua riivaavaksi ongelmaksi	ra-sismi	objekti			uhri
220	S24-060	Rotuerottelu on rasismia	ra-sismi	predikatiivi	kopula		määrittely
221	S24-060	Myös rasismi tulee katoamaan,	ra-sismi	subjekti			määrittely
222	S24-060	koska ketä kohtaan olla rasistinen kun on vain yksi rotu.	rasistinen	predikatiivi			määrittely
224	S24-061	Jokainen elävä olento on rasisti .	rasisti	predikatiivi	kopula		määrittely
227	S24-062	rasisti ajattelee ensisijaisesti suomalaisia	rasisti	subjekti			määrittely

228	S24-062	Sellainen ihminen joka asettaa oman maansa kansalaisten edun muiden edelle on rasisti	rasisti	predikatiivi	kopula		määrittely
229	S24-063	USA: "emme suvaitse rasismia "...	rasismi	objekti		kielto	
230	S24-063	Vapaanmaailman sielussa on yhä natsisismi, rasismi , hyväksyttävää.	rasismi	subjekti	kopula		
233	S24-065	Mikä helvetin rasismi ?	rasismi	subjekti		kysymys	uhri
236	S24-066	Valokuvaaja sai ikuistettua hetken jolloin rasisti ajoi isolla lava-autolla rasismia ja natsismia vastustavien vastamielenosoittajien päälle Usassa.	rasisti	subjekti			terrorismi
238	S24-067	Valtamedia tekee itä-suomalaisista rasisteja !	rasisti	objekti			media, uhri
239	S24-067	Ainakin Yle on tehnyt Lieksasta juttuja, että kaupungissa esiintyy rasismia	rasismi	subjekti			media, uhri
240	S24-067	helsinkiläisten toimittajien on helppo syytellä itä-suomalaisia, se kun ei ole rasismia .	rasismi	predikatiivi	kopula	kielto	uhri, media
241	S24-067	vaikka on päivänselvää että kyllä sielläkin esim. rasismia esiintyy.	rasismi	subjekti			media, uhri
242	S24-067	Kirjoitus oli siis selvän rasistinen ja herätti paljon huomiota ruotsinkielisessä mediassa,	rasistinen	predikatiivi			media, uhri
243	S24-067	Vaan jos käännetään asia niin, että tuollainen varsin rasistinen teksti olisi spreijattu johonkin Lieksaan tulevaan tiehen	rasistinen	objekti (ad-jektiivimäärite)			media, uhri
244	S24-067	Ja raportti olisi kertonut kuinka hirveää rasismia Lieksassa on,	rasismi	subjekti	eksistentiaali-lause		media, uhri
245	S24-068	Oikeasti rasistisimmat Maat?	rasistinen	objekti (ad-jektiivimäärite)		kysymys	määrittely
246	S24-068	Mitkä ovat Maailman rasistisimmat maat, kun ottaa huomioon eriväristen, eri-kulttuurien, naisten, lasten, vammaisten, invalidien, vanhusten, ym. ym. kohtelun???	rasistinen	subjekti (ad-jektiivimäärite)		kysymys	määrittely
248	S24-069	Ahvenanmaalle ei oteta pakolaisia eikä suomenkielisiä. Eikö se ole rasismia ?	rasismi	predikatiivi	kopula	kysymys	uhri
249	S24-069	rasismi voidaan kitkeä uhkaamalla kauppasaarrolla tai sulkemisella valtakunnan ulkopuolelle jättämisellä.	rasismi	objekti			uhri
250	S24-069	Eikö se ole rasismia ja syrjintää?	rasismi	predikatiivi	kopula	kysymys	uhri
251	S24-069	Voiko rasismia harjoittaa ruotsiksi?	rasismi	objekti		kysymys	uhri
252	S24-070	Kohta kaikki on rasismia !?	rasismi	predikatiivi	kopula		maahanmuutto
253	S24-070	Jos vastustaa jonkun etnisen tai uskonnollisen ryhmän saapumista maahan, niin se ei ole mitään rasismia tai ihmisvihaa	rasismi	predikatiivi	kopula	kielto	maahanmuutto
254	S24-070	Ei siis mikään jonkun ihmisryhmän itseisarvoinen vihaaminen, mitä rasismi tarkoittaa.	rasismi	subjekti			maahanmuutto
256	S24-071	Silpominen meinataan kieltää, rasismiako	rasismi	predikatiivi	kopula	kysymys	määrittely
262	S24-072	Näillä saadaan rasismi kuriin ja potkittua pihalle rasisteista.	rasismi	objekti			
264	S24-073	Oletko ylpeä rasisti ?	rasisti	predikatiivi	kopula	kysymys	
266	S24-074	Kun minusta melkein tuli rasisti	rasisti	predikatiivi	tulos		uhri

267	S24-074	että kaikkien viranomaisten ja hallituksen mielestä maahanmuuttajien ja etnisten vähemmistöryhmien rikollisuuden mainitseminenkin on rasismia ja rangaistavaa vihapuhetta.	ra-sismi	predikatiivi			
					kopula		uhri
268	S24-075	rasistinen kahvila	rasistinen	predikatiivi (adjektiivimäärite)			
273	S24-077	Miten rasismi yleensä alkaa !	ra-sismi	subjekti		kysymys	maahanmuutto
275	S24-078	Somaliassa kammottavaa rasismia	ra-sismi	subjekti	eksistentiaalilause		
278	S24-079	Tästä esimerkkinä toimii termi rasismi , jonka kielämisellä ei ole tarkoitukseen suojella mitään pientä populaation seassa olevaa roturyhmää.	ra-sismi	subjekti			uhri
279	S24-079	Jos tarkastellaan rasismia siinä merkityksessä, kuin kansa sen ymmärtää --	ra-sismi	objekti			uhri
280	S24-079	Jos oikeasti haluttaisiin kitkeä rasismia , pitäisi laissa määrittelättömän rikoksen, nimeltään vihapuhe,	ra-sismi	objekti			uhri
281	S24-079	Tämä kaikki siitäkin huolimatta, että suomalainen ei ole mikään rasisti .	rasisti	predikatiivi	kopula	kielto	uhri
283	S24-080	RKP = rasistinen Kansan Puolue!	rasistinen	predikatiivi (adjektiivimäärite)			politiikka
284	S24-080	RKP yhä pitää kaikkien aikojen suomalaisvastaisinta rasistia A-O Freudenthalia henkisenä esi-isänään.	rasisti	objekti			politiikka
285	S24-081	rasismi ei olekaan ongelma	ra-sismi	subjekti	kopula	kielto	
286	S24-081	Kyselin onko somalien rasismi ongelma.	ra-sismi	subjekti	kopula	kysymys	
288	S24-082	Muistakaa että rasismi on aina väärin kaikissa muodoissa ja kaikissa tilanteissa.	ra-sismi	subjekti	kopula		media
289	S24-082	Ei sallita yhtään rasismia uutisointiin	ra-sismi	objekti		kielto	media
290	S24-082	niin tällaiset syrjivät sekä rasistiset tavat uutisoida rikoksentehtävistä loppuvat tykkäänään.	rasistinen	subjekti (adjektiivimäärite)			media
291	S24-083	rasisti , fasisti vai natsi - mikä pahin?	rasisti	subjekti	kopula	kysymys	media
292	S24-083	Onko pahinta olla rasisti , fasisti vai natsi?	rasisti	subjekti	kopula	kysymys	media
293	S24-085	Turkulaiset ovat rasisteja	rasisti	predikatiivi	kopula		
294	S24-085	kun rasistit kielsivät keräämästä koittivat viellä vedota johonkin viimevuoden ongelmiin kyseisessä festivaalissa.	rasisti	subjekti			
295	S24-085	Hävetkää rasistit .	rasisti	objekti		käsky	
301	S24-088	rasismi = mielisairaus	ra-sismi	subjekti	kopula		
302	S24-088	Mutta mitkä lääkkeet ja toimenpiteet auttavat henkilöä jolle on diagnosoitu rasismi ?	ra-sismi	objekti		kysymys	
303	S24-089	Jos Isänmaallisuus on rasismia en luovu.....	ra-sismi	predikatiivi	kopula		uhri
304	S24-089	Isänmaallisuus on tänään " rasismia " vain siksi, että kansan mieltä käännytetään EU-uskovaisuuteen, samaksi kuin lahjotun eliitin mieli nykyisin on.	ra-sismi	predikatiivi	kopula		uhri

307	S24-090	rasismi on sairaus--	ra-sismi	subjekti	kopula		
308	S24-090	rasismi on sairaus ja on törkeää esittää isänmaallista jos on rasisti .	rasisti	predikatiivi	kopula		
310	S24-091	Onko rasismi rikoksen taustalla?!	ra-sismi	subjekti	kopula	kysymys	
313	S24-093	Poliisi lisäsi kerralla rasismia valtavasti.	ra-sismi	objekti			
315	S24-094	rasismi toimii	ra-sismi	subjekti			politiikka
317	S24-094	Viime vaaleissa 20% äänesti rasismia .	ra-sismi	objekti			politiikka
319	S24-095	Suomessa rasismia	ra-sismi	subjekti	eksistentiaali-lause		uhri
320	S24-095	Toimenpide on rasistinen eli toista mielipidettä syrjivä.	rasistinen	predikatiivi			uhri
322	S24-096	joiden hän olettaa automaattisesti olevan lieksalaisia työttömiä - siis rasisteja .	rasisti	objekti			media
324	S24-097	rasismi on realismia!	ra-sismi	subjekti	kopula		uhri
325	S24-097	jos sanoo mielipiteensäasiasta on kuulemma rasisti	rasisti	predikatiivi	kopula		uhri
326	S24-098	Senkin rasistit !	rasisti	objekti	deklaratiivi		uskonto
327	S24-098	Ongelmat ei johdu ihonväristä joten lopettakaa rasismi	ra-sismi	objekti		käsky	uskonto
328	S24-099	Onko hän rasisti	rasisti	predikatiivi	kopula	kysymys	maahanmuutto
329	S24-099	Vastaisiko joku joka osaa määritellä onko tuollaista sosiaaliperäistä maahanmuuttoa vastustava henkilö rasisti .	rasisti	predikatiivi	kopula	kysymys	maahanmuutto
332	S24-100	rasisteja muuten löytyy yllättäviltäkin tahoilta.	rasisti	objekti			
335	S24-101	Suomalaisvastainen rasismi on kiihtynyt huippuunsa sietämättömälle tasolle.	ra-sismi	subjekti			uhri
342	S24-103	rasismi kitketään pois!	ra-sismi	objekti			maahanmuutto
343	S24-103	Omassa lapsuudessa ei rasismia ollut.	ra-sismi	subjekti	eksistentiaali-lause	kielto	maahanmuutto
344	S24-103	rasismi tuli rajojen takaa suomeen.	ra-sismi	subjekti			maahanmuutto
345	S24-103	Laitetaan rasismi takaisin sinne mistä tulikin niin kaikilla on hyvä olla.	ra-sismi	objekti			maahanmuutto
347	S24-103	rasisteja ei tarvita yhtään enempää.	rasisti	objekti		kielto	maahanmuutto
351	S24-105	rasismi pitää maailmaa pystyssä.	ra-sismi	subjekti			